

СЛУЖБЕН

3770 СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА СРМ

91001 - СКОПЈЕ, п.факс 51

К

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на СРМ“ излегува по потреба. Рок за рекламации 15 дена. Огласи според тарифата.

Понеделник, 23 мај 1988
Скопје

Број 17

Год. XLIV

Аконтацијата за 1988 година изнесува 12.000 динари. Овој број чини 1.200 дин. Жиро сметка 40100-603-12498

311.

Врз основа на член 80 од Законот за изменување и дополнување на Законот за општонародна одбрана („Службен весник на СРМ“ број 50/87), Законодавно-правната комисија на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на седницата одржана на 11 април 1988 година, го утврди пречистениот текст на Законот за општонародна одбрана.

Пречистениот текст на Законот за општонародна одбрана ги опфаќа Законот за општонародна одбрана („Службен весник на СРМ“ број 26/84), Исправката на Законот за општонародна одбрана („Службен весник на СРМ“ број 12/85), Законот за изменување и дополнување на Законот за општонародна одбрана („Службен весник на СРМ“ број 50/87) и Исправката на Законот за изменување и дополнување на Законот за општонародна одбрана („Службен весник на СРМ“ број 7/88), во кои е означено времето на нивното влегување во сила.

Бр. 13-1333
април 1988 година
Скопје

Претседател
на Законодавно-правната комисија
на Собранието на СРМ,
Иван Гиновски, с. р.

ЗАКОН ЗА ОПШТОНАРОДНА ОДБРАНА

(Пречистен текст)

Глава I

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон, во согласност со Законот за општонародна одбрана („Службен лист на СФРЈ“ бр. 21/82), како и основите на системот на општонародната одбрана, се уредуваат: правата и должностите на работните луѓе и граѓаните, на основните и на другите организации на здружениот труд, месните заедници и другите самоуправни организации и заедници, општествено-политичките и другите општествени организации и здруженијата на граѓаните и општествено-политичките заедници во остварување на системот на општонародната одбрана; организацијата, подготовките и раководењето со територијалната одбрана; системот за набљудување и известување, врските за раководење и криптозаштитата, цивилната заштита, приправноста и мобилизацијата; остварувањето на воената обврска; самозаштитата во општонародната одбрана; обучувањето за општонародна одбрана, планирањето на општонародната одбрана и изработката и донесувањето на плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности; усогласувањето на плановите и мерките на општествено-политичките заедници, организациите на здружениот труд и други самоуправни организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации за функционирање и работа во војна, во непосредна воена опасност и во други вонредни околности; финансирањето на општонародната одбрана; инспекцискиот надзор во областа на општонародната одбрана;

организацијата и работата на судовите на честа и други работи што се од значење за организирањето и остварувањето на системот на општонародната одбрана во Социјалистичка Република Македонија, а во случај на напад на земјата и организирањето и раководењето со општонародниот отпор.

Со овој закон се уредува и остварувањето на правата и должностите на работните луѓе и граѓаните, основните и други организации на здружениот труд, месните заедници и други самоуправни организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации и здруженија на граѓаните и на општествено-политичките заедници во обезбедувањето заштита на општественото уредување утврдено со Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Уставот на Социјалистичка Република Македонија (во натамошниот текст: устав), со кои се обезбедува единството на одбранбено-самозаштитниот систем.

Член 2

Во Социјалистичка Република Македонија (во натамошниот текст: Републиката) работните луѓе и граѓаните, македонскиот народ и народностите, заради обезбедување на својот мирен развој и социјалистичката изградба, се организираат и подготвуваат да ја штитат и бранат слободата, независноста, суверенитетот, територијалната целокупност и со устав утврдено општествено уредување и се решени, заедно со другите работни луѓе и граѓани, народи и народности на Југославија, со сите свои сили и средства, со вооружена борба и со други форми на општонароден отпор да се спротивстават на секој вид на агресија или вооружена или друга активност од која непосредно се загрозува независноста на земјата, суверенитетот, територијалната целокупност и општественото уредување утврдено со устав.

Член 3

Општонародната одбрана во Републиката е единствен систем на организирање, подготвување и активно учество на работните луѓе и граѓаните, на основните и другите организации на здружениот труд, месните заедници, самоуправните интересни заедници и други самоуправни организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации, општините и Републиката во одвраќањето и спречувањето на агресијата и други опасности за земјата, во вооружена борба и други форми на општонародниот отпор, во заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните и други добра и во извршувањето на другите задачи од интерес за одбрана на земјата.

Општонародната одбрана во Републиката е составен дел на единствениот систем на општонародната одбрана на Социјалистичка Федеративна Република Југославија (во натамошниот текст: СФРЈ).

Член 4

Општонародната одбрана и општествената самозаштита во Републиката се изградуваат и остваруваат врз единствени општествено-политички основи и меѓусебно се поврзани во остварувањето на заедничката цел — одбрана на земјата и на општественото уредување утврдено со устав.

Основните и другите организации на здружениот труд, месните заедници, самоуправните инте-

ресни заедници и другите самоуправни организации и заедници (во натамошниот текст: самоуправни организации и заедници), општествено-политичките и други општествени организации, општините и Републиката обезбедуваат единство во остварувањето на општонародната одбрана и општествената самозаштита во Републиката.

Член 5

Работните луѓе и граѓаните имаат право и должност да ја бранат земјата, да се организираат, подготвуваат и да учествуваат во остварувањето на општонародната одбрана, да се обучуваат за општонародна одбрана и за извршување на задачите во војна, во непосредна воена опасност и во други вонредни околности, да учествуваат во вооружената борба и во другите форми на општонародниот отпор, во заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните и други добра од воени разурнувања, од елементарни и други несреќи и од други опасности во мир и во војна и да бидат информирани за состојбата на подготовките за општонародна одбрана.

Самоуправните организации и заедници, општините и Републиката се должни да обезбедат услови за остварување на правата и должностите на работните луѓе и граѓаните во областа на општонародната одбрана.

Член 6

Самоуправните организации и заедници, во согласност со уставот, Законот за општонародна одбрана (во натамошниот текст: Сојузен закон), овој закон, плановите и одлуките на општините и Републиката, се организираат, подготвуваат и оспособуваат за работа и отпор во војна, во непосредна воена опасност и во други вонредни околности, ги организираат и мобилизираат сите свои човечки и материјални сили за одбрана на земјата, обезбедуваат материјални и други услови за потребите на општонародната одбрана и извршуваат други работи и задачи од интерес за општонародната одбрана.

Член 7

Општествено-политичките организации се носители, организатори и насочувачи на идејно-политичките, морално-психолошките и други подготовки за остварување на политичкото и акционото единство на работните луѓе и граѓаните во јакнењето на одбранбената способност на Републиката и во остварувањето на концепцијата и развивањето на системот на општонародната одбрана, ги негуваат и развиваат слободарските традиции, братството и единството и социјалистичкиот патриотизам и ги мобилизираат сите сили во Републиката, а особено младината, во извршувањето на задачите и организирањето на општонародната одбрана, во спроведувањето на подготовките за одбрана, во водењето вооружена борба и други форми на отпор и во извршувањето други задачи од интерес за одбраната.

Член 8

Општествените организации и здруженијата на граѓаните спроведуваат подготовки за одбрана според природата и карактерот на својата дејност, работат врз оспособувањето на своите членови за активно учество во општонародниот отпор и соработуваат со надлежните органи и организации во спроведувањето на подготовките за одбрана на земјата.

Член 9

Општината, во рамките на своите права и должности утврдени со Уставот на Социјалистичка Република Македонија (во натамошниот текст: Устав), со статутот на општината и законот и во согласност со основите на системот на општонародната одбрана ја уредува и организира општонародната одбрана, раководи со територијалната одбрана, цивилната заштита и другите подготовки за одбрана на земјата и презема организациони, материјални и други потребни мерки за остварување на концепцијата и системот на општонародната одбрана на своето подрачје.

Член 10

Републиката, во рамките на своите права и должности утврдени со Уставот и законот и во согласност со основите на системот на општонародната одбрана ја уредува и организира општонародната одбрана, раководи со територијалната одбрана, цивилната заштита и другите подготовки за одбрана на земјата и презема организациони, материјални и други потребни мерки за остварување на концепцијата и системот на општонародната одбрана на својата територија.

Член 11

Самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации и здруженијата на граѓаните, општините и Републиката, со цел да обезбедат висок степен на готовност и способност за одбрана на земјата, изработуваат и донесуваат свои планови за одбрана и планови за други вонредни околности кои ги усогласуваат меѓусебно, со плановите на органите на Федерацијата и со плановите на вооружените сили.

Самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и другите општествени организации и здруженијата на граѓаните, своите планови за одбрана и плановите за други вонредни околности ги усогласуваат меѓусебно и со плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности на општината, односно на Републиката.

Плановите за одбрана на општината и Републиката мораат да бидат усогласени меѓусебно и со плановите за одбрана на СФРЈ.

Член 12

Во случај на напад врз земјата, работните луѓе и граѓаните во Републиката, во земјата и во странство, штабовите, единиците и установите за територијална одбрана и цивилна заштита, органите на управувањето и другите органи на самоуправните организации и заедници, органите на општествено-политичките и другите општествени организации и органите на општините и Републиката се должни веднаш по дознавањето и не чекајќи повик или наредба, да ги извршуваат своите права и должности во врска со одбраната на земјата и да постапуваат според својот воен распоред и плановите за одбрана.

Во текот на подготовките за одбрана работните луѓе и граѓаните се запознаваат со задачите, мерките и постапките утврдени со плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности, во обем кој е неопходен за нивното ангажирање.

Член 13

Територијалната одбрана, како дел на општонародната одбрана во Републиката и како составен дел на вооружените сили на СФРЈ, е најширока форма на организирање на работните луѓе и граѓаните во самоуправните организации и заедници, општините и Републиката за вооружен општонароден отпор, заради заштита на независноста, суверенитетот, територијалната целокупност и со устав утврденото општествено уредување.

Член 14

Цивилната заштита, како дел на општонародната одбрана и општествената самозаштита е најмасовна форма на организирање, подготвување и учество на работните луѓе и граѓаните, на самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации, општините и Републиката во заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните и други добра од воени разурнувања, елементарни и други несреќи и други опасности во мир и во војна.

Член 15

Самоуправните организации и заедници во рамките на плановите за работа и развој, општините и Републиката во рамките на општествените планови, а во согласност со плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности, го планираат

развојот на општонародната одбрана и обезбедуваат средства потребни за остварување на подготовките за општонародна одбрана.

Член 16

Сојузот на комунистите во согласност со својата уставна одговорност, е основен двигател и носител на политичката и другите активности на сите општествени фактори во развојот и изградбата на општонародната одбрана и општествената самозаштита во мир, а во војна, во непосредна воена опасност или во други вонредни околности се наоѓа на чело на борбата и на општонародниот отпор и како основна идејно-политичка сила ги насочува и координира сите фактори на општеството во остварувањето на општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Ако надлежните државни и самоуправни органи не се во можност да ги извршуваат своите задачи и работи на општонародната одбрана и општествената самозаштита, работните луѓе и граѓаните, ја продолжуваат борбата и отпорот против непријателот, а Сојузот на комунистите, со непосредна активност на своите членови, организациите и раководствата, го организира општонародниот отпор и раководи со него и е носител на обновувањето и оспособувањето на државните и самоуправните органи за нивно успешно функционирање.

Член 17

Организирањето и спроведувањето на подготовките за општонародна одбрана и извршувањето на другите задачи и работи од значење за општонародната одбрана, се работи од општ интерес за Републиката.

Глава II

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА РАБОТНИТЕ ЛУЃЕ И ГРАЃАНИТЕ

Член 18

Покрај основните права и должности на работните луѓе и граѓаните во областа на општонародната одбрана утврдени со Сојузниот закон, работните луѓе и граѓаните ги имаат и следниве права и должности: да бидат распоредени на соодветни должности и задачи во вооружените сили и во другите форми на борба и отпор; да набават одредени средства за спроведување на мерките за заштита и спасување и одредени резерви храна и други средства; да го примат, чуваат и одржуваат оружјето, опремата и средствата на општонародната одбрана; да се јавуваат на поканите на одредени органи и организации за вршење работи од областа на општонародната одбрана; да ги известуваат надлежните органи за појавите од значење за општонародната одбрана; да се обучуваат за општонародна одбрана, како и други права и должности утврдени со овој закон.

Член 19

Работните луѓе и граѓаните, имаат право и должност да бидат распоредени на соодветни должности и задачи според своите способности, во вооружените сили, цивилната заштита, службата за набљудување и известување, самоуправните организации и заедници, органите на општините и Републиката и други организирани форми на општонароден отпор.

Член 20

Работните луѓе и граѓаните покрај средствата за лична и колективна заштита од воени дејства и од други опасности, кои се утврдени со сојузни прописи, имаат право и се должни да набават и одредени средства за спроведување на мерките за заштита и спасување, како и одредени резерви храна и други средства неопходни за животот и за здравјето во услови на војна, непосредна воена опасност и други вонредни околности.

Извршниот совет на Собранието на СР Македонија го утврдува минимумот на средствата од став 1 на овој член.

Член 21

Работните луѓе и граѓаните се должни да го примат, чуваат и одржуваат оружјето, опремата и средствата на општонародната одбрана кои им се доверени согласно со нивните права и должности во општонародна одбрана и да ги вратат во исправна состојба на барање од надлежниот орган.

Член 22

Работните луѓе и граѓаните повикани од надлежен орган за извршување на задачите од областа на општонародната одбрана се должни да се јават на органот, односно на самоуправната организација и заедница во местото и во времето што се означени во поединечната покана или општиот повик и со себе да понесат предмети и исправи наведени во поканата, односно во повикот.

Работните луѓе и граѓаните кои не ќе се јават на поканата и не ќе го оправдат своето изостанување, а нивното присуство е неопходно, органот кој ги повикал може да поднесе барање до органот на управата за внатрешни работи присилно да ги приведе.

Член 23

Работните луѓе и граѓаните имаат право и должност, за податоците и појавите што се од значење за општонародната одбрана и општествената самозаштита за кои ќе сознат или ги забележат, веднаш да го известат најблискиот центар за известување или органот на управата за народна одбрана или органот за внатрешни работи, користејќи најпогоден начин и најбрзо средство.

Член 24

Работните луѓе и граѓаните имаат право и должност да се обучуваат за вооружена борба и други видови на отпор, за заштита и спасување, како и за други задачи од областа на општонародната одбрана.

Право и должност за обучување за општонародна одбрана, под условите утврдени со овој закон, имаат сите работни луѓе и граѓани од навршени 15 до навршени 60 години живот (мажи), односно до навршени 55 години (жени), доколку се способни да посетуваат обука.

По исклучок од став 2 на овој член, право и должност за обучување за општонародна одбрана имаат и учениците помлади од 15 години живот, доколку обучувањето за општонародна одбрана се организира и спроведува во рамките на наставната програма во училиштата.

Член 25

Освен лицата определени со Сојузниот закон на обврска за учество во единиците и органите на цивилната заштита не подлежат и работните луѓе и граѓаните распоредени во службата за набљудување и известување, единиците за врски за раководење и стражарите во казнено-поправните установи и воспитно-поправните домови.

Член 26

Мајка што има дете помладо од десет години живот, по исклучок, по основ на работна обврска може да биде распоредена на задачи и работи надвор од местото на живеење, доколку за тоа време е обезбедена неа и чување на детето.

Глава III

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ОСНОВНИТЕ И ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЗДРУЖЕНИОТ ТРУД, САМОУПРАВНИТЕ ИНТЕРЕСНИ ЗАЕДНИЦИ, РАБОТНИТЕ ЗАЕДНИЦИ, ГРАЃАНСКО-ПРАВНИТЕ ЛИЦА И РАБОТНИТЕ ЛУЃЕ ШТО САМОСТОЈНО ВРШАТ ДЕЈНОСТ СО ЛИЧЕН ТРУД СО СРЕДСТВА НА ТРУДОТ ВО СОПСТВЕНОСТ НА ГРАЃАНИТЕ

1. Права и должности на основните и други организации на здружениот труд

Член 27

Работниците во основните и во други организации на здружениот труд (во натамошниот текст: организации на здружениот труд) имаат право и должност во рамките на својата редовна дејност да се организираат, подготвуваат и обучуваат за општонародна одбрана, за работа во војна, во случај на непосредна воена опасност и во други вонредни околности, да учествуваат во одбрана на земјата и во заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните и други добра од воени разурнувања, од елементарни и други несреќи и од други опасности во мир и во војна и да извршуваат други задачи и работи од интерес за општонародната одбрана во согласност со уставот, законот, основите на плановите и на подготвителните мерки за одбрана на земјата, основите на подготвките на стопанството и општествените дејности за функционирање во војна, плановите за одбрана, плановите за други вонредни околности и одлуките на органите на општините и на Републиката.

Член 28

Работниците во организациите на здружениот труд во самоуправните општи акти ја уредуваат организацијата и спроведувањето на подготвките за општонародна одбрана и го утврдуваат начинот на остварувањето на своите права, должности и одговорности и делокругот и одговорноста на органот на управувањето, извршниот орган, раководниот орган и на другите органи и тела во извршувањето на задачите на општонародната одбрана во мир, војна, во случај на непосредна воена опасност и други вонредни околности.

Член 29

Работниците во основната организација на здружениот труд со самоуправна спогодба за здружување во работна организација, односно во сложена организација на здружениот труд или во други облици на здружувањето на трудот и средствата, го уредуваат вршењето на работите на општонародната одбрана кои се од заеднички интерес за здружените организации, а особено: планирањето на развојот и финансирањето на подготвките за одбрана кои се од заеднички интерес; усогласувањето на изработката и донесувањето на плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности; обезбедувањето на погонска енергија за производство во војна; заедничките подготовки за премин на производство во војна и за вршење услуги; распоредувањето на дефицитарни стручни кадри; изградбата на засолништата; разместувањето; заедничките резерви во сировини, готови производи, материјално-технички средства и други средства и нивното чување; обучувањето на единиците на територијална одбрана и единиците на цивилната заштита и нивното вооружување и опремување и други прашања кои се од заеднички интерес за здружените организации.

При утврдувањето на работите што се од заеднички интерес, основните организации на здружениот труд треба да ги земаат предвид особено технолошката поврзаност на процесот на производство, односно вршењето на услугите, нивната заедничка локација и значењето на нивната работа за општината, односно за Републиката.

Член 30

Во остварувањето на правата и должностите во областа на општонародната одбрана, организациите на здружениот труд за производство и вршење на услуги во војна, во случај на непосредна воена опасност и други вонредни околности и за извршување на други задачи од интерес за општонародната одбрана, се должни да обезбедат соодветни резерви на сировини, репроматеријали и материјално-технички и други средства и готови производи сразмерно на своите капацитети и човечки, материјални и други можности во согласност со своите планови за одбрана и плановите за други вонредни околности.

Член 31

Подготвките за производство и за вршење услуги во војна и за извршување на други задачи од општонародна одбрана во организациите на здружениот труд се засноваат и врз општествените договори и самоуправните спогодби.

Во случај да не се постигне согласност меѓу учесниците во општественото договарање, односно спогодување или доколку не се склучи општествен договор, односно самоуправна спогодба, задачите и работите од став 1 на овој член, се утврдуваат со одлука на извршниот совет на собранието на општината, односно на Републиката и со планот за одбрана на општината, односно на Републиката.

Ако задачите поставени со одлуката од став 2 на овој член ги надминуваат капацитетот, човечките, материјалните и други можности на тие организации, општината, односно Републиката е должна да им обезбеди потребни средства за извршување на тие задачи за делот што ги надминува нивните можности.

Член 32

Со планот за одбрана на општината, односно на Републиката може по исклучок да се определи организација на здружениот труд чија дејност во војна не е од значење за општонародна одбрана да се здружи со друга организација на здружениот труд, да ја промени дејноста и делумно или во потполност да престане со работа.

Организацијата на здружениот труд, која според планот за одбрана на општината, односно на Републиката престанува со работа, изработува план за одбрана со кој се утврдуваат мерки и постапки за заштита на луѓето, средствата и документацијата.

Член 33

Организацијата на здружениот труд која врши дејност и надвор од седиштето на организацијата, на подрачје на друга општина преку работни единици кои немаат својство на правно лице, е должна својот план за одбрана да го усогласи со планот за одбрана и со другите соодветни планови и одлуки на општината на чие подрачје се наоѓаат нејзините работни единици, да организира и спроведува подготовки за одбрана и работа во војна за тие работни единици, како и да обезбеди средства за општонародна одбрана и да извршува други работи и задачи од интерес за општонародната одбрана.

Ако со планот за одбрана на организацијата на здружениот труд од став 1 на овој член е одредено работната единица да престане или да се здружи со друга организација на здружениот труд од подрачјето на таа општина, нејзиниот план за одбрана се усогласува со планот за одбрана на општината на чие подрачје работната единица ја врши својата дејност.

Член 34

Во војна, во случај на непосредна воена опасност и други вонредни околности, ако работничкиот совет или на него соодветниот орган на управување во организацијата на здружениот труд не е во можност да се состанува, работите од неговиот делокруг ги врши извршниот орган утврден со статутот на организацијата.

Одлуките донесени по прашањата од надлежност на работничкиот совет или на него соодветниот орган на управување во организацијата, органот од став 1 на овој член, ги поднесува на работничкиот совет на потврдување, штом тој ќе биде во можност да се состане.

Член 35

Организациите на здружениот труд во областа на стопанството, во спроведувањето на подготовките за општонародна одбрана особено обезбедуваат:

1. Во индустријата, рударството и занаетчиството — производство на артикли и вршење услуги од интерес за општонародната одбрана, сировини и репроматеријали, техничка и друга документација и средства за производство и вршење услуги и обукување на кадри за вршење на своите задачи во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности;

2. Во енергетиката — подготвување и оспособување на електростопанските објекти и уреди за производство, пренесување и дистрибуција на електрична енергија; производство на нафта и нафтени деривати; неопходни резервни делови, технички масла и опрема за непречено функционирање на енергетските објекти и заштита на објектите и уредите; подготовки за диференцирано снабдување со електрична енергија и за учество во спроведувањето на мерката затемнување;

3. Во градежништвото — изградба, адаптација и оспособување на објекти и подрачја за потребите на општонародната одбрана; учество со вооружените сили во инженерското обезбедување, запречување, рушење и изградба на комуникации и други објекти; спроведување на мерки за заштита и спасување и оспособување на градежната оператива за заштита на материјалните добра од уривање, за спасување на населението и материјалните добра од урнатини и за расчистување на урнатините;

4. Во земјоделството и преработката на земјоделските производи, ветеринарството, шумарството и водостопанството — обработка на сите земјоделски површини за производство на основни производи за исхрана на вооружените сили и населението; создавање сировини за прехранбената и други гранки на индустријата; механизација и други средства и објекти за земјоделско производство и преработка; заштита на растенијата и производите од растително потекло; спроведување на превентивни мерки за здравствена и друга заштита на добитокот од заразни болести; контрола на прехранбените производи од животинско потекло и обезбедување на потребни резерви на вакцини, лекови и друга ветеринарна опрема, експлоатација на шумите за потребите на општонародната одбрана и спроведување на мерки за заштита на шумите од болести и штетници, недозволено користење, пожари и други опасности; преземање мерки за радијационо-хемиско-биолошка заштита на прехранбените производи, добитокот, сточната храна, растенијата и водата; функционирање, одржување и заштита на хидротехничките и водостопанските објекти и високите брани; спроведување на заштитата од високи води и поплави кои можат да настанат поради природна стихија или поради рушење на високи брани и хидросистеми од воени дејствија, а со цел за заштита на населението и материјалните и други добра; учество во водоснабдувањето и заштита на вода од загадување;

5. Во сообраќајот и врските — превоз на луѓето и материјалните и други добра од значење за општонародната одбрана; приспособување на системот за врски за потребите на општонародната одбрана и функционирање и користење на врските за потребите на приоритетните корисници; развивање на комбинирана употреба на различни средства на сообраќајот и врските; одржување и ремонт на транспортните средства, уредите и објектите од сите гранки на сообраќајот и врските; неопходни резервни делови, погонско гориво и мазиво;

6. Во урбанизмот и станбено-комуналните дејности — спроведување на мерки за заштита и други мерки од интерес за општонародната одбрана при просторното и урбанистичко планирање, проектирање и изработка на техничка и друга документација за изградба на населби, станбени и други објекти во мир и во војна; одржување, заштита и функционирање на комуналните уреди; резервен материјал за одржување и опрема на комунални објекти и инсталации; засолнување и заштита на техничката документација, на комуналните објекти и постројки; снабдување на поголемите населби и градовите со вода; подготовки за учество во спроведување мерки за заштита и спасување;

7. Во пресметот и угостителството — снабдување и исхрана на вооружените сили и населението со основни прехранбени и индустриски производи и со други потреби неопходни за живот и работа во војна, во непосредна воена опасност и во други вонредни околности; снабдување на сировини, репроматеријали и резервни делови за работа на организациите на здружениот труд и другите организации и заедници; снабдување со потребните резерви на основни и други поважни производи и откуп на земјоделски и други производи; спроведување на рационараното снабдување; подготовки за учество во спроведувањето на мерката евакуација и згрижување на загрозувани и настрадани граѓани;

8. Во банкарството — кредитирање на потребите на општонародната одбрана; заштита на паричните средства, хартии од вредност и други вредности и организацијата и работата на банкарските организации во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности.

Член 36

Организациите на здружениот труд во областа на општествените дејности, во спроведувањето на подготовките за општонародна одбрана особено обезбедуваат:

1. Во областа на здравството и социјалната заштита — организација и работа на здравствената дејност за примена на единствената воено-медицинска доктрина; стручна обука на здравствени работници; учество во обукувањето на населението за укажување прва помош; преземање на медицински мерки за заштита при употреба на радиолошко-хемиско-биолошки средства и на мерки на превентивна медицинска заштита; потребни резерви на лекови и санитарски материјал и средства, крв и стабилни продукти од крв; заштита на здравствените објекти и санитарските материјали и средства; извршување на задачите за потребите на вооружените сили во врска со згрижувањето на повредените и болните и укажување на други видови медицинска помош; здравствена заштита на населението; организација и работа на организациите во областа на здравството и организација и работа на организациите во областа на социјалната заштита и за згрижување на лицата кои ќе се најдат во положба од социјална потреба;

2. Во информативно-пропагандната дејност — подготвување на организациите за јавно информирање за информативно-пропагандна дејност во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности и нивно програмско, организациско и кадровско оспособување; потребни уреди, машини, опрема, резервни делови и други материјали; изнаоѓање и утврдување на разновидни организациски и други форми за морално-психолошко и политичко дејствување и спротивставување на непријателската пропаганда; информирање и подготвување на населението за општонародна одбрана и негово навремено известување за состојбите, воените опасности и за мерките на органите на власта, самоуправните органи и другите органи и организации;

3. Во областа на образованието и науката — програмско-организациско, материјално и кадровско приспособување и оспособување на образовните и научните организации за работа во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности; подготовки и организација за примена на резултатите од научно-истражувачка работа за потребите на општонародната одбрана;

4. Во областа на културата — организациско и програмско подготвување на културните дејности за работа во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности и подготовки на мерки и постапки за заштита на културно-историските вредности.

Член 37

Организациите на здружениот труд се должни да преземат соодветни мерки и постапки за заштита на материјалните и други добра од воените дејствија.

2. Посебни должности на организациите на здружениот труд

Член 38

Организациите на здружениот труд на барање на надлежниот орган на општината, односно на Републиката се должни пред сè да произведуваат предмети, односно да вршат услуги кои се од посебно значење за општонародната одбрана.

Меѓусебните права и должности на организациите на здружениот труд и органот на чие барање се произведуваат предмети, односно се вршат услуги од став 1 на овој член, се уредуваат со договор.

Доколку договорните странки од став 2 на овој член не постигнат спогодба, за спорното прашање решава посебна арбитража составена од три члена. По еден член од арбитражата определува секоја страна, а третиот член го именува извршниот совет на Собранието на општината, односно Републиката. Одлуката на арбитражата е извршна.

Извршниот совет на Собранието на СР Македонија може да определи предмети и услуги кои се од посебно значење за општонародната одбрана на Републиката.

Општинските, односно републичките органи кои можат да поставуваат барања за приоритетно производство и вршење услуги кои се од посебно значење за општонародната одбрана ги определува извршниот совет на Собранието на општината, односно на Републиката.

Член 39

Извршниот совет на Собранието на СР Македонија ги утврдува организациите на здружениот труд што се од посебно значење за општонародната одбрана на Републиката и ги определува нивните посебни задачи согласно со планот за одбрана на Републиката.

Извршниот совет на Собранието на општината ги утврдува организациите на здружениот труд што се од значење за општонародна одбрана на општината и ги определува нивните посебни задачи согласно со планот за одбрана на општината.

Член 40

Организациите на здружениот труд што ги подготвуваат и извршуваат просторните и урбанистичките планови и органите што ги подготвуваат и донесуваат тие планови, при изработката, донесувањето и извршувањето на тие планови се должни да постапуваат во согласност со пропишаните мерки и со барањата од надлежните органи на општината, односно на Републиката, во поглед на потребите на општонародната одбрана и заштита од воени разурнувања.

Извршниот совет на Собранието на СР Македонија ги пропишува мерките за одбрана и за заштита од воени разурнувања што треба да ги содржат просторните и урбанистичките планови и ги определува органите кои можат да поставуваат барања во смисла на став 1 на овој член.

Член 41

Научно-истражувачките организации, факултетите и другите самоуправни организации и заедници и органите што се занимаваат со научно-истражувачката и развојна работа и организациите, заедниците и органите што иницираат или финансираат истражувачки и развојни проекти, се должни да обезбедат во програмите за истражување и развој да се вклучат и истражувања од значење за општонародната одбрана што одговараат на предметот на истражувањето.

Организациите заедниците и органите кои на територијата на Републиката организираат и вршат научни истражувања се должни на Републичкиот секретаријат за народна одбрана и на другите органи определени со закон да им доставуваат податоци од своите програми за научно-истражувачката работа и развој за своите достигнувања и сознанија од областа на истражувањето што се од значење за општонародната одбрана.

Организациите, заедниците и органите што се занимаваат со геодетска, геофизичка, геолошка, хидрометеоролошка и хидролошка дејност и со истражување, се должни на Републичкиот секретаријат за народна одбрана и на другите надлежни органи да му ги стават на увид и даваат на користење податоците со кои располагаат, а што се од значење за општонародната одбрана.

Податоците од ставовите 2 и 3 на овој член Републичкиот секретаријат за народна одбрана и другите надлежни органи можат да ги користат исклучително за потребите на општонародната одбрана.

Член 42

Органите на општината и Републиката, надлежни за издавање на решенија за локации, урбанистички согласности и решенија за изградба на складови, пумпни станици и други објекти за сместување на запаливи течности и гас, како и складови и објекти за сместување на експлозивни материји, при издавањето на овие решенија се должни да прибават претходна согласност од општинскиот орган на управата за народна одбрана, односно од Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Член 43

Во војна, во случај на непосредна воена опасност и други вонредни околности за потребите на функционирањето на органите на општината, односно на Републиката, за потребите на организациите на здружениот труд кои се од значење, односно од посебно значење за општонародната одбрана и за потребите на единиците и органите на цивилната заштита и службите за набљудување и известување, организациите на здружениот труд се должни да им ги даваат на користење на овластените органи сите видови моторни, превозни и специјални возила, градежни и инженерски машини, средства и уреди за врски и електронски средства, пловни објекти, пристаништа постројки и уреди наменети за пловидба, снабдување, одржување и ремонт на пловните објекти, воздухопловни од сите видови и аеродроми, пумпни станици и складишта, згради, земјишта, јавачки, запрежен и товарен добиток, како и други потребни материјални средства.

За потребите на единиците и органите на цивилната заштита и службата за набљудување и известување во војна, во случај на непосредна воена опасност и други вонредни околности, организациите на здружениот труд се должни да даваат, покрај средствата од став 1 на овој член и одделни средства за работа, погонски материјал, храна, огрев и други средства.

Организациите на здружениот труд од значење, односно од посебно значење за општонародната одбрана за чии потреби се даваат средства од став 1 на овој член, ги утврдува извршниот совет на Собранието на општината, односно Републиката.

Извршниот совет на Собранието на СР Македонија ќе ја пропише постапката за начинот на земање на средствата за потребите на корисниците од ставовите 1 и 2 на овој член, висината на надоместокот за давање на користење, како и постапката за утврдување на надоместокот за оштетените, уништените или исчезнати средства.

3. Стопанска комора

Член 44

Стопанската комора ги поттикнува подготовките за одбрана на организациите на здружениот труд, склучувањето договори и самоуправни спогодби од областа на општонародна одбрана и развојот на научно-истражувачката работа во организациите на здружениот труд во областа на општонародната одбрана.

Стопанската комора изработува свој план за одбрана и план за други вонредни околности.

4. Права и должности на самоуправните интересни заедници

Член 45

Покрај правата и должностите утврдени со Сојузниот закон, самоуправните интересни заедници во согласност со закон, одлуките и плановите на општината, односно на Републиката, донесуваат свои планови за одбрана и планови за други вонредни околности, ја приспособуваат својата организација за работа во воени услови, го утврдуваат развојот на подготовките за општонародна одбрана и општествена самозаштита, вршат одредени работи на подготовките за одбрана во областите за кои се основани, ја утврдуваат организацијата за работата на своите стручни служби во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности и вршат други работи и развиваат активности во остварувањето на општонародната одбрана.

Одредбите од членовите 28, 29, 34, 35, 36 и 43 на овој закон сообразно се применуваат и на самоуправните интересни заедници.

5. Права и должности на работните заедници

Член 46

Одредбите од членовите 28, 29, 34 и 43 на овој закон сообразно се применуваат и на работните заедници.

6. Права и должности на граѓански правни лица и на работните луѓе што самостојно вршат дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓани

Член 47

Одредбите од член 43 на овој закон се применуваат и на материјалните средства на граѓанско-правните лица и на работните луѓе што самостојно вршат дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓани.

Глава IV

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА МЕСНИТЕ ЗАЕДНИЦИ

Член 48

Работните луѓе и граѓаните во месната заедница во согласност со устав, закон, одлуки и планови за одбрана и планови за други вонредни околности на општината, се организираат и подготвуваат за вооружена борба и други форми на општонароден отпор, за заштита и спасување на населението и материјалните и други добра, за задоволување на своите потреби и потребите на вооружените сили во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности, како и за извршување на други мерки и активности на општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Член 49

Во месната заедница, работните луѓе и граѓаните, во рамките на своите права и должности во областа на општонародната одбрана донесуваат: план за одбрана и план за други вонредни околности; го планираат развојот на општонародната одбрана во рамките на плановите за развој на месната заедница; се организираат, подготвуваат, обучуваат и оспособуваат за водење вооружена борба и други облици на општонароден вооружен и невооружен отпор; образуваат штабови и единици за територијална одбрана; образуваат, подготвуваат и оспособуваат единици, штабови и други органи за цивилна заштита и се подготвуваат за спроведување на мерките за заштита и спасување на населението, материјалните и други добра од воени разурнувања, елементарни и други несреќи и други опасности; се организираат и се подготвуваат за задоволување на комунални, занаетчиски, земјоделски, здравствени, социјални, културни и други потреби во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности; ја утврдуваат организацијата и задачите на органите и телата за работа во војна, во непосредна воена опасност или други вонредни околности; организираат и спроведуваат подготовки за мобилизација; се организираат и подготвуваат за спроведување на мерките на приправност; организираат и спроведуваат обучување за општонародна одбрана; ја следат состојбата и прибираат податоци за општествено опасните појави и дејства и други податоци што се од значење за општонародната одбрана и општествената самозаштита и ги доставуваат до центрите за известување или други надлежни органи на општината; водат евиденција на работните луѓе и граѓаните, материјално-техничките и други средства од значење за извршување на работите и задачите на општонародната одбрана, вршат и други задачи и работи од областа на општонародната одбрана и општествената самозаштита.

За време на војна, работните луѓе и граѓаните во месната заедница, во согласност со планот за одбрана и мерките на општината и својот план за одбрана, го организираат општонародниот отпор и раководат со него, организираат заштита на населението и на материјалните добра од воени разурнувања и други опасности, ги мобилизираат сите сили и средства за потребите на општонародната одбрана и извршуваат други задачи и работи од интерес за одбраната на земјата.

Член 50

Со општонародниот отпор на подрачјето на месната заедница раководи собранието на месната заедница, односно на него соодветен орган на управување.

Ако Собранието на месната заедница не ќе биде во можност да се состанува, со општонародниот отпор на подрачјето на месната заедница раководи извршниот орган на собранието.

Член 51

Со самоуправна спогодба меѓу месната заедница и соседните месни заедници, организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници што на подрачјето на таа месна заедница имаат седиште или тука ја остваруваат својата дејност, се утврдуваат нивните заеднички права и обврски во подготовките за општонародна одбрана, да се здружуваат средства за финансирање на тие подготовки и да се формираат заеднички органи, тела и единици, чии права и должности се утврдуваат со актот за нивното формирање, плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности.

Член 52

Органите на општината се должни на месните заедници да им укажуваат стручна и друга помош во извршувањето на нивните права и должности во подготовките за општонародна одбрана.

Член 53

За извршување на своите права и должности во подготовките за општонародна одбрана собранието, односно на него соодветниот орган на управување, формира свои органи и тела за вршење на работите од областа на општонародната одбрана.

Член 54

Со статутот на месната заедница и со другите самоуправни општи акти, во согласност со Уставот, закон, статут и одлуки на општината и други прописи на општествено-политичките заедници, работните луѓе и граѓаните во месната заедница го уредуваат начинот на остварувањето на своите права и должности и правата и должностите на органите и телата на месната заедница во општонародната одбрана, како и други прашања од интерес на општонародната одбрана.

Глава V

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ И ДРУГИТЕ ОПШТЕСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ЗДРУЖЕНИЈАТА НА ГРАЃАНИТЕ

1. Општествено-политички организации

Член 55

Општествено-политичките организации се носители, организатори и насочувачи на идејно-политичките, морално-психолошките и другите подготовки на работните луѓе и граѓаните за општонародна одбрана и општествена самозаштита и на организирањето на информативно-пропагандната дејност за спречување на непријателската пропаганда и други видови на општествено-штетни дејствија и однесување.

Општествено-политичките организации ја развиваат и јакнат солидарноста на работните луѓе и граѓаните во остварувањето на нивните права и должности во областа на општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Општествено-политичките организации се организираат, подготвуваат и организираат обучување за општонародна одбрана и општествена самозаштита и учествуваат во изработката, усогласувањето и контролата на плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности.

Член 56

Сојузот на комунистите како водечка идејно-политичка и насочувачка сила на работничката класа и на сите работни луѓе и граѓани е основен двигател и носител на политичката и друга активност на сите општествени фактори во развојот и изградбата на општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Во војна, во непосредна воена опасност или во други вонредни околности, Сојузот на комунистите се наоѓа на чело на борбата и општонародниот отпор и како основна идејно-политичка сила ги насочува и координира сите фактори во Републиката во остварувањето на општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Член 57

Во Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, како најширока политичка основа за организирање и остварување на општонародната одбрана и општествената самозаштита, Сојузот на комунистите, Сојузот на синдикатите на Македонија, Сојузот на социјалистичка младина на Македонија, Сојузот на борците од Народноослободителната војна, Конференцијата за прашањата на општествена положба и активност на жените на Македонија и сите други општествени организации и здруженијата на граѓаните, како и работните луѓе и граѓаните, остваруваат и развиваат политичко и акционо единство на сите социјалистички сили во извршување на

нивните права и должности во областа на општонародната одбрана и општествената самозаштита и во врска со тоа ги усогласуваат своите активности.

Член 58

Сојузот на синдикатите на Македонија со својата активност придонесува за подигање на свеста и готовноста на работните луѓе за доследно извршување на нивните права и должности од областа на општонародната одбрана и општествената самозаштита; ја насочува нивната активност за заштита на самоуправните права и општествената сопственост, организира и ги поттикнува подготовките за извршување на задачите на производството и вршењето на услуги во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности.

Член 59

Сојузот на социјалистичката младина на Македонија ја развива и јакне свеста и одговорноста на младината за нејзина подготвеност и активно учество во извршувањето на задачите на општонародната одбрана и општествената самозаштита ја поттикнува на масовно учество во обучувањето за општонародната одбрана и за тоа организира и развива различни одбранбено-самозаштитни, спортски и други активности, а во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности, со своето дејствување ја мотивира младината за активно учество во вооружена борба и други форми на отпор против агресорот и другите непријателски сили.

Член 60

Сојузот на здруженијата на борците од Народноослободителната војна ги негува и развива револуционерните традиции и искуства од Народноослободителната војна и Социјалистичката револуција и ги пренесува на помладата генерација; развива и остварува активност со кои се јакне моралот и одбранбената способност и подготвеност на членовите и работните луѓе и граѓаните за учество во вооружена борба и други форми на отпор против агресорот и другите непријателски сили, како и за извршување на правата и должностите во областа на општонародната одбрана и општествената самозаштита.

2. Општествени организации и здруженија на граѓани

Член 61

Општествените организации и здруженијата на граѓаните, поттикнуваат, организираат и развиваат широка активност за обучување и стручно оспособување на своите членови и на другите работни луѓе и граѓаните, а особено на младината, за извршување на задачите на општонародната одбрана и општествената самозаштита и остваруваат политичко и акционо единство на своите членови во извршувањето на прашањата и должностите од општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Општествените организации и здруженијата на граѓаните, ги усогласуваат своите планови, мерки и активности меѓусебно и со плановите, мерките и активностите на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, општините и Републиката во извршувањето на правата и должностите на општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Член 62

Покрај задачите утврдени со статутите, правилата и програмите за работа и со другите акти, општествените организации и здруженијата на граѓаните се должни да извршуваат и други работи и задачи од областа на општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Во остварувањето на програмираните активности што се од интерес за општонародната одбрана и општествената самозаштита, општината и Републиката ја помагаат активноста на општествените организации и здруженијата на граѓаните.

Член 63

Сојузот на резервните воени старешини на Македонија организира и насочува учество на своите членови во извршувањето на задачите на општинската одбрана и општествената самозаштита; развива и други активности за општовоено и стручно усовршување и идејно-политичко оспособување на резервните воени старешини за учество во вооружена борба и во други форми на отпор против агресорот.

Член 64

Општествено-политичките и другите општествени организации и здруженијата на граѓаните спроведуваат подготовки за своја активност во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности.

Општествено-политичките и други општествени организации и здруженијата на граѓаните се должни во поглед на своите материјални и други средства да постапуваат според барање на надлежниот орган согласно со одредбите на член 43 од овој закон.

Глава VI

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ

Општина

Член 65

Општината, во согласност со концепцијата и системот на општинската одбрана, Уставот, статутот, законот, основите на плановите и подготвителните мерки и планот за одбрана и планот за други вонредни околности на Републиката, во остварувањето на системот на општинската одбрана, а во рамките на своите права и должности ги врши и следниве работи: 1) уредува и обезбедува остварувањето на единствениот систем на општинската одбрана во општината; донесува план за одбрана и план за други вонредни околности и ги усогласува со плановите на Републиката и плановите и мерките на вооружените сили по прашањата од значење за единството и ефикасноста на системот на општинската одбрана, го планира и програмира развојот на општинската одбрана и обезбедува средства за развој на општинската одбрана; обезбедува спроведување на подготовките за општинската одбрана во областа на стопанството и општествените дејности во согласност со основите на подготовките и плановите за функционирање на стопанството и општествените дејности во војна; обезбедува спроведување на мерките на приправност и извршување на задачите и плановите во врска со подготовките и извршувањето на мобилизацијата, воената обврска и другите права и обврски на работните луѓе и граѓаните и на самоуправните организации и заедници во областа на општинската одбрана; организира, обезбедува и го финансира вршењето на работите и задачите на воената евиденција и мобилизацијата на вооружените сили и други работи од воената обврска од надлежност на општината и го усогласува вршењето на тие работи со потребите на општинската одбрана; врши пополнување на вооружените сили, распоред и мобилизација на граѓаните и на материјалните средства за потребите на општинската одбрана; организира и спроведува обучување за општинската одбрана на работните луѓе и граѓаните, младината, обврзниците на територијалната одбрана, цивилната заштита, службата за набљудување и известување и единиците за врски за раководење; организира и спроведува мерки и активности за самозаштита во општинската одбрана; утврдува план за организација и развој на територијалната одбрана и обезбедува единство на организацијата и подготовките на територијалната одбрана во општината; обезбедува единство во раководењето со територијалната одбрана во согласност со утврдениот систем на раководење и командување со вооружените сили и образува општински

единици, установи, штабови и други форми на организирање на територијалната одбрана, утврдува и обезбедува организација на цивилната заштита во општината и образува општински единици, штабови и други органи за цивилна заштита; обезбедува единствено функционирање на системот за набљудување и известување; формира служба за набљудување и известување и центар за известување; организира врски за раководење, спроведува мерки на криптозаштита и формира единици за врски; ја вооружува и опремува територијалната одбрана и врски за раководење, ја опремува цивилната заштита и службата за набљудување и известување; го организира општинскиот отпор на своето подрачје и раководи со него; презема и други мерки потребни за подготвување и оспособување на самоуправните организации и заедници.

Член 66

Општината е должна со соседните општини и да ги усогласува особено: организацијата и дејствувањето на територијалната одбрана и цивилната заштита, службата за набљудување и известување и врските за раководење; уредувањето на територијата за потребите на општинската одбрана, организацијата и подготовките за одбрана во областа на стопанството и општествените дејности; подготовките за евакуација и засолнување на населението и материјалните добра и подготовки за извршување на други задачи и мерки од заеднички интерес.

Член 67

Правата и должностите во областа на општинската одбрана, општината ги остварува преку собранието на општината, советот за народна одбрана на собранието на општината, претседателството на собранието на општината за работа во војна или во непосредна воена опасност, комитетот за општинската одбрана и општествена самозаштита, извршниот совет на собранието на општината, општинските органи на управата, општинскиот штаб за територијална одбрана, општинскиот штаб за цивилна заштита и другите општински органи и организации.

1. Собрание на општината

Член 68

Собранието на општината, во остварувањето на правата и должностите во областа на општинската одбрана особено:

1) обезбедува единствена организација и функционирање на системот на општинската одбрана на подрачјето на општината;

2) ја утврдува политиката и одлучува за другите основни прашања од значење за општинската одбрана;

3) ја уредува и организира општинската одбрана во согласност со системот на општинската одбрана;

4) обезбедува услови за водење на воена евиденција на воените обврзници, регрутација, пополнување и мобилизација на вооружените сили со воени обврзници и материјални и други средства, како и евиденција, распоред и мобилизација на работните луѓе и граѓаните, материјалните и други средства за потребите на општинската одбрана;

5) донесува програма за изградба на засолништа;

6) го утврдува развојот на општинската одбрана во општествениот план на општината;

7) донесува свој план за одбрана и план за други вонредни околности;

8) обезбедува услови за постојана мобилизација на силите и средствата за потребите на општинската одбрана;

9) формира служба за набљудување и известување;

10) донесува прописи од областа на општинската одбрана; и

11) врши и други работи од областа на општо-народната одбрана утврдени со Уставот, законот и статутот на општината.

2. Совет за народна одбрана на собранието на општината

Член 69

Заради усогласување на подготовките за општо-народна одбрана и за вршење на одредени работи во областа на одбраната, собранието на општината образува совет за народна одбрана.

Советот за народна одбрана ги врши следниве работи:

1) ги координира, усогласува и насочува подготовките за општонародна одбрана на самоуправните организации и заедници;

2) го донесува планот за одбрана и планот за други вонредни околности на општината;

3) ги донесува програмите за организација, развој, изградба и опремување на територијалната одбрана, цивилната заштита, службата за набљудување и известување и врските за раководење;

4) обезбедува спроведување на мерките на приправност;

5) го усогласува распоредот и пополнувањето со луѓе и материјални средства на вооружените сили, цивилната заштита, службата за набљудување и известување, врските за раководење, органите на општината и самоуправните организации и заедници;

6) ја утврдува организацијата на врските за раководење и обезбедува услови за спроведување на мерките на крипто-заштитата;

7) го разгледува, насочува и координира вршењето на работите од областа на воената обврска и мобилизацијата и другите права и должности на граѓаните во областа на општонародната одбрана;

8) донесува одлуки и планови за учество во обукување, вежби и други форми на оспособување на органите на општината, општествено-политичките организации и самоуправните организации и заедници;

9) утврдува мерки за уредување на територијата за потребите на општонародната одбрана;

10) го разгледува организирањето и спроведувањето на мерките и активностите за самозаштитата во општонародната одбрана и презема потребни мерки;

11) ги утврдува текстовите на прописите за работа во услови на непосредна воена опасност и војна;

12) ги разгледува просторните и урбанистичките планови, односно општите акти кои ги заменуваат овие планови и предлагаат соодветни мерки; и

13) врши и други работи од областа на општо-народната одбрана за кои е овластен со закон, статут и одлука на собранието на општината.

За својата работа советот за народна одбрана е должен редовно да го информира собранието на општината.

Член 70

Советот за народна одбрана се состои од претседател, секретар и определен број членови.

Претседателот на собранието на општината по својата функција е претседател на советот за народна одбрана.

Членови на советот за народна одбрана по своја функција се претседателите на соборите на собранието на општината, претседателот на извршниот совет на собранието на општината, делегирани членови на: претседателството на општинскиот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија, претседателството на општинската конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, претседателството на општинскиот совет на Сојузот на синдикатите на Македонија, претседателството на општинската конференција на Сојузот на социјалистичката младини на Македонија, претседателството на општинскиот одбор на Сојузот на здруженијата на борците од НОВ, командантот на територи-

јалната одбрана на општината, командантот на општинскиот штаб за цивилна заштита и функционерите што раководат со општинските органи на управата за народна одбрана и за внатрешни работи.

Другите членови на советот собранието ги именува од редот на делегатите на собранието на општината, од претставници на Југословенската народна армија и од носители на самоуправни, јавни и други општествени функции.

Функционерот што раководи со органот на управата за народна одбрана е секретар на советот за народна одбрана.

Бројот на членовите на советот го утврдува собранието со одлуката за образување на советот.

Во работата на советот за народна одбрана можат да учествуваат и претставници на други органи, организации и заедници.

Член 71

Мандатот на членовите на советот за народна одбрана трае четири години, а на членовите по функција, за време додека им трае мандатот на тие функции.

Член 72

Одлуките, заклучоците, насоките и другите акти на советот за народна одбрана, во рамките на својот делокруг ги спроведуваат извршниот совет на собранието на општината, општинските органи на управата и општинските организации, општинскиот штаб за територијална одбрана, општинскиот штаб за цивилна заштита и самоуправните организации и заедници.

3. Претседателство на собранието на општината

Член 73

Во случај на непосредна воена опасност или за време на воена состојба, ако не постои можност да се состанат надлежните собори на собранието на општината, за прашањата од надлежноста на собранието одлучува претседателството на собранието на општината.

Одлуките што ги донело претседателството на собранието по прашањата од надлежноста на собранието, должно е да му ги поднесе на потврдување на собранието штом тоа ќе биде во можност да се состане.

Член 74

Претседателството на собранието на општината се состои од претседател и определен број членови.

Претседателот на собранието на општината по својата функција е претседател на претседателството на собранието на општината.

Членови на претседателството на собранието на општината се претседателите на соборите на собранието и одреден број делегати од општествено-политичкиот собор на собранието на општината.

Член 75

Претседателството на собранието на општината, во случај на непосредна воена опасност или за време на воена состојба покрај вршењето на надлежностите на собранието на општината ги врши и следниве работи:

1) го организира и раководи со општонародниот отпор на подрачјето на општината;

2) обезбедува спроведување на мерките на приправност;

3) обезбедува постојана мобилизација на човечките и материјалните извори и сили за одбрана на земјата;

4) одлучува за евакуација на органите на општината и на самоуправните организации и заедници; и

5) ги донесува одлуките и другите акти од надлежноста на собранието на општината што се донесуваат во случај на непосредна воена опасност или за време на воена состојба.

За време на воена состојба или во случај на непосредна воена опасност претседателството на собранието на општината ги врши надлежностите на советот за народна одбрана.

Во вршењето на работите од став 1 точка 1 на овој член, претседателството на собранието на општината може да донесува насоки, одлуки, наредби, решенија, заклучоци и други акти.

Член 76

Заради вршење на своите функции претседателството на собранието на општината е должно да се оспособува во процесот на подготовките за општонародна одбрана.

4. Извршен совет на собранието на општината

Член 77

Извршниот совет на собранието на општината во областа на општонародната одбрана ги врши следниве работи:

- 1) се грижи за спроведување на утврдената политика и за извршување на законите и другите прописи и општи акти од областа на општонародната одбрана;
- 2) ја следи состојбата и остварувањето на подготовките за општонародна одбрана;
- 3) ја координира и усогласува работата на општинските органи на управата, им дава насоки и врши надзор над нивната работа во извршувањето на задачите од областа на општонародната одбрана;
- 4) донесува свој план за одбрана и свој план за други вонредни околности и ги усогласува и одобрува плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности на органите на управата;
- 5) го утврдува предлогот на планот за одбрана и предлогот на планот за други вонредни околности на општината;
- 6) во плановите и програмите за општествено-економски развој на општината го утврдува предлогот за развој на општонародната одбрана;
- 7) презема мерки за обезбедување на општински стокосни резерви неопходни во услови на војна;
- 8) предлага мерки и утврдува начин на обезбедување средства за извршување на задачите од областа на општонародната одбрана;
- 9) ја утврдува организацијата на службата за набљудување и известување;
- 10) ги утврдува самоуправните организации и заедници, службите и органите на општината, општествените организации и здруженијата на граѓаните што се должни да доставуваат податоци од значење за општонародната одбрана на центрите за известување;
- 11) формира единици за врски за раководење;
- 12) се грижи за спроведување на мерките за приправност;
- 13) предлага донесување на прописи од областа на општонародната одбрана и го утврдува предлогот на текстот на прописите за работа во услови на војна или во случај на непосредна воена опасност; и
- 14) врши и други работи од областа на општонародната одбрана кои со закон, статутот и други прописи му се ставени во надлежност.

5. Општински органи на управата и општински организации

Член 78

Општинските органи на управата во областите за кои се формирани ги спроведуваат подготовките за општонародна одбрана и за своја работа во војна, во непосредна воена опасност и во други вонредни околности, ја следат состојбата на подготовките во областите за кои се формирани, даваат иницијатива и предлагаат мерки за решавање на определени прашања; изработуваат и предлагаат планови за одбрана и планови за други вонредни околности и се грижат за нивното остварување; вршат инспекциски надзор; организираат, преземаат и спроведуваат мерки за уредување на територијата за водење на вооружена борба и други форми на општонаро-

ден отпор и во заштитата и спасувањето на луѓето и на материјалните и други добра од воени разурнувања; организираат обучување на кадрите за општонародна одбрана; вршат управни, стручни и други работи од областа на општонародната одбрана, кои им се ставени во надлежност со закон, статут, други прописи и плановите за одбрана.

Општинските органи на управата се одговорни за состојбата на подготовките на општонародната одбрана во областа за која се формирани и за извршување на другите задачи на општонародна одбрана од својот делокруг.

6. Општински органи на управата за народна одбрана

Член 79

Општинскиот орган на управата за народна одбрана покрај работите од член 78 на овој закон ги врши и следниве работи:

- 1) го следи остварувањето на системот на општонародната одбрана и предлага мерки за негова натамошна изградба и усовршување;
- 2) ја усогласува активноста во спроведувањето на утврдената политика на општонародната одбрана;
- 3) ја организира и координира изработката на планот за одбрана на општината;
- 4) го следи обучувањето за општонародната одбрана и го организира обучувањето на населението, вонучилишната младина и кадрите;
- 5) се грижи за извршување на воената обврска, мерките на приправност, мобилизацијата и материјалната обврска;
- 6) води воена и друга пропишана евиденција и врши единичен, распоред на воените обврзници и материјалните и други средства за потребите на вооружените сили и за други потреби на општонародна одбрана;
- 7) ги врши работите во врска со регрутирањето и унатувањето на регрути во Југословенската народна армија, пополнувањето на Југословенската народна армија со активни воени старешини, извршувањето на утврдените со закон права и должности на работните луѓе и граѓаните и на самоуправните организации и засадници за потребите на вооружените сили и соработува со надлежните воени органи во усогласувањето на плановите за регрутирање и пополнување на вооружените сили и на другите планови за спроведување на воената обврска, како и во извршувањето на работите во врска со тие планови;
- 8) организира и подготвува единици со работна обврска за потребите на вооружените сили;
- 9) ја организира и подготвува службата за набљудување и известување, врските за раководење и криптозаштита;
- 10) го следи организирањето и подготвувањето на цивилната заштита и ги врши стручните работи;
- 11) го следи спроведувањето на мерките и активностите за самозаштитата во општонародната одбрана;
- 12) ги врши стручните работи за советот за народна одбрана и штабот за цивилна заштита;
- 13) решава за правата и должностите на работните луѓе и граѓаните и самоуправните организации и заедници;
- 14) предлага и презема мерки и активности за уредување на територијата во согласност со планот за одбрана на општината;
- 15) врши инспекциски надзор во врска со спроведувањето на прописите и подготовките за општонародна одбрана;
- 16) на општинските органи на управата и на другите општински органи и организации и на самоуправните организации и засадници им укажува стручна помош во врска со спроведувањето на подготовките за општонародна одбрана; и
- 17) врши и други работи од областа на општонародната одбрана што му се ставени во надлежност со закон или друг пропис.

7. Правосудни и други органи

Член 80

Правосудните и другите органи во согласност со природата на својата дејност ги вршат особено следниве работи:

- 1) спроведуваат подготовки за општонародна одбрана и за работа во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности;
- 2) изработуваат свој план за одбрана и план за други вонредни околности;
- 3) обезбедуваат потребна опрема и други средства за работа во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности; и
- 4) вршат и други работи утврдени со закон и други прописи.

Република

Член 81

Републиката во остварувањето на системот на општонародната одбрана во рамките на своите права и должности ја уредува и организира општонародната одбрана, обезбедува единствено, усогласено и ефикасно функционирање на општонародната одбрана и општествената самозаштита; спроведува подготовки за општонародна одбрана го планира и програмира развојот на подготовките за општонародна одбрана; го уредува остварувањето на правата и должностите на работните луѓе и граѓаните, самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и другите општествени организации и општествено-политички заедници во областа на општонародната одбрана и обезбедува извршување на овие права и должности; се грижи за спроведување на обучувањето за општонародната одбрана; ги утврдува задачите и начинот на спроведување на мерките на приправност и извршувањето на мобилизацијата на цивилната заштита, самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации и органите на општините и Републиката; ги организира и се грижи за спроведување на мерките и активностите за самозаштитата во општонародната одбрана; формира служба за набљудување и известување; ги организира врските за раководење и криптозаштита за потребите на републичките органи и организации; презема мерки за организирање, подготвување и оспособување на територијалната одбрана, цивилната заштита и службата за набљудување и известување; донесува план за одбрана и план за други вонредни околности и врши нивно усогласување со плановите на Југословенската народна армија и со плановите на другите социјалистички републики и социјалистички автономни покраини; презема мерки за извршување на воената обврска и мобилизацијата и за организирање и подготвување на самоуправните организации и заедници од посебно значење за Републиката во областа на општонародната одбрана; организира, обезбедува и го финансира вршењето на работите и задачите на воената евиденција, пополнувањето и мобилизацијата на вооружените сили и други работи од воената обврска од надлежност на Републиката и го усогласува вршењето на тие работи со потребите на општонародната одбрана; го организира општонародниот отпор на својата територија и раководи со него и врши и други работи од значење за општонародната одбрана.

Член 82

Правата и должностите на Републиката во областа на општонародната одбрана ги вршат: Собранието на СР Македонија, Претседателството на СР Македонија, Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на Републиката, Извршниот совет на Собранието на СР Македонија, Републичкиот штаб за територијална одбрана, Републичкиот штаб за цивилна заштита, Републичкиот секретаријат за народна одбрана и другите републички органи на управата и републичките организации во областа за кои се образувани.

1. Собрание на СР Македонија

Член 83

Собранието на СР Македонија, во остварувањето на правата и должностите на Републиката, ги врши следниве работи во областа на општонародната одбрана:

- 1) го уредува системот на општонародната одбрана во Републиката, ја утврдува политиката во областа на општонародната одбрана и одлучува по други основни прашања од значење за општонародната одбрана;
- 2) претресува прашања од областа на општонародната одбрана и презема мерки за организација, развој и јакнење на општонародната одбрана во Републиката;
- 3) го планира развојот на општонародната одбрана во рамките на општествениот план на Републиката;
- 4) донесува свој план за одбрана и свој план за други вонредни околности; и
- 5) врши и други работи од областа на општонародната одбрана утврдени со устав и закон.

2. Претседателство на СР Македонија

Член 84

Претседателството на СР Македонија, во областа на општонародната одбрана, ги врши следниве работи:

- 1) го утврдува планот за одбрана и го донесува планот за други вонредни околности на Републиката и презема мерки за негово усогласување со планот за одбрана на СФРЈ, со плановите на вооружените сили и со плановите за одбрана на другите социјалистички републики и социјалистички автономни покраини;
 - 2) претресува прашања од општо значење за општонародната одбрана и дава насоки за организирање, подготвување и функционирање на системот на општонародната одбрана во Републиката;
 - 3) во непосредна воена опасност и други вонредни околности обезбедува спроведување на мерките на приправност и извршувањето на мобилизацијата за што презема други потребни мерки;
 - 4) дава иницијатива и презема мерки за остварување на соработка во областа на општонародната одбрана и општествената самозаштита со другите социјалистички републики и социјалистички автономни покраини по прашања од заеднички интерес;
 - 5) со соодветниот орган на Сојузот на комунистите на Македонија донесува насоки за содржината, изработката и донесувањето на плановите за други вонредни околности;
 - 6) донесува одлука за содржината и изработката на плановите за одбрана;
 - 7) на Претседателството на СФРЈ му предлага именување и разрешување на командантот на територијалната одбрана на Републиката;
 - 8) одлучува за организирање и изведување на заедничките мобилизационски и други вежби во Републиката;
 - 9) за време на војна раководи со општонародниот отпор на територијата на Републиката;
 - 10) донесува свој план за одбрана и план за други вонредни околности;
 - 11) одлучува за евакуација на органите и организациите на Републиката и организациите на здружениот труд од посебно значење за Републиката;
 - 12) наредува евакуација на населението;
 - 13) утврдува и доделува признанија за постигнатите резултати и успеси во општонародната одбрана; и
 - 14) врши и други работи во областа на општонародната одбрана во рамките и врз основа на Уставот и овој закон.
- Во вршењето на работите од став 1 точка 9 на овој член, Претседателството на СР Македонија може да донесува насоки, одлуки, наредби, решенија, заклучоци и други акти.

Член 85

Претседателството на СР Македонија образува Совет за народна одбрана.

Советот за народна одбрана ги следи и разгледува прашањата од надлежност на Претседателството во областа на општонародната одбрана и по нив зазема ставови, покренува иницијативи и на Претседателството му дава мислења и предлози.

Советот за народна одбрана му дава мислење на Претседателството по актите од областа на општонародна одбрана што ги донесува Собранието на СР Македонија и Извршниот совет на Собранието на СР Македонија по нивно барање или по своја иницијатива.

Член 86

Советот за народна одбрана се состои од претседател, заменик и определен број членови.

Претседателот на Претседателството на СР Македонија по својата функција е претседател на Советот за народна одбрана.

Претседателството на СР Македонија ги именува членовите и секретарот на Советот.

3. Извршен совет на Собранието на СР Македонија**Член 87**

Извршниот совет на Собранието на СР Македонија, во рамките на правата и должностите на Републиката, ги врши следниве работи во областа на општонародната одбрана:

1) се грижи за остварување на системот на општонародната одбрана, за спроведување на политиката и извршувањето на законите и другите прописи и општи акти во областа на општонародната одбрана;

2) донесува свој план за одбрана и план за други вонредни околности и ги усогласува и одобрува плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности на републичките органи на управата и републичките организации;

3) го утврдува предлогот на планот за одбрана и предлогот на планот за други вонредни околности на Републиката;

4) во планот за општествен развој на Републиката го предлага развојот на општонародната одбрана;

5) презема мерки за обезбедување на потребните материјални, финансиски и други средства за извршување на планот за одбрана на Републиката;

6) презема мерки за обезбедување на републички стокосни резерви, неопходни за време на војна и нивното разместување во согласност со потребите на општонародната одбрана;

7) формира служба за набљудување и известување, ја пропишува организацијата и начинот на остварувањето на системот за набљудување и известување и одлучува за проверување на системот за тревожење;

8) формира единици за врски за раководење за потребите на органите на Републиката и обезбедува услови за нивно функционирање;

9) ја пропишува организацијата, функционирањето и спроведувањето на мерките за криптозаштита во Републиката;

10) одлучува за формирање на републички единици на цивилната заштита;

11) ги утврдува критериумите и нормативите за распоред на граѓаните и материјалните средства за потребите на цивилната заштита, службата за набљудување и известување и самоуправните организации и заедници во војна;

12) пропишува содржина и начин на водење евиденција на работните луѓе и граѓаните за потребите на општонародната одбрана и одредува надлежен орган за водење на таа евиденција;

13) ги утврдува критериумите за евакуација на населението;

14) се грижи за изградба на засолништа за потребите на републичките органи и организации;

15) ја пропишува висината на надоместокот што им припаѓа на граѓаните и самоуправните организации и заедници за материјалните средства земени за потребите на вежби на територијалната одбрана, цивилната заштита, службата за набљудување и известување и врските за раководење;

16) формира лекарска комисија за оценување на способноста на жените кои доброволно ќе се пријават за воена обука;

17) го пропишува водењето на евиденција на жените воени обврзници, распоредени во територијалната одбрана и начинот на водење евиденција на определени податоци за воени обврзници во органите и самоуправните организации и заедници;

18) го следи спроведувањето на мерките на приправност и извршувањето на мобилизацијата во Републиката и предлага соодветни мерки;

19) одлучува за учество, подготвување и известување на мобилизациски и други вежби со републичките органи и организации;

20) го следи спроведувањето на евакуацијата на населението;

21) ги утврдува критериумите и мерките за организирање и подготвување на цивилната заштита;

22) донесува поблиски прописи за мобилизација на цивилната заштита, службата за набљудување и известување, врските за раководење, органите на општините и Републиката;

23) во војна, во непосредна воена опасност и во други вонредни околности, по предлог на Републичкиот штаб за цивилна заштита, наредува намалување на нивото на водата, или празнење на хидроакумулациите;

24) донесува прописи за утврдување на способноста на работните луѓе и граѓаните за учество во цивилната заштита и службата за набљудување и известување, за извршување на работна обврска и за обучување за општонародна одбрана;

25) утврдува содржина и начин на вршење на заеднички инспекциски надзор во областа на општонародната одбрана од делокругот на републичките органи на управата;

26) донесува прописи за потребните уреди што се должни да ги обезбедат електростопанските, водостопанските и другите организации на здружениот труд и другите организации и заедници кои користат хидросистеми заради навремено известување и тревожење на населението на загрозените правци на кои постои опасност од уривање на високи брани и сили; и

27) врши и други работи во областа на општонародната одбрана што му се ставени во надлежност со закон.

4. Републички штаб за територијална одбрана**Член 88**

Републичкиот штаб за територијална одбрана ги врши следниве работи:

1) изработува план за организација, развој, изградба и опремување на територијална одбрана;

2) ги усогласува плановите и подготовките на територијалната одбрана со плановите и подготовките на територијалната одбрана на социјалистичките републики и социјалистичките автономни покраини;

3) презема мерки за усогласување на плановите и подготовките на територијалната одбрана во општините;

4) во согласност со планот за употреба на вооружените сили изработува план за употреба на територијалната одбрана и презема мерки за негово усогласување со плановите на Југословенската народна армија, цивилната заштита и другите планови на Републиката;

5) предлага мерки за организирање на вооружен општонароден отпор;

6) се грижи за организирање и спроведување на обука на припадниците на територијалната одбрана;

7) ги спроведува мерките за приправност на територијалната одбрана и презема други мерки за

преминување на територијалната одбрана во воена состојба;

8) ги организира врските и криптозаштитата за потребите на територијалната одбрана;

9) презема мерки за уредување на територијата за потребите на територијалната одбрана и вооружената борба;

10) управува и располага со средствата наменети за потребите на територијалната одбрана;

11) ја организира и спроведува самозаштитата во територијалната одбрана;

12) им укажува стручна помош на штабовите за територијалната одбрана на општините во организирањето и подготвувањето на територијалната одбрана и врши надзор над спроведувањето на тие подготовки;

13) ги врши инспекциските работи во врска со организирањето и спроведувањето на подготовките на територијалната одбрана; и

14) врши и други работи што му се ставени во надлежност со закон.

Средствата за работа на Републичкиот штаб за територијална одбрана се обезбедуваат со буџетот на Републиката.

5. Републички штаб за цивилна заштита

Член 89

Републичкиот штаб за цивилна заштита во врска со раководењето ги врши следниве работи:

1) раководи со акциите за заштита и спасување на луѓето и на материјалните и други добра од воени разурнувања, од елементарни и други несреќи и други опасности од поголеми размери кога е загрозен поширокиот дел од територијата на Републиката; и

2) ја координира и усогласува работата на општинските штабови за цивилна заштита.

Член 90

Републичкиот штаб за цивилна заштита, во врска со подготовките за заштита и спасување, ги врши следниве работи:

1) се грижи за спроведување на единствените начела на цивилната заштита;

2) учествува во изработката и го предлага планот за организација, развој и опремување на цивилната заштита;

3) врши процена на можната загрозеност и повредливост на територијата на Републиката од воени дејствија;

4) ја насочува изработката на републичкиот план за заштита од елементарни и други несреќи и од други опасности во мир;

5) се грижи и го следи организирањето, програмирањето и спроведувањето на обуката на припадниците на единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита;

6) се грижи за информирање на луѓето за настанатите последици од воени разурнувања, од елементарни и други несреќи и од други опасности во мир и во војна;

7) ги насочува подготовките за заштита и спасување и им предлага мерки на надлежните органи за остварување на овие подготовки;

8) предлага мерки за организирање, подготвување и функционирање на цивилната заштита; и

9) врши и други работи што му се ставени во надлежност со закон.

Средствата за работа на Републичкиот штаб за цивилна заштита се обезбедуваат во буџетот на Републиката, во рамките на средствата на Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

6. Републички секретаријат за народна одбрана

Член 91

Републичкиот секретаријат за народна одбрана, во врска со подготовките за општонародна одбрана, ги врши следниве работи:

1) го следи остварувањето на системот на општонародната одбрана и предлага мерки за негов развој и усовршување;

2) ја организира и координира изработката на планот за одбрана на Републиката;

3) изработува свој план за одбрана и план за други вонредни околности;

4) го следи остварувањето на мобилизацијата на цивилната заштита, службата за набљудување и известување, врските за раководење, самоуправните организации и засадници, општествено-политичките и други општествени организации, органите на општините и Републиката и предлага мерки за нејзино унапредување;

5) ги утврдува плановите за регрутирање и упатување на регрутите на служење на воениот рок, во согласност со потребите за пополнување на вооружените сили, обезбедува остварување на овие планови и извршува други работи и задачи во спроведувањето на воената обврска;

6) се грижи за работата на регрутните комисии;

7) ги утврдува плановите за пополнување на вооружените сили со лица од резервниот состав и материјални и други средства од пописот и се грижи за остварување на тие планови;

8) предлага мерки од значење за мобилизацијата на вооружените сили и се грижи за нивно извршување;

9) се грижи за лекарски и други прегледи и психолошки испитувања на регрутите за утврдување на способноста за воена служба;

10) води воена евиденција на резервните офицери и резервните воени службеници, врши распоредување, персонални и кадровски работи за овие лица и се грижи за нивното унапредување, како и за решавање на други статусни прашања;

11) презема и предлага мерки во врска со школувањето и оспособувањето на кадрите за општонародна одбрана;

12) ги организира и подготвува врските за раководење за потребите на републичките органи и организации и ги оспособува и опремува единиците за врски за раководење;

13) спроведува криптозаштита на тајните податоци од областа на општонародната одбрана од надлежност на Републиката и се грижи за спроведување на таа заштита во општините;

14) ја организира и подготвува службата за набљудување и известување;

15) го следи остварувањето на системот на цивилната заштита во општините, предлага и презема мерки за негово унапредување и ги врши управните и стручните работи на Републичкиот штаб за цивилна заштита;

16) предлага и презема мерки за уредување на територијата во согласност со планот за одбрана на Републиката;

17) ги спроведува наредените мерки на приправност;

18) ги врши управните и стручните работи во врска со остварувањето на правата и должностите на работните луѓе и граѓаните во областа на општонародната одбрана;

19) врши управен надзор над работата на општинските органи на управата за народна одбрана, презема мерки за извршување на законите и другите прописи во областа на општонародната одбрана и одлучува во второстепен постапка по решенијата на тие органи;

20) го следи остварувањето на развојот и финансирањето на подготовките за општонародна одбрана во Републиката;

21) го следи и насочува обучувањето за општонародна одбрана на населението, вон училишната младина и кадрите;

22) врши инспекциски надзор во врска со спроведувањето на прописите и подготовките за општонародна одбрана;

23) на републичките и општинските органи на управата и другите органи и на организациите на здружениот труд, од посебно значење за општонародната одбрана, им укажува стручна помош во врска со спроведувањето на подготовките на општонародната одбрана;

24) го следи остварувањето на правото на работните луѓе и граѓаните на редовно известување за организирањето и подготвувањето за општонародна одбрана;

25) го следи спроведувањето на мерките и активностите за самозаштитата во општонародната одбрана и презема мерки за заштита на тајните податоци во областа на општонародната одбрана; и

26) врши и други работи што му се ставени во надлежност со закон.

7. Други републички органи на управата и републички организации

Член 92

Републичките органи на управата и републичките организации спроведуваат сопствени подготовки за општонародна одбрана и во рамките на својот делокруг ги извршуваат законите и другите прописи од областа на општонародната одбрана; ја следат состојбата и вршат надзор над подготовките за општонародна одбрана во областа за која се образувани и предлагаат мерки за усогласување на плановите и подготовките за општонародна одбрана во соодветните области со плановите за одбрана на Републиката.

Член 93

Републичките органи на управата, во врска со спроведувањето на подготовките за општонародна одбрана ги вршат следниве работи:

1) изработуваат свои планови за одбрана и планови за други вонредни околности;

2) изработуваат планови на мерки и задачи за функционирање на областите за кои се образувани;

3) ги согледуваат потребите на одбраната во областите за кои се образувани и предлагаат тие потреби да бидат вградени во општествените планови за развој на Републиката;

4) ја следат состојбата на подготовките и плановите за одбрана во областите за кои се образувани и преземаат мерки во рамките на својата надлежност;

5) изработуваат стручни упатства за спроведување на подготовките за општонародна одбрана за функционирање на областите за кои се образувани во војна, непосредна воена опасност и други вонредни околности;

6) се грижат за обучување и оспособување на своите кадри за извршување на задачите и работите на општонародната одбрана во мир и во војна;

7) ги спроведуваат наредените мерки на приправност;

8) вршат инспекциски надзор во врска со спроведувањето на прописите и подготовките за општонародна одбрана во областите за кои се образувани;

9) го организираат обучувањето на кадрите за општонародна одбрана во областите за кои се образувани; и

10) вршат и други работи на општонародната одбрана во областите за кои се образувани.

Член 94

Републичкиот завод за општествено планирање, во соработка со републичките органи и организации и Републичкиот штаб за територијална одбрана, го изработува планот за одбрана на Републиката за делот што се однесува за функционирање на стопанството и општествените дејности во војна и го планира развојот на општонародната одбрана во соработка со Републичкиот секретаријат за народна одбрана и Републичкиот штаб за територијална одбрана.

Чле 95

Републичките органи на управата и републичките организации во, војна, непосредна воена опасност и други вонредни околности го следат извршувањето на плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности во областа за која се образувани и преземаат мерки и активности за нивно извршување.

8. Правосудни и други органи

Член 96

Правосудните и другите органи на Републиката организираат и спроведуваат подготовки за општонародна одбрана и за работа во војна, непосредна воена опасност и други вонредни околности, изработуваат план за одбрана и план за други вонредни околности; обезбедуваат потребни средства и опрема и ги оспособуваат своите кадри за работа во војна.

Глава VII

КОМИТЕТИ ЗА ОПШТОНАРОДНА ОДБРАНА И ОПШТЕСТВЕНА САМОЗАШТИТА

Член 97

Комитети за општонародна одбрана и општествена самозаштита, како свои координативни и оперативно-политички тела, образуват општините и Републиката заради насочување и координирање на мерките и активностите во остварувањето на единствените цели и задачи на општонародната одбрана и општествената самозаштита; оперативно-политичко следење и проценување на ситуацијата од значење за одбраната и безбедноста на земјата, поттикнување на активноста на органите на самоуправните организации и заедници на општествено-политичките и другите општествени организации и на општината и Републиката во остварувањето на општонародната одбрана и општествената самозаштита; нарочено и ефикасно дејствување на единствениот одбранбеносамозаштитен систем во подготовките и акциите и обезбедување на остварувањето на утврдената со устав улога и одговорност на Сојузот на комунистите за заштита на социјалистичката револуција и на социјалистичките самоуправни општествени односи; координирање и насочување на активностите за подготвување и донесување на плановите за други вонредни околности и вршење и на други работи утврдени со овој закон.

Комитети за општонародна одбрана и општествена самозаштита, како свои координативни и оперативно-политички тела заради вршење на работите од став 1 на овој член, формираат и основните организации на здружениот труд, работните организации, и сложените организации на здружениот труд и месните заедници, а можат да формираат и други самоуправни организации и заедници во согласност со закон и насоки кои ги донесува Претседателството на СР Македонија и соодветните органи на Сојузот на комунистите на Македонија.

Член 98

Комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита во организациите на здружениот труд, месните заедници и другите самоуправни организации и заедници, покрај работите од став 1 на член 97 на овој закон ја следат одбранбено-самозаштитната организираност, подготвеност и готовност и на органите на управување и на другите органи им предлагаат преземање на соодветни мерки и активности.

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на општината, покрај работите од став 1 на член 97 на овој закон, ги насочува и координира активностите на комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита на организациите на здружениот труд, месните заедници и другите самоуправни организации и заедници.

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на Републиката, покрај работите од став 1 на член 97 на овој закон, ги насочува и координира активностите на комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита на општините.

Член 99

Ставовите, насоките и заклучоците на комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита, донесени во извршувањето на правата и должностите од членовите 97 и 98 на овој закон и на другите права и должностите предвидени со Сојузниот закон ги остваруваат извршните органи на собранијата на општините и на Републиката и управните органи, како и работодавците, извршните и другите органи на самоуправните организации и заедници.

Во извршувањето на ставовите, насоките и заклучоците на комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита, органите од став 1 на овој член се самостојни во рамките на своите права, должности и одговорности, утврдени со устав, закон, статут и со друг општ акт.

Член 100

Ако надлежните органи на самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и другите општествени организации, општините и Републиката не се во можност да ги извршуваат своите задачи и работи од областа на општонародната одбрана и општествена самозаштита во рамките на своите овластувања и редовната дејност, комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита, во согласност со политиката и ставовите на Сојузот на комунистите преземаат активности и мерки тие органи да се оспособат и да продолжат со работа, а ако покрај преземените мерки тие не бидат оспособени за тоа, ги активираат силите и средствата на општонародната одбрана и општествената самозаштита на соодветната организација, односно заедница и со нив раководат додека надлежните органи не ќе бидат во можност да ги извршуваат своите задачи и работи.

Ако надлежните органи и организации не се во можност да ги извршуваат задачите и работите во смисла на став 1 на овој член, одлуките на комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита што ги донесуваат во согласност со законот и со одлуката на Претседателството на СФРЈ се должни да ги извршуваат сите работни луѓе и граѓаните, самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и другите општествени организации и органите на општината и Републиката.

Член 101

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита во основна организација на здружениот труд или во друга самоуправна организација или заедница која има положба, права, должности и одговорности определени за основна организација на здружениот труд го сочинуваат: секретарот на организацијата на Сојузот на комунистите, претседателот на организацијата на Сојузот на синдикатите, претседателот на организацијата на Сојузот на социјалистичката младина, претседателот на органот на управувањето, индивидуалниот работодавен орган, односно претседателот на колегијалниот работодавен орган, старешината на единицата на територијалната одбрана, командантот на штабот за цивилна заштита, односно повереникот за цивилна заштита и претседателот на органот на самоуправната работничка контрола.

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита во работна и сложена организација на здружениот труд или во друга самоуправна организација или заедница која има положба, права, должности и одговорности определени за работна, односно сложена организација на здружениот труд го сочинуваат: претседателот на организа-

цијата на Сојузот на комунистите, претседателот на организацијата на Сојузот на синдикатите, претседателот на организацијата на Сојузот на социјалистичката младина, претседателот на органот на управувањето, индивидуалниот работодавен орган, односно претседателот на колегијалниот работодавен орган, старешината на единицата за територијална одбрана, командантот на штабот за цивилна заштита, односно повереникот за цивилната заштита и претседателот на органот на самоуправната работничка контрола, како и претставници на комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита на основните, односно работните организации.

Претседателот на комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на основната, работната, односно сложената организација на здружениот труд или на друга самоуправна организација или заедница е секретарот, односно претседателот на организацијата на Сојузот на комунистите.

Член 102

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита во месните заедници го сочинуваат: секретарот на организацијата на Сојузот на комунистите, претседателот на организацијата на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ, претседателот на организацијата на Сојузот на социјалистичката младина, претседателот на организацијата на Сојузот на здруженијата на борците од Народноослободителната војна, претседателот на собранието на месната заедница, односно на него соодветниот орган на управување, старешината на единицата за територијална одбрана и командантот на штабот за цивилна заштита, односно повереникот за цивилна заштита.

Претседател на комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на месната заедница е секретарот на организацијата на Сојузот на комунистите.

Член 103

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на општината го сочинуваат: претседателот на општинскиот комитет на Сојузот на комунистите, претседателот на собранието на општината, претседателот на Општинската конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ, претседателот на Извршниот совет на собранието на општината, претседателот на општинскиот совет на Сојузот на синдикатите, функционерот кој раководи со општинскиот орган на управата за внатрешни работи, функционерот кој раководи со општинскиот орган на управата за народна одбрана, командантот на територијалната одбрана на општината, претставникот на Југословенската народна армија, претседателот на општинскиот одбор на Сојузот на здруженијата на борците од Народноослободителната војна, претседателот на Општинската конференција на Сојузот на социјалистичката младина, секретарот на Претседателството на општинскиот комитет на Сојузот на комунистите, командантот на општинскиот штаб за цивилна заштита и претставникот на Службата за државна безбедност.

Член 104

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на Републиката го сочинуваат: претседателот на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија, претседателот на Собранието на СР Македонија, претседателот на Претседателството на СР Македонија, претседателот на Републичката конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, претседателот на Извршниот совет на Собранието на СР Македонија, претседателот на Советот на Сојузот на синдикатите на Македонија, републичкиот секретар за внатрешни работи, републичкиот секретар за народна одбрана, командантот на Скопската армиска област, командантот на територијалната одбрана на СР Македонија, претседателот на Републичкиот одбор на Сојузот на здруженијата на борците од На-

родноослободителната војна на Македонија, претседателот на Републичката конференција на Сојузот на социјалистичката младина на Македонија, секретарот на Претседателството на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија, членот на Претседателството на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија одговорен за општонародна одбрана и општествена самозаштита, претседателот на Советот за заштита на уставниот поредок на Претседателството на СР Македонија, командантот на Републичкиот штаб за цивилна заштита и други лица за кои ќе се определи предлаѓачот.

Претседател на Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на Републиката е претседателот на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија.

Член 105

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита во основната, работната и сложената организација на здружениот труд, како и во друга самоуправна организација и заедница го формира и неговите членови ги именува работничкиот совет, односно на него соодветен орган на управување.

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита во месната заедница го формира и неговите членови ги именува Собранието на месната заедница, односно на него соодветен орган на управување.

Бројот на членовите на комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на самоуправната организација и заедница од ставовите 1 и 2 на овој член, се утврдува со статутот на организацијата, односно на заедницата.

Членовите на комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита од ставовите 1 и 2 на овој член се именуваат по претходна согласност на комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на општината.

Член 106

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на општината го формира и неговите членови ги именува Собранието на општината.

Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на Републиката го формира и неговите членови ги именува Собранието на СР Македонија.

Член 107

Членовите на комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита во основната, работната и сложената организација на здружениот труд и друга самоуправна организација или заедница, како и во месна заедница се именуваат на предлог на организацијата на Сојузот на комунистите на таа организација, односно заедница.

Членовите на комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на општината, односно на Републиката се именуваат на предлог на општинскиот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија, односно на предлог на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија.

Во организацијата и заедницата од став 1 на овој член во која не постои организација на Сојузот на комунистите, членовите на комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита се именуваат на предлог на општинскиот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија.

Член 108

Комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита се одговорни за својата работа пред органите што ги формирале.

Комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита се одговорни и пред Сојузот на комунистите како основен двигател и носител на по-

литичката активност заради заштита на натамошниот развој на социјалистичката регулација и социјалистичките самоуправни општествени односи.

Глава VIII

ТЕРИТОРИЈАЛНА ОДБРАНА

1. Заеднички одредби

Член 109

Територијалната одбрана се организира и подготвува во рамките на единствениот систем на општонародната одбрана во Републиката, во согласност со основите на плановите за организација, развој, изградба, опремување, обучување, раководење и команднување и употреба на вооружените сили на Југославија и во согласност со одлуките и плановите на Републиката и општините.

Член 110

Територијалната одбрана се организира во основна и друга самоуправна организација на здружениот труд, месната заедница, општината и Републиката.

Територијалната одбрана ги опфаќа сите вооружени состави кои ги организираат основните и други организации на здружениот труд, месните заедници, општината и Републиката, што не се дел на Југословенската народна армија и милицијата.

Територијалната одбрана се состои од единици, установи и штабови и други форми на организирање на работните луѓе и граѓаните за општонароден вооружен отпор.

Член 111

Единиците, установите и штабовите на територијалната одбрана и другите форми на организирање на работните луѓе и граѓаните за општонароден вооружен отпор, се организираат и подготвуваат во мир, а се активираат во војна, во непосредна воена опасност, други вонредни околности, за време на изведување на обучување и вежби и за извршување други задачи во мир предвидени со закон.

Член 112

Општините и Републиката формираат единици, установи и штабови на територијалната одбрана и организираат други форми на вооружен општонароден отпор, во согласност со плановите за одбрана.

Основните и други организации на здружениот труд и месните заедници можат да формираат единици, установи и штабови на територијалната одбрана и да организираат други форми на вооружен општонароден отпор, а се должни тоа да го сторат кога е тоа предвидено со планот за одбрана на општината, односно на Републиката.

Член 113

Основните и други организации на здружениот труд и месните заедници, општините и Републиката изработуваат и донесуваат план за организација, развој, изградба и опремување на територијалната одбрана и план за употреба кои се усогласуваат меѓусебно и со плановите на Југословенската народна армија и цивилната заштита и со другите планови на општините, односно Републиката.

Планот за употреба на територијалната одбрана е составен дел на планот за одбрана на општината, односно на Републиката.

Врз основа на плановите од став 1 на овој член, штабовите на територијалната одбрана изработуваат петгодишен и годишен план за материјално обезбедување и финансирање на единиците, установите и штабовите за територијална одбрана.

Член 114

Големината и бројниот состав на единиците, установите и штабовите и другите форми на вооружен општонароден отпор на Републиката ги утврдува Претседателството на СР Македонија по пред-

лог на командантот на територијалната одбрана на Републиката, а во согласност со основите на плановите на Федерацијата и планот за општествено-економскиот развој на Републиката.

Член 115

Воената формација и плановите на мобилизациониот развој на единиците, установите и штабовите и другите форми на организирање на територијалната одбрана ги пропишува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Член 116

Раководењето и командувањето со територијалната одбрана во Републиката го остваруваат командантите на територијалната одбрана и старешините на единиците и установите на територијалната одбрана во согласност со закон.

Раководењето со територијалната одбрана го остваруваат и комитетите за општонародна одбрана и општествена самозаштита во согласност со член 109 од Сојузниот закон.

Член 117

Во случај на непосредна воена опасност и други вонредни околности, работите на одржување на јавниот ред и мир и други задачи на општествената самозаштита можат да ги вршат и единиците на територијалната одбрана.

Употребата на единиците на територијалната одбрана за извршување на задачите од став 1 на овој член ја определува командантот на територијалната одбрана на Републиката, во согласност со одлуката на Претседателството на СФРЈ со која се наредува употреба на делови на територијалната одбрана.

Член 118

Командантите на територијалната одбрана и старешините на единиците и установите на територијалната одбрана одговараат пред претпоставените воени старешини за својата работа, борбена готовност, употребата на единиците и установите и раководењето и командувањето, во согласност со системот на раководењето и командувањето во вооружените сили и во рамките на своите овластувања.

Член 119

Командантот на територијалната одбрана на Републиката за својата работа, борбената готовност и раководењето со територијалната одбрана, е одговорен и на Претседателството на СР Македонија и на Собранието на СР Македонија.

Во случај од член 116 став 2 на овој закон, командантот на територијалната одбрана на Републиката му одговара и на Комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на Републиката.

Член 120

Командантот на територијалната одбрана на општината за својата работа, борбената готовност и раководењето со територијалната одбрана, е одговорен и пред Собранието на општината.

Во случај од член 116 став 2 на овој закон, командантот на територијалната одбрана на општината му одговара и на комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита на општината.

Член 121

За својата работа, борбената готовност и раководењето со единиците и установите на територијалната одбрана во основните и други организации на здружениот труд и во месните заедници, старешините на тие единици и установи се одговорни и пред органот на управувањето на организациите, односно пред Собранието на месната заедница или на него соодветниот орган на управување.

Член 122

Во војна, во случај на непосредна воена опасност и други вонредни околности, територијалната одбрана може да се пополнува и со доброволци, од-

носно со лица кои немаат воена обврска, а по своес барање се примени и стапиле во територијална одбрана.

Во мир заради обучување можат доброволно да се вклучат во воени вежби и во други форми на обучување на единиците, установите и штабовите за територијална одбрана и лица кои не се воени обврзници.

Лицата од ставовите 1 и 2 на овој член во поглед на правата и должностите се изедначени со воените лица, односно со воените обврзници и при стапувањето во територијалната одбрана даваат свечена изјава според одредбите од Законот за служба во вооружените сили.

Член 123

Распоредување на должност на резервни офицери, резервни помлади офицери и воени обврзници — војници на офицерски должности во територијалната одбрана врши командантот на територијалната одбрана на Републиката и старешините што тој ќе ги орласти.

Член 124

Заради проверување на мобилизационската и борбената готовност на територијалната одбрана, односно заради обучување на единиците, установите и штабовите и другите форми на организирање на територијалната одбрана, како и заради учество во заштитата од елементарни и други несреќи и други опасности во мир и во војна и други вонредни околности, командантот на територијалната одбрана на Републиката може да нареди мобилизација на одредени единици, установи и штабови и други форми на организирање на територијалната одбрана според нивната воена организација и формација.

Член 125

За подготвување и извршување на мобилизацијата на територијалната одбрана одговорни се:

— командантот на територијалната одбрана на Републиката, односно понискиот старешина за подготвувањето и извршувањето на мобилизацијата на територијалната одбрана на територијата на Републиката, односно територијата за која е одговорен понискиот старешина;

— командантот на територијалната одбрана на општината за подготвувањето и извршувањето на мобилизацијата на територијалната одбрана на подрачјето на општината и

— старешините на единиците, установите и штабовите на територијалната одбрана во основните и други организации на здружениот труд и месните заедници за подготвување и извршување на мобилизацијата на единиците, установите и штабовите со кои раководат и командуваат.

Член 126

Командантот на територијалната одбрана на Републиката или старешината што тој ќе го овласти, наредува преземање на определени мерки на приправност на единиците, установите и штабовите и другите форми на организирање на територијалната одбрана во согласност со одлука на Претседателството на СФРЈ.

Член 127

Учество на единиците и установите на територијалната одбрана во заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните и други добра од елементарни и други несреќи и од други опасности кога е неопходна итна интервенција и кога единиците на цивилната заштита и другите субјекти на општеството не се во можност да ја отстранат опасноста или последиците од тие несреќи, наредува командантот на територијалната одбрана на Републиката во согласност со Извршниот совет на Собранието на СР Македонија, а во исклучителни случаи и командантот на територијалната одбрана на општината во согласност со извршниот совет на Собранието на општината.

Член 128

Материјалното и финансиското работење во територијалната одбрана се води согласно со прописите за материјално и финансиско работење во органите на општините и на Републиката и прописите за вооружените сили.

Поблиски прописи за материјално-финансиското работење во територијалната одбрана, донесува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

2. Единици и установи на територијалната одбрана**Член 129**

Единиците на територијалната одбрана се организираат, подготвуваат, обучуваат и оспособуваат за водење вооружена борба, вршење на други задачи на организиран вооружен општонароден отпор, извршување на определени задачи во вонредни околности, учество во заштита и спасување на луѓето и материјалните и други добра од воени разурнувања, од елементарни и други несреќи и други опасности во мир и во војна и за извршување на определени задачи од општествената самозаштита.

Член 130

Основните и други организации на здружениот труд и месните заедници, општините и Републиката се грижат за организирање, опремување, обучување и вооружување на единиците што тие ги формираат.

Член 131

За формирање на единици и установи на територијалната одбрана во основните и други организации на здружениот труд и месните заедници одлучува органот на управување на организацијата, односно заедницата.

За формирање на единици и установи на територијалната одбрана во општината одлучува органот определен со статутот на општината по предлог на командантот на територијалната одбрана на општината.

За формирање на единици и установи на територијалната одбрана на Републиката одлучува Претседателството на СР Македонија по предлог на командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Член 132

Установите на територијалната одбрана се формираат и оспособуваат за материјално обезбедување, снабдување, згрижување, обучување и обезбедување на други услови за дејствување на единиците, штабовите и другите форми на организирање на територијалната одбрана.

Установите на територијалната одбрана можат да се организираат како центри, бази, пунктови и складишта за снабдување со борбени и неборбени средства, работилници за поправка на оружје, опрема и други материјално-технички средства, наставни центри за обука и оспособување и други погодни организациони форми.

Поблиски прописи за формирање и работа на установите на територијалната одбрана донесува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

3. Штабови за територијална одбрана**Член 133**

За организирање и подготвување на територијалната одбрана на општините и Републиката во мир и во војна се формираат штабови за територијална одбрана.

Штабови за територијална одбрана можат да формираат и основните и други организации на здружениот труд и месните заедници.

Во определени случаи, повеќе месни заедници, во согласност со општинскиот штаб за територијална одбрана, можат да формираат заеднички штаб за територијална одбрана.

За повеќе штабови на основните и други организации на здружениот труд и месните заедници, како и за посебни задачи сврзани за употреба на дел од силите на територијалната одбрана на општината може да се формира реонски штаб за територијална одбрана како командно-оперативен орган на општинскиот штаб.

Бројот и составот на реонските штабови го определува командантот на територијалната одбрана на општината врз основа на меѓусебното усогласување и договорање со надлежните самоуправни органи на заинтересираните основни и други организации на здружениот труд и месните заедници и општината и дадените насоки од командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Член 134

Заради организирање, подготвување, раководење и командување со територијалната одбрана, Претседателството на СР Македонија, по предлог на командантот на територијалната одбрана на Републиката може да формира обласни штабови за територијална одбрана во согласност со основите на планот за организација, развој, изградба, опремување и планот за употреба на територијалната одбрана и во согласност со системот на раководење и командување со вооружените сили.

Член 135

Штабовите за територијална одбрана ги вршат особено следниве работи: изработуваат планови за употреба, организација, развој и изградба и опремување на единиците и установите на територијалната одбрана; се грижат за организирање и подготвување на територијалната одбрана; преземаат мерки за усогласување на плановите на територијалната одбрана со плановите и борбените дејства на Југословенската народна армија, со плановите на цивилната заштита и плановите за функционирање на стопанството и општествените дејности во војна и со плановите за други вонредни околности; го организираат и спроведуваат обучувањето; ги организираат и подготвуваат врските и криптографската заштита за потребите на единиците и установите на територијалната одбрана; обезбедуваат спроведување на мерките на приправност на единиците и установите на територијалната одбрана; оперативнo раководат со територијалната одбрана во заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните и други добра од воени разурнувања, од елементарни и други несреќи и од други опасности; вршат инспекциски работи во врска со организирањето и подготвувањето на територијалната одбрана, вршат и други работи утврдени со закон, статутите и други општи акти на основните и други организации на здружениот труд и месните заедници и општината.

Член 136

Во согласност со одлуката на Претседателството на СФРЈ и плановите за развој на територијалната одбрана, општинските штабови за територијална одбрана, во согласност со потребите на територијалната одбрана на општината му предлагаат на Републичкиот штаб за територијална одбрана годишни планови за школување, произведување и унапредување на резервни воени старешини и потребен број обврзници и материјални средства за потребите на пополнетоста на територијалната одбрана.

Републичкиот штаб за територијална одбрана, врз основа на предлозите на општинските штабови за територијална одбрана и своите потреби ги утврдува и предлага годишните планови и ги утврдува потребите од став 1 на овој член за целата територијална одбрана на СР Македонија.

Член 137

Мирновременската формација (организација и систематизација) на Републичкиот штаб за територијална одбрана и другите штабови, команди и установи што ги формира Републиката, ја утврдува командантот на територијалната одбрана на Републи-

ката во согласност со Претседателството на СР Македонија.

Мирновременската формација на општинскиот штаб за територијална одбрана, на предлог на командантот на територијалната одбрана на општината, ја утврдува органот определен со статутот на општината во согласност со рамковната формација на општинските штабови за територијална одбрана што ја донесува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Член 138

Командантот на територијалната одбрана на Републиката се именува и разрешува од должност на предлог на Претседателството на СР Македонија.

За вршење на работите од својата надлежност, командантот на територијалната одбрана на Републиката може да донесува правилници, упатува наредби, задолжителни инструкции и други акти.

Член 139

Началникот на Републичкиот штаб за територијална одбрана го именува и разрешува од должност Собранието на СР Македонија по предлог на командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Член 140

Командантот на територијалната одбрана на општината го поставува и разрешува од должност командантот на територијалната одбрана на Републиката по предлог на органот утврден со статутот на општината.

Началникот на општинскиот штаб за територијална одбрана во мир го именува и разрешува Собранието на општината по претходна согласност на командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Член 141

Старешините на единиците, установите и штабовите за територијална одбрана во основните и други организации на здружениот труд, месните заедници, по предлог на органот утврден со статутот на организацијата, односно заедницата, ги поставува и разрешува командантот на територијалната одбрана на општината.

Старешината на реонскиот штаб за територијална одбрана го поставува и разрешува од должност командантот на територијалната одбрана на општината.

4. Произведување и унапредување на припадниците на територијалната одбрана

Член 142

Војниците — обврзници во чин резервен водник ги произведува командантот на територијалната одбрана на Републиката или старешината што тој ќе го овласти, според условите утврдени со Законот за службата во вооружените сили.

Произведување на војници — обврзници во чин резервен водник се врши по предлог на командантот на територијалната одбрана, односно старешината на единиците или установата на територијалната одбрана.

Член 143

Војниците — обврзници распоредени во територијалната одбрана во чин резервен разводник, резервен десетар и резервен помлад водник ги унапредува командантот на територијалната одбрана на Републиката или старешината што тој ќе го овласти, според условите утврдени со Законот за службата во вооружените сили.

Унапредувањето на војниците — обврзници од став 1 на овој член се врши по предлог на старешината на единица, установа или штаб за територијална одбрана.

Член 144

Резервните помлади офицери, резервните офицери до чинот капетан I класа и резервните воени службеници до IV класа кои се распоредени во територијалната одбрана ги унапредува командантот на територијалната одбрана на Републиката, според условите утврдени со Законот за службата во вооружените сили.

Унапредувањето на резервните помлади офицери, резервните офицери до чинот капетан I класа и резервните воени службеници до IV класа кои се распоредени во територијалната одбрана, во органите на општините и Републиката, цивилната заштита, службата за набљудување и известување, врските за раководење и во основните и други организации на здружениот труд и месните заедници се врши по предлог од командантот на територијалната одбрана на општината, односно старешината на единиците или установата на територијалната одбрана, штабовите за цивилна заштита, републичките и општинските органи на управата за народна одбрана, организациите на Сојузот на резервните воени старешини и општествено-политичките организации, како и на органите на управувањето на основните и други организации на здружениот труд и месните заедници во кои тие се распоредени.

Постапката за поднесување на предлози за унапредување на резервни воени старешини од став 1 на овој член ја пропишува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

5. Оценување и пофалби

Член 145

Оценување на лицата во резервен состав, за време на служба во територијалната одбрана, се врши по завршувањето на воената вежба.

Лицето во резервен состав на службата во територијалната одбрана се оценува со повољна или неповољна оценка.

Повољни оценки се: „задоволува“, „добар“, „се истакнува“ и „особено се истакнува“, а неповољна оценка е „не задоволува“.

Член 146

Оценување на лицата во резервен состав, на служба во територијалната одбрана, врши првиот претпоставен старешина на должност командир на чета, односно на самостоен вод или старешина на повисока должност.

Член 147

Лицето од член 145 против оценката може да поднесе жалба до непосредно повисокиот старешина од старешината што ја дал оценката, во рок од 15 дена од денот на соопштувањето на оценката.

Член 148

Поблиски прописи за постапката и евиденцијата во врска со оценувањето на лицата во резервен состав на служба во територијалната одбрана донесува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Член 149

На штабови, единици и установи на територијалната одбрана и на лицата во резервен состав на служба во територијалната одбрана, за особен успех постигнат во службата, можат да им се доделуваат писмени и усни пофалби.

Усни пофалби дава првиот претпоставен старешина, а писмена пофалба дава командир на чета и на него рамен или повисок старешина.

6. Здравствена заштита

Член 150

Лицата во резервен состав, за време на служба во територијалната одбрана, правата од здравствена заштита ги остваруваат според општите прописи за здравствена заштита на работниците, доколку со овој закон не е пинаку определено.

Член 151

Лицата во резервен состав, за време на служба во територијалната одбрана, остваруваат здравствена заштита во здравствените организации.

По исклучок, лицата од став 1 на овој член здравствена заштита можат да остваруваат и во воени здравствени установи и единици во согласност со надлежниот воен орган, ако во местата на служење

то нема здравствена организација или ако оваа организација не може да даде соодветна здравствена заштита, како и во итни случаи.

Остварувањето на здравствената заштита, освен во итни случаи, се врши со упат од лекарот на единицата во која припадникот е распореден, односно од лекар на здравствената организација на здружениот труд во местото во кое се наоѓа единицата, установата или штабот за територијална одбрана.

При остварување на правата од здравствената заштита лицата во резервен состав, за време на службата во територијалната одбрана, имаат право на патни трошоци утврдени со член 157 на овој закон.

Член 152

Лицето во резервен состав кое има воен распоред во територијалната одбрана и кај кое дошло до промена во здравствената состојба што влијае на неговата способност за воена служба, може по свое барање или по барање на штабот за територијална одбрана да биде упатено на воено лекарска комисија заради лекарски преглед и оцена на способноста за служење во резервниот состав.

Општинскиот орган на управата за народна одбрана може да упати на лекарски преглед и на оцена на способноста за служење во резервниот состав и лице кое нема воен распоред.

Трошоците настанати во врска со упатувањето на лицата во резервен состав пред лекарска комисија и оценување на способноста во смисла на став 2 од овој член паѓаат на товар на општината.

Член 153

Лицата во резервен состав, за време на службата во територијалната одбрана, имаат право на еднократна парична помош и други посебни права во врска со повредите, заболувањата или смртта настанати за време на службата во територијалната одбрана според Законот за службата во вооружените сили.

Висината на еднократната парична помош од став 1 на овој член ја утврдува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Оредствата за исплата на еднократната парична помош на лицата во резервен состав за време на службата во територијалната одбрана ги обезбедува Републиката.

Член 154

Командантот на територијалната одбрана на Републиката, во согласност со Републичкиот комитет за здравство и социјална политика ќе донесе поблиски прописи за начинот и постапката за остварување на здравствената заштита и за еднократна парична помош на лицата во резервен состав за време на службата во територијалната одбрана.

7. Инвалидско осигурување

Член 155

Лицата во резервен состав, за време на службата или обучување на територијалната одбрана, во случај на намалување или загубување на работната способност, телесно оштетување или смрт, имаат право на инвалидско осигурување според прописите за пензиско и инвалидско осигурување на работниците.

8. Надоместоци

Член 156

Лицата во резервен состав, за време на службата во територијалната одбрана, имаат право на надоместок на личниот доход и на други парични надоместоци во износ и според условите предвидени со Законот за воената обврска.

Одлука за начинот на исплатување на надоместокот од став 1 на овој член донесува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Член 157

Лицата во резервен состав, повикани на служба во територијалната одбрана, имаат право на надоместок на трошоците за превоз и на трошоците за исхрана и сместување.

Висината, начинот и условите за остварување и исплатување на надоместокот од став 1 на овој член ги пропишува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

9. Служба во територијалната одбрана

Член 158

Како служба во територијалната одбрана се смета вршењето на воени и други должности во територијалната одбрана.

Член 159

Службата во територијалната одбрана ја вршат воени лица и граѓански лица.

Воените лица се активните воени лица и лицата во резервен состав додека се наоѓаат на воена должност во територијалната одбрана.

Граѓанските лица во територијалната одбрана се лица вработени во единиците, установите и штабовите за територијална одбрана.

Член 160

Распоредувањето и службата на активните воени лица во територијалната одбрана се врши според одредбите на Законот за службата во вооружените сили и други прописи што важат за припадниците на Југословенската народна армија.

10. Други одредби

Член 161

Пополнување на територијалната одбрана се врши во согласност со плановите за организација и развој на територијалната одбрана и утврдените критериуми и приоритети за пополнување, а според добиените бројни распореди на воените обврзници и материјалните средства од попис.

Бројните распореди од став 1 на овој член ги утврдуваат:

— општинските штабови за територијална одбрана за единиците, установите и штабовите што ги формираат основните и други организации на здружениот труд и месните заедници и општините;

— обласните штабови за територијална одбрана за своите единици и установи и за единиците и установите што ги формира Републиката кои се дадени во надлежност на обласните штабови; и

— Републичкиот штаб за територијална одбрана за единиците, установите и штабовите што ги формира Републиката или се формираат според планот за одбрана на Републиката.

Член 162

Распоред на резервните воени старешини и на војниците обврзници на одредени старешински должности во територијалната одбрана, вршат:

— командантот на територијалната одбрана на Републиката на мајори, потполковници, полковници и други воени обврзници на старешински должности за кои се предвидени овие чинови, како и на други офицери, помлади офицери и војници — обврзници распоредени на старешински должности во единиците, установите и штабовите што ги формира Републиката, доколку за тоа не овластил друг старешина;

— командантот на територијалната одбрана на општината на офицерите до чинот капетан I класа и на помладите офицери и другите воени обврзници на офицерски должности до чинот капетан I класа, распоредени во единиците, установите или штабовите што ги формираат основните и други организации на здружениот труд и месните заедници и општините.

Член 163

Воено лице на служба во територијалната одбрана е должно привремено да престојува во воена единица, односно воена установа, ако тоа го бараат посебни потреби на службата.

Привремен престој, од став 1 на овој член наредува командантот на територијалната одбрана на Републиката, односно старешината што тој ќе го овласти.

Член 164

Заради давање мислења на надлежниот старешина во врска со унапредувањето, произведувањето, распоредот, назначувањето, давањето на одликувања и други кадровски прашања кои се однесуваат на припадниците на територијалната одбрана, во штабовите и командите за територијална одбрана, може да се формира кадровски совет, како советодавно тело на командантот на територијалната одбрана.

Членовите на кадровскиот совет од став 1 на овој член ги именува надлежниот командант на територијалната одбрана.

Во единиците, установите и штабовите за територијална одбрана можат да се формираат и други совети како советодавни тела на командантите на територијалната одбрана, односно на старешините на единиците и установите.

Член 165

На воените обврзници и други лица на воен распоред во територијалната одбрана, за време на вршењето на службата и другите должности во територијалната одбрана, во однос на кривичната, дисциплинската и материјалната одговорност и одговорноста за прекршоци, се применуваат одредбите од Законот за службата во вооружените сили и прописите донесени врз основа на тој закон што се применуваат во вооружените сили.

Член 166

Трошоци настанати во врска со упатувањето на лицата во резервен состав на лекарски преглед и оцена на нивната способност за служба во резервниот состав на територијалната одбрана се исплатуваат:

— на товар на основната и друга организација на здружениот труд, ако се распоредени во единиците, установите и штабовите на територијалната одбрана што таа ги формира;

— на товар на општината, ако немаат воен распоред или ако се распоредени во единиците, установите и штабовите за територијална одбрана што ги формира општината или месната заедница; и

— на товар на Републиката, ако се распоредени во единиците, установите и штабовите за територијална одбрана што таа ги формира.

Глава IX

НАБЉУДУВАЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ

Член 167

Заради откривање и следење на сите видови опасности од воени дејства, други опасности за Републиката и елементарни и други несреќи што можат да ги загрозат луѓето, вооружените сили и материјалните добра и заради известување и тревожење на работните луѓе и граѓаните, на самоуправните организации и заедници, на општествено-политичките и други општествени организации, на органите на општината и Републиката и вооружените сили за тие опасности во мир и во војна, се организира систем за набљудување и известување во Републиката, во рамките на општиот систем за набљудување и известување како дел од општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Член 168

Системот за набљудување и известување се организира како единствен и поврзан систем на тери-

торијата на Републиката во рамките на единствениот општ систем за набљудување и известување на СФРЈ.

Системот за набљудување и известување во општините и Републиката се состои од служба за набљудување и известување и од органите, организациите, заедниците и службите од член 175 на овој закон, кои во рамките на редовната дејност се занимаваат со набљудување и известување за настаните и појавите кои се од значење за општонародната одбрана.

Прописите за функционирањето на системот за набљудување и известување во општините и во Републиката во мир и во војна, ги донесува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Член 169

Служба за набљудување и известување формираат општините и Републиката.

Две или повеќе општини можат да формираат заедничка служба за набљудување и известување.

Служба за набљудување и известување можат да формираат и организациите на здружениот труд и месните заедници.

Член 170

Службата за набљудување и известување ги открива опасностите од сите видови воени дејства, непријателски и други активности, елементарни и други несреќи и други опасности во мир и во војна и за откриените опасности и преземените мерки ги известува органите на општините и Републиката, командите и штабовите на вооружените сили, штабовите за цивилна заштита, самоуправните организации и заедници и работните луѓе и граѓаните и врши тревожење.

Службата за набљудување и известување врши и други работи утврдени со закон и други прописи.

Член 171

За извршување на своите задачи, службата за набљудување и известување го користи општиот систем на врски, функционалните системи за врски и врските за раководење.

Службата за набљудување и известување има приоритет во користењето на врските од став 1 на овој член.

Член 172

Службата за набљудување и известување на општините и Републиката се организира во рамките на органите на управата за народна одбрана.

Работите во врска со организирањето, подготвувањето, опремувањето и оспособувањето на службите за набљудување и известување на општините и Републиката ги вршат органите на управата за народна одбрана.

Член 173

Службата за набљудување и известување се состои од центри за известување, набљудувачки станици и единици за тревожење.

Извршниот совет на Собранието на општината, односно на Републиката ги утврдува организациите на здружениот труд кои можат да формираат служби за набљудување и известување.

Член 174

Центрите за известување се должни да прибираат податоци за сите видови опасности од воени дејства, непријателски и други активности, елементарни и други несреќи и други опасности, тие податоци да ги обработуваат и за нив да ги информираат надлежните органи и организации и работните луѓе и граѓаните од член 167 на овој закон и по потреба да вршат тревожење.

Набљудувачките станици се должни да вршат набљудување на просторот за опасностите од воздухот, земја, вода и радиолошко-хемиско-биолошки опасности во војна и други вонредни околности, ка-

ко и за елементарни и други несреќи и други опасности во мир и во војна и за тоа да доставуваат податоци и информации во центрите за известување.

Член 175

Самоуправните организации и заедници, службите и органите на општините и Републиката и на општествените организации кои во рамките на своите дејности, се занимаваат со набљудувања и утврдување на определени појави, се вклучуваат во системот за набљудување и известување на општината и Републиката и се должни на центрите за известување веднаш да им доставуваат податоци од значење за општонародната одбрана и тоа особено:

1) органите на управата за внатрешни работи за појави, настани и опасности од значење за општонародната одбрана;

2) хидрометеоролошките служби — за радиоактивни и атмосферски врнежи, контаминација на воздух, земјиште и вода, и временските непогоди: лунџи, снежни намети, мраз на водотоците и слични опасности и појави;

3) противпожарни служби — за пожарите и за другите опасности и појави кои ги следи оваа служба;

4) здравствените и ветеринарните служби — за појавата и ширењето на заразни болести, присуство на радиолошко-хемиско-биолошки агенси во вода и во прехранбени производи;

5) службите за радиолошка заштита — за појавите на радиолошката контаминација;

6) службите за заштита на растенијата — за појава и ширење на растителни штетни инсекти и други организми кои имаат карактер на епифити, како и штетни биолошки и хемиски агенси;

7) сеизмолошки служби — за појавите на земјотресите и нивниот интензитет;

8) организациите од областа на земјоделството и шумарството — за пожари, ерозии, лизгање на земјата, поплавите, биолошките агенси и други опасности кои влијаат негативно врз земјоделството, шумарството и населението;

9) водостопанските и електростопанските организации, односно заедници — за загадувањето на водата и другите опасности на водотоците и во електро и водостопанските системи;

10) организациите во областа на железничкиот, патниот, езерскиот и воздушниот сообраќај — за пореметување во сообраќајот и за другите појави и опасности за кои дознаваат при вршењето на својата дејност;

11) организациите на ПТТ сообраќај и радиотелевизијата за пореметувањето на системите за врски од значење за општонародната одбрана и општествената самозаштита и за другите појави и опасности; и

12) комуналните организации за одржување на патиштата — за рушење на комуналните објекти и други опасности кои го отежнуваат или го загрозуваат животот на луѓето.

Прописите за вклучување на организациите, заедниците, службите и органите од став 1 на овој член заради извршување на задачите за набљудување и известување, како и за обврските на електро-стопанските, водостопанските и другите организации на здружениот труд и заедници што ги користат хидросистемите во поглед на финансирањето на изградбата и усогласувањето на системите за тревожење во општините и Републиката на загрозените подрачја ги донесува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Член 176

Самоуправните организации и заедници ги откриваат и ги следат сите опасности од воени дејства, од елементарни и други несреќи и од други опасности на своето подрачје и податоците се должни да ги доставуваат до општинските центри за известување.

Член 177

За потребите на центрите за известување, носители на правото на сопственост и користење на објекти се должни да дозволат поставување на сирени и други соодветни средства на тие објекти

Организациите на здружениот труд за дистрибуција на електрична енергија должни се да овозможат приклучување на сирените на нисконапонска мрежа.

Член 178

Организациите на здружениот труд и други организации од областа на јавното информирање должни се веднаш да ги објават известувањата на службата за набљудување и известување што се однесуваат на сите видови опасности.

Начинот и постапката за објавување на известувањата од став 1 на овој член ја пропишува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Член 179

Во склучувањето на договорот за утврдување на единствените ознаки на припадниците на службата за набљудување и известување од член 149 на Сојузниот закон учествува и Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Член 180

Одредбите во врска со произведувањето и унапредувањето, оценувањето и пофалби, здравствената заштита, инвалидското осигурување, надоместоците и други одредби за припадниците на територијална одбрана од овој закон, соодветно се применуваат и на припадниците на службата за набљудување и известување.

Глава X

ВРСКИ ЗА РАКОВОДЕЊЕ И КРИПТОЗАШТИТА

Член 181

За потребите за раководење на органите на општините, Републиката, органите на општествено-политичките организации, организациите на здружениот труд од посебно значење за општонародната одбрана и на месните заедници во војна, непосредна воена опасност и други вонредни околности, се организираат и подготвуваат врски за раководење и се спроведуваат мерки на криптозаштита.

Организацијата на врските за раководење и криптозаштита во Републиката, како и обемот на нивното активирање во вонредни околности ја утврдува Претседателството на СР Македонија.

Врските за раководење во поглед на функционирањето и користењето претставуваат единствен систем на територијата на Републиката.

Член 182

Врските за раководење претставуваат посебно организирани радиорелејни, радио, телефонски, телепринтерски и квопрски врски во согласност со потребите, и плановите за одбрана на Републиката, општините, организациите на здружениот труд од посебно значење и месните заедници.

За остварување на функцијата на врските за раководење приоритетно се користат врските на работната организација за ПТТ сообраќај, функционалните системи за врски и средствата за врски на другите иматели на врски.

Имателите на системите и средствата за врски од став 2 на овој член се должни на барање на надлежниот орган на Републиката, односно на општината да обезбедат врски за потребите на раководењето.

Користењето на врските од ставите 1 и 2 на овој член, го усогласува Републичкиот комитет за сообраќај и врски, а во општините органот на управата надлежен за вршење на работите на сообраќајот и врските.

Член 183

За функционирање на врските за раководење, во Републиката и општините се формираат единици за врски за раководење.

Единиците за врски за раководење се пополнуваат со воени обврзници, на начин утврден за пополнување на единиците на територијалната одбрана.

Формацијата на единиците за врски за раководење ја прописува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Член 184

Самоуправните организации и заедници, организациите на општините и Републиката и организациите на општествено-политичките организации, заради заштитата на тајните податоци и информации кои се пренесуваат преку системите за врски, се должни да применуваат мерки за криптозаштита, противелектронско обезбедување и други неопходни мерки за заштита.

Криптозаштита на тајните податоци и информации ја врши служба за криптозаштитата.

Член 185

Организирањето, подготвувањето, оспособувањето и опремувањето на врските за раководење и криптозаштита ги вршат организациите за народна одбрана, освен за погребите на организациите за внатрешни работи и територијалната одбрана.

Глава XI**ЦИВИЛНА ЗАШТИТА****1. Заеднички одредби****Член 186**

Цивилната заштита опфаќа лична и заемна заштита на работните луѓе и граѓаните, мерки за заштита и спасување, единици, штабови и други органи на цивилната заштита, како и други форми на организирање на цивилната заштита.

Како други органи, односно други форми на организирање на цивилната заштита, во смисла на овој закон, се подразбираат: повереници на цивилната заштита, оперативни штабови, екипи на цивилната заштита, работни групи и други форми на организирање на цивилната заштита за извршување на одредени задачи на заштита и спасување во самоуправните организации и заедници, во населбите и во станбените и деловните згради, во јавни и други објекти.

Член 187

Цивилната заштита се организира како единствен систем во општината, во рамките на единствениот систем на општонародната одбрана во Републиката.

Под единствен систем на цивилната заштита во општината се подразбира организација на цивилната заштита во согласност со потребите за заштита на луѓето и материјалните и други добра на подрачјето на општината и употреба на цивилната заштита во согласност со планот за одбрана на општината.

2. Лична и заемна заштита**Член 188**

Во рамките на личната и заемната заштита се организираат, подготвуваат и преземаат мерки и постапки за превентивна заштита: прва помош и самопомош; укажување на помош на членовите на семејството, како и згрижување на деца и изнемоштени лица во непосредна близина и за заштита и спасување на општествената сопственост и средства во сопственост на граѓаните и извршување на други мерки и постапки за лична и заемна заштита со која се обезбедува прво организирано укажување на помош, заштита и спасување од воени разурнувања, од елементарни и други несреќи и други опасности во мир и во војна.

Во остварувањето на заштитата и спасувањето, личната и заемната заштита, се потпира и на силите и средствата на единиците на цивилната заштита. Формите и содржините на личната и заемната заштита се утврдуваат со плановите за одбрана.

Член 189

Работните луѓе и граѓаните во станбените згради и другите објекти, и самоуправните организации и заедници спроведуваат мерки и постапки за лична и заемна заштита, формираат единици за општа намена и се грижат за опремување и обучување на тие единици, набавуваат, односно изработуваат прирачни средства за лична заштита, обезбедуваат средства за колективна заштита и спроведуваат обучување за лична и заемна заштита.

Член 190

За организирање и подготвување на личната и заемната заштита во организациите на општината и Републиката и во другите органи одговорен е функционерот кој раководи со органот, во другите самоуправни организации и заедници — органот на управување, утврден со статутот на организацијата, односно заедницата, а во зградите и другите објекти — органот што управува со зградата, односно другиот објект, куќниот совет и повереникот на цивилната заштита.

Член 191

Работните луѓе и граѓаните обезбедуваат средства за лична заштита, ако такви средства не се обезбедени по друг основ.

Самоуправните интересни заедници и другите организации и органи што управуваат со станбените и другите објекти, донесуваат планови за набавка на средства и опрема за колективна заштита во тие објекти за што обезбедуваат и финансиски средства.

Средства и опрема за колективна заштита на работните луѓе и на општествената сопственост, во организациите на здружениот труд, обезбедуваат тие организации на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници за што обезбедуваат и финансиски средства.

Член 192

Организацијата на црвениот крст учествува во подготвувањето и организирањето на работните луѓе и граѓаните за лична и заемна заштита, укажување на прва медицинска помош, домашна нега, здравствено воспитување, прибирање на средства за негување на повредени и заболени; организира и обезбедува работа на службата за барање и учествува во укажување на социјална помош на лица кои ќе се најдат во положба на социјална потреба и во згрижувањето на болните и изнемоштени граѓани; презема соодветни мерки и активности за доброволно давање на крв и за создавање на резерви и продукти од крв за потребите во војна и во случај на елементарни и други несреќи и други опасности во мир и во војна.

Организацијата на црвениот крст, самостојно и во соработка со штабовите за цивилна заштита и другите органи на општината и Републиката, учествува во згрижувањето на загрозените и настраданите граѓани за што организира и оспособува екипи за прва помош и екипи за згрижување и спроведува други подготовки што се од интерес за згрижување на загрозените и настраданите граѓани.

Член 193

Општествените организации, стручни и други здруженија, во рамките на редовната дејност вршат и заштита и спасување, учествуваат во организирањето и подготвувањето за лична и заемна заштита и вршат оспособување на работните луѓе и граѓаните за непосредна лична и заемна заштита.

3. Мерки за заштита и спасување

Член 194

Мерките за заштита и спасување се планираат, подготвуваат и спроведуваат заради спречување на опасностите предизвикани од воени разурнувања и елементарни и други несреќи и други опасности во мир и во војна, како и за ублажување и отстранување на последиците од настанатите несреќи.

Мерки за заштита и спасување се: засолнување на луѓето и материјалните добра, евакуација; згрижување на загрозените и настраданите; затемнување; маскирање; радиолошко-хемиско-биолошка заштита; заштита и спасување од уривање; заштита и спасување од поплави; заштита и спасување од пожари; заштита и спасување од експлозии, прва медицинска помош; заштита и спасување на животни и производи од животинско потекло; заштита и спасување на растенија и растителни производи; асанација на теренот и создавање резерви од крв.

Член 195

Заради спроведување на мерките за заштита и спасување од член 194 на овој закон, извршниот совет на собранието на општината, односно на Републиката може да нареди мобилизација на граѓаните и нивните средства, на луѓето и средствата на основните и други организации на здружениот труд, други самоуправни организации и заедници и органите на општината, односно Републиката, како и активирање на единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита.

1) Засолнување на луѓето и материјалните добра

Член 196

Засолнување на луѓето и материјалните и други добра опфаќа: планирање и изградба на засолништа и други заштитни објекти, приспособување и користење на подрумски и други погодни простории и природни објекти за засолнување, изградба на рововски засолништа и засолни, како и одржување и организација за користење на засолништа и други заштитни објекти.

Член 197

Под засолништа, во смисла на член 196 од овој закон, се подразбира двоенаменски објект или посебен објект за заштита на луѓето и материјалните и други добра, кои обезбедуваат определен степен на заштита од воздушен натпритисок, пожар и контаминација, предизвикани од современи воени средства.

Под други заштитни објекти за заштита на луѓето и материјалните и други добра се подразбираат подрумски и други простории во зградите приспособени за засолнување, напуштени тунели и рударски јами, пештери и други природни објекти, како и рововски засолништа и засолни кои по правило се градат во случај на непосредна воена опасност и во војна.

Член 198

Општините, самоуправните организации и заедници и граѓаните, при изградба на нови згради и други објекти во градовите и други населени места кои според процената на загроеноста и повредливоста на територијата од воени дејства можат да бидат загрозени од воени разурнувања и други опасности во војна, се должни да градат засолништа и други заштитни објекти за заштита на луѓето и материјалните и други добра, освен во случаите предвидени со член 201 од овој закон.

Засолништа и други заштитни објекти се градат во градовите и други населени места, за заштита на работните луѓе и граѓаните и материјалните и други добра според местото на живеење, местото на работење и јавните места.

Изградбата на засолништа се врши според прописите што се применуваат за изградба на инвестициони објекти и за изградба на засолништа.

Засолништата по правило се градат како двоенаменски објекти и двоенаменски засолништа.

За сите работни луѓе и граѓани се обезбедува засолнишно место или место во засолни.

Работните луѓе и граѓаните, самоуправните организации и заедници се должни да учествуваат во изградбата на заштитни објекти и приспособување на објектите за заштита во случај на непосредна воена опасност и војна.

Член 199

Општините, самоуправните организации и заедници, изработуваат планови за засолнување на луѓето и материјалните добра, а општината и програмата за изградба на засолништа и приспособување на други објекти погодни за засолнување.

Член 200

Изградба на засолништа и приспособување на други погодни објекти за засолнување и заштита на луѓето и материјалните добра се утврдува со просторните и урбанистички планови и плановите за засолнување.

Расположливите капацитети за засолнување, видот, намената, локацијата и степенот на отпорноста и мерките и постапките за засолнување на луѓето и материјалните добра се утврдуваат со планот за засолнување.

Врз основа на процената на загроеноста и повредливоста на територијата од воени дејства со урбанистичките планови на градовите или други населени места, задолжително, се утврдуваат границите на просторот за изградба на засолништа и други заштитни објекти во мир и во војна, потребните капацитети, видот на засолништата, односно други заштитни објекти, положбата и мирновременската употреба.

Член 201

Засолништа согласно со член 198 од овој закон не се градат ако:

- 1) во градовите или други населени места согласно со процената на загроеноста и повредливоста на територијата од воени дејства или со просторниот, односно со основниот урбанистички план не е предвидена изградба на засолништа во мир;
- 2) капацитетот на веќе изградените засолништа ги задоволува потребите на засолнување;
- 3) се гради објект од привремен карактер со рок на употреба до три години;
- 4) со дегалниот урбанистички план не е предвидена изградба на засолништа во објектот;
- 5) се врши надградба или доградба на градежен објект и притоа не постојат технички услови за изградба на засолништа;
- 6) изградбата на засолништа не е можна заради геолошко-хидролошките карактеристики на земјиштето на кое се гради објектот или ако поради тоа несразмерно се зголемуваат трошоците на изградбата; и
- 7) објектот е лоциран во близина на природни или вештачки објекти погодни за засолнување кои можат да се приспособат за засолништа.

Кога не се гради засолниште согласно со точка 6 од овој член, општинскиот орган на управата надлежен за работите на урбанизмот, обезбедува нова локација, за изградба на засолниште.

Кога не се гради засолниште согласно со точка 7 од овој член се врши приспособување на природниот или вештачкиот објект во засолниште.

Изградбата на засолништето или приспособување на природниот или вештачкиот објект во засолниште се завршува истовремено со објектот за кој е наменето засолништето.

Постоењето услови за ослободување од изградба на засолниште од став 1 точки 2, 5, 6 и 7 на овој член го оценува општинскиот орган на управата надлежен за работите од урбанизмот, по претходно мислење на општинскиот орган на управата за наредна одбрана.

Член 202

Техничка контрола на инвестиционо-техничката документација за изградба на засолништа и контрола и верификација на системот за проветрување пред техничкиот преглед на засолништето во смисла на Законот за изградба на инвестициони објекти, врши овластена организација на здружениот труд што не е инвеститор, проектант, изведувач на други работи или производител на опрема и средства за заштита што се вградува во тоа засолниште.

Републичкиот секретар за народна одбрана, по предлог на републичкиот орган на управата надлежен за работите од областа на градежништвото, дава овластување за вршење на ревизија на инвестиционо-техничката документација за изградба на засолништа на организацијата на здружениот труд, регистрирана за проектирање или изведување на таков вид објекти.

Член 203

Во состав на комисијата за технички преглед на објектите од член 43 на Законот за изградба на инвестициони објекти во кои се гради засолништето е застапен и членот на општинскиот штаб за цивилна заштита задолжен по мерката засолнување, а при преглед на објектите од посебно значење за одбрана на Републиката, членот на Републичкиот штаб за цивилна заштита задолжен по мерката засолнување.

Технички прегледаните и одобрени засолништа за употреба се воведуваат во евиденција на објектите за заштита, што ја води општинскиот орган на управата надлежен за работите на народната одбрана.

Начинот и постапката за водење на евиденција од став 2 на овој член ја пропишува републичкиот секретар за народна одбрана.

Член 204

Средствата за изградба на засолништа и за приспособување на погонни простории за засолништа и за нивно опремување и одржување на подрачјето на општината се обезбедуваат од придонес на сопствениците на деловни и станбени згради, односно на деловни простории и станови кои не плаќаат станарина, односно закупнина од делот на станарината, односно закупнината од станбени и деловни згради и од закупнината за користење на засолништата во мир.

Член 205

Средствата за изградба на засолништа согласно со член 198 на овој закон се обезбедуваат во рамките на вкупните средства за изградба на инвестициони објекти.

Кога не се гради засолништето врз основа на член 201 точки 4, 5, 6 и 7 средствата обезбедени согласно со став 1 на овој член наменети за изградба на засолништата во висина на стварната вредност на засолништето што треба да се гради согласно со член 200 на овој закон, се издвојуваат на посебна сметка што се води кај општинскиот орган на управата надлежен за работите на финансите.

Член 206

За изградба на нови засолништа, приспособување и за инвестиционо одржување на постојните засолништа се издвојуваат средства најмалку од 2%:

- од станарината, односно на закупнината од станбените и деловните згради; и

- од станарината, односно закупнината која би се плаќала во случај ако зградата, станот или деловниот простор би се издавал на користење на други лица.

Висината на средствата од став 1 на овој член ја утврдува собранieto на општината.

За намените од став 1 на овој член се издвојуваат и 50% од средствата остварени од користењето на засолништата во мир.

Средствата од ставовите 1 и 3 на овој член се издвојуваат на посебна сметка што се води кај општинскиот орган на управата надлежен за работите на финансите.

Член 207

Средствата за изградба на нови, одржување и приспособување на постојните јавни засолништа се обезбедуваат од закупнината на јавните засолништа и од други средства што ќе ги утврди собранieto на општината.

Средствата од став 1 на овој член се издвојуваат на посебна сметка што се води кај општинскиот орган на управата надлежен за работите на финансите.

Член 208

Издвоените средства согласно со членовите 205 и 207 на овој закон, се користат врз основа на годишни програми, според намената за која се издвоени што ги донесува советот за народна одбрана на општината по предлог на општинскиот орган на управата за народна одбрана.

Член 209

Засолништата и другите заштитни објекти мораат редовно да се одржуваат во исправна состојба.

За инвестиционото и тековно одржување на засолништата во исправна состојба се одговорни органите на општината и самоуправните организации и заедници кои управуваат или во чија сопственост се засолништата.

Одржувањето на засолништата може да се довери и на соодветна стручна организација.

Средства за тековно одржување на засолништата обезбедуваат корисниците и сопствениците на засолништата во рамките на средствата за тековно одржување на објектот во кој се наоѓа засолништето.

Член 210

Средствата за изградба на засолништата, формирани според член 206 на овој закон можат да се здружуваат со средствата на организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници за изградба на засолништа.

Член 211

Засолништата можат да се даваат под закуп за мирновременски потреби на општествени и граѓанско-правни лица, како и на граѓани на начин и според условите што ги пропишува собранieto на општината, со тоа што:

- 1) да не се врши адаптација која би влијаела или би можела да влијае врз промената на нивната основна намена и врз намалувањето на заштитната моќ;
- 2) да не се користат за цели што би ги влошиле хигиенските и техничките услови;
- 3) со користењето на засолништата да не се нарушува куќниот ред и мир, и
- 4) во војна, во непосредна воена опасност или други вонредни околности веднаш или најдоцна во рок од 24 часа, да можат да се испразнат и оспособат за заштита.

2) Евакуација

Член 212

Во војна, во случај на непосредна воена опасност и други вонредни околности, во согласност со плановите за одбрана, може да се нареди евакуација на граѓаните и на самоуправните организации и заедници.

Граѓаните на кои им е соопштено дека ќе се евакуираат, сите промени кои се од интерес за подготвување и извршување на евакуацијата се должни, во рок од 15 дена од денот на настанувањето на промените, да ги пријават на месната заедница која им соопштила дека се евакуираат.

Општините од чии подрачја се врши евакуација на граѓаните и општините кои вршат прифаќање на евакуираните граѓани се должни уште во

мир да преземат мерки за обезбедување на неопходни услови за прифаќање, сместување и задоволување на другите потреби на граѓаните кои се евакуираат.

3) Згрижување на загрозени и настрадани

Член 213

Згрижувањето на загрозените и настраданите граѓани го организираат и спроведуваат самоуправните организации и заедници, надлежните органи на општината, општествените организации и граѓаните.

Со згрижување на загрозените и настраданите граѓани непосредно раководат штабовите за цивилна заштита, додека не се создадат услови згрижувањето да го преземат надлежните органи на месните заедници, општините и Републиката.

По барање на штабовите за цивилна заштита, корисниците на станбените и други згради се должни да ги примаат загрозените и настраданите граѓани на привремено сместување, а самоуправните организации и заедници и граѓаните, резервите на храна и други материјални средства, се должни тие да ги стават на располагање за згрижување на загрозените и настраданите граѓани.

4) Затемнување

Член 214

Организациите на здружениот труд кои се надлежни за јавното осветлување, организираат и спроведуваат затемнување на јавните места, улици, плоштади и други слични објекти.

Затемнувањето на станбените и други згради, индустријските и другите општествени објекти и сообраќајните средства, се должни да го организираат и спроведуваат самоуправните организации и заедници, куќните совети, корисниците и сопствениците на становите и зградите и возачите на сообраќајните средства, за што обезбедуваат и потребни средства за затемнување.

5) Маскирање

Член 215

За објектите за кои општината, во соработка со надлежниот воен орган, ќе определи да се маскираат, се изработува план за маскирање.

Самоуправните организации и заедници, во согласност со планот за маскирање, преземаат подготвителни мерки и обезбедуваат потребни средства за маскирање во војна, во непосредна воена опасност или во други вонредни околности.

6) Радиолошко-хемиско-биолошка заштита

Член 216

Организирањето и спроведувањето на мерките за радиолошко-хемиско-биолошка заштита се врши заради откривање и утврдување на опасностите и спречување, ублажување и отстранување на последиците од дејствата на радиолошко-хемиско-биолошките средства на луѓето, растителниот и животинскиот свет и на материјалните и други добра.

Научно-истражувачките организации, органите на хидрометеоролошката служба и другите стручни служби, кои се должни да учествуваат во извршувањето на мерките и постапките за радиолошко-хемиско-биолошка заштита ги утврдува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

7) Заштита и спасување од уривање

Член 217

Општината ја организира и спроведува заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните добра од уривање и презема мерки за отстранување на последиците од уривање во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности.

Во заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните добра од уривање, должни се да учествуваат особено градежните, рударските, комуналните, транспортните и други организации на здружениот труд и служби кои располагаат со соодветни средства, опрема и кадри.

8) Заштита и спасување од поплави

Член 218

Општината организира и раководи со заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните и други добра од поплави.

Во заштитата и спасувањето од поплави се должни да учествуваат особено водостопанските, противпожарните, комуналните и други организации и служби кои располагаат со соодветна опрема, средства и кадри.

9) Заштита и спасување од пожари

Член 219

Општината и самоуправните организации и заедници организираат и спроведуваат заштитата и спасување на луѓето и материјалните и други добра од пожари и преземаат мерки за отстранување на опасностите и последиците од пожари.

Во заштитата и спасувањето од пожари се должни да учествуваат особено противпожарните, комуналните и други организации на здружениот труд и служби кои располагаат со соодветни средства, опрема и кадри за гасење пожари.

10) Заштита и спасување од експлозии

Член 220

Општината ја организира и спроведува заштитата и спасувањето на луѓето и материјалните добра од експлозии и презема мерки за отстранување на опасностите и последиците од експлозивни средства.

Член 221

Заштитата од неексплодирани убојни средства во мир (пронаоѓање, дезактивирање и уништување) ја организира органот на управата за народна одбрана на Собранието на општината.

Работите на заштита од неексплодирани убојни средства ги вршат и соодветните единици на територијалната одбрана и цивилната заштита.

Единиците на територијалната одбрана што ќе вршат работи на заштита и уништувањето на неексплодирани убојни средства ги определува командантот на територијалната одбрана на Републиката, а единиците на цивилната заштита — началникот на Републичкиот штаб за цивилна заштита.

Работите на заштита од неексплодирани убојни средства во мир можат да ги вршат само лица кои се здравствено и физички способни и имаат соодветна стручна подготовка што ја пропишува Републичкиот комитет за труд во согласност со републичкиот секретар за народна одбрана и командантот на Републичкиот штаб за цивилна заштита.

Одобрението на лицата за вршење на работите на заштитата од неексплодирани убојни средства го издава републичкиот секретар за народна одбрана, кој може да го определи и подрачјето на кое ќе се вршат овие работи.

Републичкиот секретар за народна одбрана, во согласност со републичкиот секретар за финансии, го пропишува износот на надоместокот што им припаѓа на лицата за вршење на работите од став 4 на овој член.

Трошоците во врска со заштитата од неексплодирани убојни средства паѓаат на товар на општината, односно на инвеститорот каде што се изведуваат инвестициони и технички работи.

Граѓаните и одговорните лица во самоуправните организации и заедници и во другите органи и организации, се должни за откриените неексплодирани

убојки средства, веднаш да го известат најблискиот орган на управата за народна одбрана или органот за внатрешни работи.

11) Прва медицинска помош

Член 222

Прва медицинска помош на повредено и заболело население од воени и други дејства се планира, организира и спроведува во согласност со процената на загрозеноста и повредливоста од воените разурнувања и со истата раководи општинскиот орган на управата надлежен за работите на здравството.

Во спроведувањето на оваа мерка учествуваат и здравствените организации, црвениот крст и други организации и органи кои се оспособени за укажување на прва медицинска помош и граѓаните.

12) Заштита и спасување на животни и продукти од животинско потекло

Член 223

Општината организира и спроведува заштита и спасување на домашните и други животни, со укажување на прва ветеринарна помош на повреден, оболел и контаминиран добиток од воени и други дејства и заштита на продукти од животинско потекло.

Во спроведувањето на оваа мерка се должни да учествуваат и ветеринарните организации, земјоделските и други организации на здружениот труд и служби кои за оваа намена се оспособени, како и сопствениците на добитокот.

13) Заштита и спасување на растенија и растителни производи

Член 224

Заштитата и спасувањето на растенијата и растителните производи од воени и од елементарни и други несреќи и други опасности (загадување, контаминација, уништување, растителни болести и штетници) ја организира и спроведува општината.

Во спроведувањето на оваа мерка особено се должни да учествуваат организациите и службите од областа на заштитата на растенијата, земјоделските и други организации на здружениот труд кои се оспособени за вршење на оваа дејност, како и единиците на цивилната заштита кога се работи за појави од поголеми размери.

14) Асанација на теренот

Член 225

Општината на своето подрачје ја организира асанацијата на теренот и презема мерки за спречување и ширење на заразни болести, епидемии и други последици од воени и други дејства.

Во спроведувањето на асанацијата на теренот се должни да учествуваат здравствените и ветеринарните органи и организации, органите на управата за внатрешни работи и органите и организациите на здружениот труд за комунални работи.

15) Создавање на резерви од крв

Член 226

Републиката, општините, самоуправните организации и заедници, за своите потреби во војна, во непосредна воена опасност, вонредни околности или во случај на елементарни непогоди и други несреќи во мир, обезбедуваат соодветни резерви од крв и стабилни продукти од крв.

Член 227

Општината и самоуправните организации и заедници за спроведување на мерките за заштита и спасување, изработуваат и донесуваат соодветни планови како составни делови на планот за употреба на цивилната заштита.

4. Единици, штабови и други органи на цивилната заштита

Член 228

Во станбените згради и другите објекти, населби и дел од населби и во самоуправните организации и заедници се назначува повереник на цивилната заштита.

Повереникот на цивилната заштита е должен да се грижи за организирано учество на работните луѓе и граѓаните во подготовките и остварувањето на лична и заемна заштита и мерките за заштита и спасување, а своето дејствување го усогласува со другите организирани сили на цивилната заштита.

Поверениците на цивилната заштита ги назначува органот на управување утврден со статутот на самоуправната организација и заедница.

Член 229

Единици на цивилната заштита, во согласност со планот за одбрана, формираат самоуправните организации и заедници и општините, а може и Републиката.

Самоуправните организации и заедници и општините можат да формираат заеднички единици на цивилната заштита.

Единиците на цивилната заштита се формираат како единици за општа намена и специјализирани единици.

Член 230

Единиците за општа намена се формираат во самоуправните организации и заедници, во работните заедници и други органи и организации, а можат да се формираат во населба, дел од населба и во станбени и други објекти.

Единиците за општа намена се наменети првенствено за лична и заемна заштита, за спасување од уривање, укажување на прва помош, локализирање и гаснење на пожари и за деконтаминација на неповредени луѓе и добиток.

Единиците за општа намена се формираат во јачина на екипи, одделенија, водови и чети.

Член 231

Специјализираните единици се интервентни сили на цивилната заштита наменети за извршување на посложени и пообемни задачи за заштита и спасување на луѓето и материјалните и други добра.

Специјализираните единици се формираат по намена и можат да бидат за извидување, спасување, градежни и комунални работи, дезактивирање и уништување на убојни средства, прва медицинска помош, радиолошко-хемиско-биолошка деконтаминација, противпожарна заштита, заштита на животни и продукти од животинско потекло, растенија и продукти од растително потекло и асанација.

Специјализираните единици се формираат во јачина на одделенија, водови, чети и одреди.

Специјализирани единици формираат поголемите организации на здружениот труд и општините.

Специјализирани единици можат да формираат и месните заедници.

Член 232

Специјализирани единици на општината, првенствено се наменети за заштита и спасување на луѓето и материјалните и други добра на подрачјето на општината.

Специјализираните единици на општината можат во исклучителни случаи во согласност со процената на загрозеноста, да се зајакнат со потребни стручни кадри и соодветни материјално-технички средства од организациите на здружениот труд, при што да не се доведе во прашање извршувањето на работата и организирањето на цивилната заштита во тие организации.

Стручните кадри и средствата од став 2 на овој член се ангажираат интервентно за заштита и спасување на луѓето и материјалните и други добра.

Член 233

Специјализираните единици на месните заедници првенствено се наменети за заштита и спасување на луѓето и материјалните и други добра во месните заедници, а специјализираните единици на организациите на здружениот труд за заштита и спасување на работните луѓе и средствата со кои располага организацијата.

Единиците од став 1 на овој член можат да се употребат и за заштита на луѓето и материјалните добра на подрачјето на општината, односно на територијата на Републиката.

Советот за народна одбрана на собранието на општината ги утврдува организациите на здружениот труд и други организации во кои ќе се формираат општински специјализирани единици, како и организации на здружениот труд од кои се пополнуваат овие единици со обврзници и материјални средства.

Член 234

За формирање на специјализирани единици во самоуправните организации и заедници одлучува органот на управување утврден со статутот на организацијата, односно заедницата.

Член 235

Личниот и материјалниот состав на единиците за општа намена и на специјализираните единици го утврдува републичкиот секретар за народна одбрана.

5. Штабови на цивилна заштита

Член 236

За раководење со акциите за заштита и спасување на луѓето и материјалните и други добра од воени разурнувања, елементарни и други несреќи и од други опасности во мир и во војна и за насочување на подготовките за заштита и спасување, извршниот совет на собранието на општината, односно на Републиката формираат штабови за цивилна заштита.

Штабови за цивилна заштита можат да формираат самоуправните организации и заедници.

Организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници можат да формираат заеднички штаб за цивилна заштита, а во согласност со општинскиот штаб за цивилна заштита и реонски штаб за цивилна заштита.

Член 237

Штабовите за цивилна заштита обезбедуваат спроведување на единствените основи на цивилната заштита; вршење пропена на опасностите и последиците од воени разурнувања, елементарни и други несреќи и од други опасности; изработуваат соодветни планови за употреба на цивилната заштита во војна и учествуваат во изработка на планот за организација, развој и опремување на цивилната заштита; ја следат состојбата и ги насочуваат подготовките за заштита и спасување; вршат употреба на единиците на цивилната заштита; го известуваат населението преку средствата за јавно информирање за настанатите последици од воени дејства и елементарни непогоди и други несреќи и за мерките кои се преземаат; организираат помош на загрозеното население, органите и организациите, како и згрижување на загрозеното и настраданото население, додека не се создадат услови надлежните органи да ги преземат овие обврски.

Штабовите за цивилна заштита, во вршењето на својата работа, донесуваат наредби и заклучоци.

Член 238

Штабот за цивилна заштита се состои од командант, началник и определен број членови.

Со работата на штабот за цивилната заштита во војна, во непосредна воена опасност, други вонредни околности, во случај на елементарни и други несреќи и други опасности и во мир, раководи командантот на штабот.

За вршење на административно-технички работи за потребите на штабот за цивилна заштита во војна, во непосредна воена опасност, други вонредни околности, во случај на елементарни и други несреќи и други опасности во мир и војна се распоредуваат и други лица.

Член 239

Командантот на Републичкиот штаб за цивилна заштита го именува и разрешува од должност Собранието на СР Македонија.

Началникот и членовите на Републичкиот штаб за цивилна заштита ги именува и разрешува од должност Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Началникот на Штабот и одреден број членови се именуваат од редот на стручните работници во Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Други распоредени лица од член 238 став 3 на овој закон во Републичкиот штаб за цивилна заштита ги поставува и разрешува од должност командантот на Републичкиот штаб за цивилна заштита.

Другите членови на Штабот се именуваат од редот на функционерите, раководните работници и стручните работници на републичките органи и организации и од претставници на организациите на здружениот труд чија дејност е сродна со функциите на цивилната заштита.

Член 240

Командантот на општинскиот штаб за цивилна заштита го именува и разрешува од должност Собранието на општината.

Началникот и членовите на општинскиот штаб за цивилна заштита ги именува и разрешува од должност извршниот совет на собранието на општината.

Началникот на општинскиот штаб за цивилна заштита и определен број членови се именуваат од редот на стручните работници на општинските органи на управата за народна одбрана.

Други распоредени лица од член 238 став 3 на овој закон во општинскиот штаб за цивилна заштита ги поставува и разрешува од должност командантот на општинскиот штаб за цивилна заштита.

Другите членови на општинскиот штаб за цивилна заштита се именуваат од редот на функционерите и стручните работници на општинските органи и организации од претставниците на организациите на здружениот труд, чија дејност е сродна со функциите на цивилната заштита.

6. Пополнување и евиденција на цивилната заштита

Член 241

Единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита се пополнуваат со луѓе и со материјални средства врз територијален и произведен принцип.

Единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита се пополнуваат со лица што се задолжени да учествуваат во единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита и со доброволци.

Единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита можат да се пополнуваат и со обврзници што подлежат на воена обврска, а не се распоредени во вооружените сили.

Член 242

Единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита, што ги формира општината, односно месната заедница се пополнуваат од подрачјето на општината, односно месната заедница.

Единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита, што ги формираат организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници, се пополнуваат со обврзници од тие организации, односно заедници, како и од ра-

ботниците од организациите на здружениот труд кои во рамките на редовната дејност вршат работи и задачи во врска со заштитата и спасувањето.

Единиците на цивилната заштита што засднички ги формираат месните заедници и организациите на здружениот труд се пополнуваат со обврзници од месната заедница и организацијата на здружениот труд.

Член 243

Распоред на обврзниците во единиците на цивилната заштита на самоуправните организации и заедници врши органот утврден со статутот на организацијата, односно заедницата.

Распоред на обврзниците во единиците на цивилната заштита на општината и Републиката врши општинскиот орган на управата за народна одбрана.

Член 244

Евиденција на припадниците на единиците на цивилната заштита водат општините, самоуправните организации и заедници во кои тие се распоредени.

Начинот на водењето евиденција на обврзниците на цивилната заштита го пропишува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

7. Учество во цивилната заштита

Член 245

Учеството во цивилната заштита се состои од учество на обврзниците на цивилната заштита во единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита.

Учеството на припадниците во цивилната заштита започнува од моментот на мобилизацијата, односно активирањето на штабовите, единиците и другите органи за цивилна заштита во војна, во непосредна воена опасност, други вонредни околности, елементарни и други несреќи и од други опасности во мир и во војна, како и во вежби и други форми на обучување.

Член 246

Припадниците на цивилната заштита можат да се распоредуваат на старешински должности во единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита (старешини на цивилната заштита).

Старешините на цивилната заштита раковојат со штабовите, односно единиците на цивилната заштита и вршат други задачи на цивилната заштита утврдени со плановите и другите општи акти на надлежните органи на самоуправните организации и заедници, општините и Републиката.

Припадниците на цивилната заштита се должни да ги извршуваат наредбите на старешините на цивилната заштита што се однесуваат на вршењето на службата во цивилната заштита, освен ако е очигледно дека извршувањето на наредбата претставува кривично дело.

Припадникот на цивилната заштита, ако од старешината прими наредба чие извршување би претставувало кривично дело, должен е за тоа веднаш да го извести повисокиот старешина или надлежниот општински орган на управата за народна одбрана.

Член 247

Припадник на цивилната заштита кај кого дошло до промена на здравствената состојба која е од влијание за неговата способност за учество во цивилната заштита, може по свое барање или по барање од општинскиот орган на управата за народна одбрана, да биде упатен на лекарски преглед заради утврдување и оценување на способноста за учество во цивилната заштита.

Утврдувањето, односно оценувањето на способноста за учество во цивилната заштита од став 1 на овој член го врши лекарска комисија што ја формира извршниот совет на Собранието на општината.

Член 248

Трошоците настанати во врска со упатувањето на обврзниците на цивилната заштита на лекарски преглед заради утврдување, односно оценување на нивната способност за учество во цивилната заштита се исплатуваат:

1) на товар на организацијата на здружениот труд ако се распоредени во штабовите, единиците и другите органи за цивилна заштита што таа ги формира; и

2) на товар на општината — ако пред тоа не биле распоредени во цивилната заштита или се распоредени во штабовите, единиците или во другите органи за цивилна заштита што ги формира општината или месната заедница.

Глава XII

ПРИПРАВНОСТ И МОБИЛИЗАЦИЈА

Член 249

Самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации, општините, Републиката и нивните органи во случај на непосредна воена опасност и други вонредни околности или извршен напад врз земјата, преземаат и спроведуваат мерки на приправност и вршат мобилизација на своите сили и средства во согласност со плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности.

Со спроведувањето на мерките на приправност и извршување на мобилизацијата органите, организациите и заедниците од став 1 на овој член, организирано преминуваат во состојба на готовност за работа во војна и во други вонредни околности и за извршување на други задачи утврдени со плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности.

Мерките на приправност и извршувањето на мобилизацијата се утврдуваат и разработуваат во плановите за одбрана.

Член 250

Во случај на напад врз земјата, работните луѓе и граѓаните, како и органите, организациите и заедниците должни се веднаш по создавањето и не чекајќи позив или наредба, да ги извршуваат своите права и должности во поглед на одбраната на земјата и да постапуваат според својот воен распоред и планот за одбрана.

Член 251

Работните луѓе и граѓаните и органите, организациите и заедниците имаат право и должност да учествуваат во подготвувањето и извршувањето на мобилизацијата.

За време на мир, заради проверување на мобилизациската готовност, органите, организациите и заедниците можат да изведуваат мобилизациски вежби или пробна мобилизација.

Член 252

За подготвувањето и извршувањето на мобилизацијата одговорни се:

1) во организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници — работниот орган на организацијата на здружениот труд, односно самоуправната организација или заедница;

2) во месните заедници — претседателот на извршниот орган на Собранието, односно на друг орган на управување утврден со статутот на месната заедница;

3) во државните органи — функционерот што раководи со државниот орган;

4) во општествено-политичките и другите општествени организации — лицата кои ги определуваат органите на тие организации утврдени со нивните статуты.

5) во цивилната заштита — командантот на штабот за цивилна заштита, односно командирот на единицата за цивилната заштита;

6) во општината — органот што раководи со општонародниот отпор и другите општински органи во рамките на своите права и должности;

7) во Републиката — органот што раководи со општонародниот отпор и другите републички органи во рамките на своите права и должности; и

8) во службата за набљудување и известување на општината, односно Републиката — началникот на центарот за известување на општината, односно Републиката.

Глава XIII

ОСТВАРУВАЊЕ НА ВОЕНАТА ОБВРСКА

Член 253

Работите и задачите од воената обврска ги вршат органите на управата за народна одбрана, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Член 254

Лекарски и други прегледи и психолошки испитувања на регрутите заради утврдување на способноста за врена служба по барање на општинскиот орган на управата за народна одбрана, вршат организациите на здружениот труд од областа на здравството што се оспособени и опремени за вршење на тие прегледи и испитувања.

Организациите на здружениот труд од став 1 на овој член ги одредува функционерот кој раководи со републичкиот орган на управата надлежен за работите на здравството во договор со републичкиот секретар за народна одбрана.

Меѓусебните права и должности во врска со вршењето на работите и задачите од став 1 на овој член се утврдуваат со договор меѓу организациите на здружениот труд од став 2 на овој член и Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Надзор над работата на организациите на здружениот труд од став 2 на овој член во врска со вршењето на работите и задачите од став 1 на овој член, вршат републичкиот орган на управата надлежен за работите на здравството и Републичкиот секретаријат за народна одбрана, во рамките на својот делокруг утврден со закон.

Член 255

Регрутирањето на регрутите го вршат регрутни комисии.

Регрутните комисии ги формира републичкиот секретар за народна одбрана.

Со актот за формирање на регрутните комисии се определува составот и седиштето на регрутните комисии.

По жалбата против одлуката на регрутната комисија решава посебна комисија определена со актот од став 3 на овој член.

Административно-технички и други подготовки во врска со регрутирањето, како и просторите што се за тоа потребни, обезбедува општинскиот орган на управата за народна одбрана на чие подрачје се врши регрутирањето.

Член 256

Одлуката за ревизиони прегледи, од член 9 став 4 на Законот за воената обврска, за одделни лица кои се оценети како неспособни за воена служба донесува републичкиот секретар за народна одбрана, односно од него овластен раководен работник во Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Член 257

Избор на регрутите за питомци во школите за резервни офицери врши комисија, која се образува во Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Комисијата од став 1 на овој член ја формира и нејзините членови ги именува републичкиот секретар за народна одбрана.

Глава XIV

ОБУЧУВАЊЕ ЗА ОПШТОНАРОДНА ОДБРАНА

1. Заеднички одредби

Член 258

Обучувањето на работните луѓе и граѓаните за општонародна одбрана се организира и спроведува во рамките на редовното школување во училиштата, вишите школи и факултетите, воените училишта и воените академии, во посебни школи за обучување и усовршување на кадри за потребите на општонародната одбрана, преку посебно организирано обучување на младината и населението, преку вежби и други форми на обучување на цивилната заштита, службата за набљудување и известување, единиците за врски за раководење и криптозаштита, како и обучување во самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации.

Член 259

За организирање и спроведување на обучувањето за општонародна одбрана, општините и Републиката формираат центри за обука на кадрите за општонародна одбрана.

Одлука за формирање на центар за обука на кадрите за општонародна одбрана донесува извршниот совет на собранието на општината, односно на Републиката.

Две или повеќе општини можат да формираат заеднички центар за обука на кадрите за општонародна одбрана (меѓуопштински центар).

Меѓуопштински центар за обука на кадрите се формира со општествен договор склучен меѓу извршните совети на собранијата на општините за чии потреби центарот се формира.

Член 260

Одредени видови на обучување за општонародна одбрана можат да спроведуваат и општествени организации, организации на здружениот труд и други организации, ако ги исполнуваат критериумите за спроведување на обучувањето.

Критериумите за спроведување на обучувањето ги утврдува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Одобрење за спроведување на обучувањето од став 1 на овој член дава републичкиот секретар за народна одбрана.

2. Обучување на младината

Член 261

Обучувањето за општонародна одбрана на училишната младина во основните училишта, училиштата за средното насочено образование, вишите школи и факултетите се врши според единствените наставни планови и програми на тие училишта, виши школи и факултети, а на студиите за општонародна одбрана според посебен наставен план и програма.

Обучувањето на младината од став 1 на овој член се врши и со вградување на соодветни содржини од значење за општонародната одбрана во наставните содржини на другите предмети и нивно изучување во рамките на редовната настава, како и низ други вон наставни или слободни активности од значење за општонародната одбрана што ги организираат училиштата, вишите школи и факултетите.

Член 262

Наставните планови и програми по одбрана и заштита за основното воспитување и образование ги донесува Републиката заедница на основното образование, на предлог на Републичкиот педагошки совет.

Наставните планови и програми по одбрана и заштита за средното насочено образование ги донесува Републиката самоуправни интересна заедница на насоченото образование, по предлог на Републичкиот педагошки совет.

Наставниот план и програма по општонародна одбрана и општествена самозаштита на СФРЈ на вишите школи и факултетите ги донесува органот на управување утврден со статутот на школата, односно на факултетот, а по претходна согласност на Републичката заедница на насоченото образование.

Надлежните органи од областа на образованието, како и училиштата, вишите школи и факултетите, се должни содржините од посебно значење за општонародната одбрана од член 261 став 2 на овој закон да ги вградат во програмите на другите наставни предмети и да обезбедат услови за нивно изучување во рамките на редовната настава.

Член 263

Органите на управување на воспитно-образовните организации, самоуправните интересни заедници од областа на образованието и органите на општините и Републиката надлежни за работите на образованието, се должни да обезбедат потребни материјални, програмски, кадровски и други услови за обучување за општонародна одбрана на училишната младина.

Член 264

Обучувањето за општонародна одбрана на младината што не посетува училиште за средно насочено образование се спроведува во годината во која пополнува 17 години од животот, а на женската училишна младина по завршувањето на втората година на училиштето на средното насочено образование, ако се способни за обучување.

Способноста за обучување ја утврдува лекарска комисија што ја формира извршниот совет на собранието на општината.

Решение за одлагање или ослободување од обучување врз основа на мислењето на лекарската комисија, донесува општинскиот орган на управата за народна одбрана.

Член 265

На обврзниците обучувањето може да им биде одложено до наредно повикување и тоа: ако обврзникот е болен; ако непосредно пред заминувањето, за време на заминувањето или траењето на обучувањето настапи смрт на член на семејството или тешка болест; ако настанат елементарни непогоди и други несреќи кои го погодиле неговото семејство и поради извршување на неопходни земјоделски работи.

Член 266

Обучувањето на младината што не посетува училиште за средно насочено образование за стекнување на основни воени знаења и вештини го организира и спроведува општинскиот орган на управата за народна одбрана според наставен план и програма за ова обучување што ги донесува републичкиот секретар за народна одбрана.

3. Обучување на населението

Член 267

Обучувањето на населението се спроведува преку посебни програми и преку масовни форми на обучување.

Наставниот план и програмата за основното и дополнителното обучување ги донесува републичкиот секретар за народна одбрана.

Обучувањето на населението го организира општинскиот орган на управата за народна одбрана.

Поблиски прописи за организацијата и спроведувањето на основното и дополнителното обучување на населението донесува републичкиот секретар за народна одбрана.

Член 268

На обучувањето од член 267 на овој закон подлежат сите работни луѓе и граѓани од 15 до 60 години живот (мажи), односно 55 години живот (жени) освен припадниците на вооружените сили и милицијата; младината што ја завршила обуката за стекнување на основни воени знаења и вештини; лицата што го завршиле средното насочено образова-

ние, друго средно училиште или најмалку две години од овие училишта; лицата кои имаат распоред во штабовите, единиците и другите органи за цивилна заштита во службата за набљудување и известување, врските за раководење и пензионирани лица на вооружените сили и милицијата.

4. Обучување на припадниците на територијалната одбрана и милицијата

Член 269

Обучувањето на припадниците на територијалната одбрана се врши според одредбите на Законот за воената обврска.

Програмата за обучување на единиците, штабовите и установите на територијалната одбрана ја донесува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Програмата за обучување на милицијата и работниците што се распоредени во органите за внатрешни работи ја донесува републичкиот секретар за внатрешни работи.

5. Обучување на лицата распоредени во службата за набљудување и известување, врските за раководење и криптозаштитата

Член 270

Обучување на лицата распоредени во службата за набљудување и известување се спроведува според планови и програми што ги донесува републичкиот секретар за народна одбрана, а обучувањето на припадниците на единиците за врски за раководење, според плановите и програмите за обучување на единиците за врски во територијалната одбрана.

Обучување на лицата распоредени во службата за набљудување и известување и на припадниците на единиците на врските за раководење го организира органот на управата за народна одбрана на општината, односно на Републиката.

Обучување на лицата и припадниците од став 1 на овој член се спроведува во центрите за обука и во соодветни воени и други училишта, преку организирани вежби и други облици на обучување.

Поблиски прописи за организирање и спроведување на обучувањето на службата за набљудување и известување донесува републичкиот секретар за народна одбрана.

6. Обучување на лицата распоредени во единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита

Член 271

Обучување на лицата распоредени во единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита се состои од основно и дополнително обучување.

Бројот на наставните часови за основно обучување на општинските единици, штабови и други органи за цивилна заштита го утврдува извршниот совет на собранието на општината.

Член 272

Обучувањето на обврзниците на цивилната заштита распоредени во Републичкиот и општинските штабови за цивилна заштита и во единиците и во другите органи на цивилната заштита што ги формира општината, ја организира Републичкиот секретаријат за народна одбрана, односно општинскиот орган на управата за народна одбрана.

Обучувањето на обврзниците на цивилната заштита распоредени во единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита што ги формираат самоуправните организации и заедници ја организира органот на управување утврден со статутот на организацијата, односно на заедницата.

Член 273

Одредбите во врска со одлагањето на воената вежба на лице во резервниот состав утврдени во Законот за воената обврска, соодветно се применуваат

и на обврзниците на обучувањето за општонародна одбрана за одлагање на обучувањето.

Член 274

Наставните планови и програми за обучување на лицата распоредени во единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита, ги донесува републичкиот секретар за народна одбрана по претходно мислење на Републичкиот штаб за цивилна заштита.

7. Школување и усовершување на кадри

Член 275

Усовершувањето на кадри за извршување на стручни работи од областа на општонародната одбрана во самоуправните организации и заедници, во општествено-политичките организации во органите на општините и Републиката се организира и спроведува во општинските, односно во Републичкиот центар за обука, според утврдените наставни планови и програми.

Член 276

За лицата кои имаат воен распоред во самоуправните организации и заедници и во работните заедници на органите на општината и Републиката, обучувањето за општонародна одбрана го организираат и спроведуваат тие организации, заедници, односно органи.

Наставните планови и програми од член 275 на овој закон се состојат од заеднички и стручен дел.

Програмата за заедничкиот дел на обучувањето ја донесува републичкиот секретар за народна одбрана, а за стручниот дел на обучувањето организации те, заедниците, односно органот што го организира и спроведува обучувањето.

Член 277

За увежбување и проверка на оспособеноста за општонародната одбрана на работните луѓе и граѓаните, цивилната заштита, службата за набљудување и известување, врските за раководење и криптозаштитата на органите на општината и Републиката и на самоуправните организации и заедници, се организираат и изведуваат соодветни вежби.

Член 278

Во договорот за утврдување на единствените основи на плановите и програмите за обучување од член 172 на Сојузниот закон учествуваат и Републичкиот секретаријат за народна одбрана, Републичкиот штаб за територијална одбрана и Републичкиот комитет за образование и физичка култура.

8. Надоместок

Член 279

Лицата повикани од самоуправна организација и заедница и надлежен орган на општествено-политичка заедница заради извршување на обврска за учество во единиците, штабовите и другите органи за цивилна заштита, обврска за обучување за општонародна одбрана и други обврски во општонародната одбрана во мир (обврзници на обучување), освен лицата повикани заради извршување воена обврска во вооружените сили, за време на обучувањето и вежбите што се изведуваат во работни денови, односно во работно време имаат право на надоместок на личен доход во висина на просечниот месечен личен доход остварен во последните три месеци.

На обврзниците на обучувањето што самостојно вршат дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните им припаѓа надоместок од став 1 на овој член во висина на основната на која плаќаат придонес за пензиско и инвалидско осигурување.

На обврзниците на обучувањето што остваруваат право на пензија или примаат паричен надоместок поради привремена невработеност, за време на обучувањето им припаѓа пензијата, односно паричниот надоместок.

На обврзниците на обучувањето што не се вработени им припаѓа надоместок од став 1 на овој член во износ што ќе го утврди собранието на општината.

Висината на надоместокот од став 4 на овој член не може да биде помала од 80% од утврдениот износ на гарантираниот личен доход на подрачјето на општината.

Член 280

Обврзниците на обучувањето повикани на обучување имаат право на надоместок на трошоците за превоз и на трошоците за исхрана и сместување (дневници).

Висината и начинот на остварување на надоместокот од став 1 на овој член ги пропишува за обучувањето што го организира и изведува општината — собранието на општината, а за обучувањето што го организираат самоуправните организации и заедници — тие организации, односно заедници.

Надоместокот од став 1 на овој член се исплатува на товар на средствата на самоуправните организации и заедници, односно на општината што го повикале или по чие барање е повикан обврзникот на обучувањето.

Член 281

На семејството на обврзникот на обучувањето што ќе загина или умре за време на обучувањето, му припаѓа надоместок во висина на стварните трошоци за превоз до местото на закопот и за закопот.

Член 282

Обврзниците на обучувањето кои за време на обучувањето, без своја вина ќе се повредат и од тоа ќе настапи оштетување на организмот над 20%, имаат право на еднакратна парична помош.

Ако обврзникот загина или умре од здобиената повреда, еднакратната парична помош му припаѓа на неговото семејство.

Условите и висината на еднакратната парична помош од став 1 на овој член и условите под кои ќе се исплатува ги пропишува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Средства за исплата на еднакратна парична помош на обврзниците на обучувањето обезбедува Републиката.

Член 283

Во случај на елементарни и други несреќи и други опасности во мир, ако се ангажирани само членовите на штабовите за цивилна заштита и членовите на оперативните штабови, истите имаат право на надоместок.

Висината на надоместокот за членовите на општинскиот штаб за цивилна заштита и на членовите на оперативните штабови ја утврдува извршниот совет на Собранието на општината, а за членовите на Републичкиот штаб за цивилна заштита и на членовите на оперативните штабови Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

9. Здравствено и инвалидско осигурување

Член 284

Обврзниците на обучувањето за време на обучувањето имаат право на здравствена заштита според прописите за здравствена заштита и за здравствено осигурување на работниците.

Средствата за остварување на здравствената заштита на обврзниците на обучувањето се обезбедуваат преку самоуправните интересни заедници за здравство и здравствено осигурување.

Самоуправните организации и заедници, општините и Републиката, што го организираат обучувањето, им обезбедуваат дополнителни средства на самоуправните интересни заедници за здравство и здравствено осигурување за обврзниците на обучувањето кои немаат својство на осигуреници, односно кои во рамките на заедницата за здравство и здравствено осигурување во која се осигурени, користат помал обем на здравствена заштита од оној што им се обезбедува според прописите за здравствена заштита и здравствено осигурување.

Висината на средствата од став 3 на овој член се утврдува со договор меѓу Републиката, општината и самоуправната организација и заедница што го организира обучувањето со самоуправната интересна заедница за здравствена заштита на чие подрачје обврзниците на обучувањето имаат престојувалиште.

Член 285

Обврзниците на обучувањето, во случај на губење или намалување на работната способност, телесно оштетување или смрт за време на обучувањето, имаат право на инвалидско осигурување според прописите за пензиско и инвалидско осигурување, како тие да настапиле за време на работа.

Глава XV

САМОЗАШТИТА ВО ОПШТОНАРОДНАТА - ОДБРАНА

1. Заеднички одредби

Член 286

Работните луѓе и граѓаните организираат и спроведуваат мерки и активности за самозаштита во општонародната одбрана во своите самоуправни организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации, општините и Републиката и им помагаат на надлежните органи на општините и Републиката и на другите стручни органи во откривањето и спречувањето на дејностите што можат да им нанесат штета на интересите на општонародната одбрана и на безбедноста на земјата.

Самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации и органите на општината и Републиката организираат и спроведуваат мерки и активности за самозаштита во општонародната одбрана и во врска со тоа, остваруваат меѓусебна соработка и соработка со органите надлежни за вршење на стручните работи на самозаштитата во општонародната одбрана.

За организирањето и остварувањето на самозаштитата во општонародната одбрана во самоуправните организации и заедници одговорни се и се грижат органите утврдени со статутите на тие организации и заедници, а во органите на општините и Републиката — функционерот што раководи со органот.

Член 287

Работните луѓе и граѓаните, самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации, општините и Републиката и нивните органи се должни да ги чуваат и со соодветни мерки да ги штитат тајните податоци на општонародната одбрана и да ги извршуваат прописаните и наредените мерки за заштита на тие податоци.

Организациите, заедниците и органите од став 1 на овој член утврдуваат и спроведуваат посебни мерки и постапки за заштита на тајните податоци на општонародната одбрана во односите со странски физички и правни лица.

Организациите, заедниците и органите од став 1 на овој член се должни да ги спроведуваат мерките и постапките за заштита на тајноста на документите и податоците што се олеснуваат на задачите и работите што ги вршат за потребите на вооружените сили или на други прашања од општонародната одбрана, а се утврдени како државна, воена или службена тајна од друга организација, заедница или орган.

Организациите, заедниците и органите од став 1 на овој член го следат и анализираат организирањето и спроведувањето на активностите и мерките на самозаштитата во општонародната одбрана, го согледуваат обемот и содржината на откриените тајни податоци на општонародната одбрана, вршат процена во врска со последиците од исчезнатите документи и податоците од општонародната одбрана, преземаат мерки за отстранување на последиците со

откривање на тие податоци и за тоа ги известуваат општинскиот орган на управата надлежен за внатрешни работи и општинскиот орган на управата надлежен за народна одбрана.

Член 288

Самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации и органите на општината и Републиката ги информираат работните луѓе и граѓаните за активностите, мерките и постапките за самозаштита што се преземаат во општонародната одбрана.

Предмет на јавно информирање не можат да бидат тајните податоци на општонародната одбрана, утврдени со закон и со други прописи и општи акти.

Член 289

Управните и стручните работи на самозаштитата во општонародната одбрана ги организираат и ги вршат, во рамките на своите права и должности, органите на управата за внатрешни работи, штабовите за територијалната одбрана, органите на управата за народна одбрана и другите органи надлежни за работите на безбедноста и самозаштитата.

2. Мерки за безбедност

Член 290

Заради заштита на тајноста на податоците што се од интерес за општонародната одбрана, при користењето на електронски средства и на средства за врска, се преземаат мерки за против-електронско обезбедување.

Републичкиот комитет за сообраќај и врска го организира спроведувањето на мерките од став 1 на овој член.

Член 291

Ако тоа го бараат потребите на општонародната одбрана, може да се ограничи слободата на движењето, на престојот или на населувањето во одделни места или зони (забранети зони).

Забранетите зони во Републиката ги определува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Член 292

Извршниот совет на Собранието на СР Македонија, во согласност со планот за одбрана на Републиката, ги утврдува објектите од посебно значење за Републиката чие набљудување и снимање е забрането, како и задолжителните мерки на безбедноста и самозаштитата на тие објекти и надлежност на организациите, заедниците и органите за спроведување на тие мерки.

Командантот на територијалната одбрана на Републиката, републичкиот секретар за народна одбрана и републичкиот секретар за внатрешни работи ги определуваат реоните и објектите од став 1 на овој член во кои не можат да се вградат други објекти без нивна согласност и во кои премер и истражување на земјиштето (геодетски, геофизички, геолошки, хидролошки и други) можат да вршат само органи, организации и заедници кои за тоа ќе добијат согласност.

Согласност за премер и истражувања на земјиштето во смисла на став 2 од овој член издава Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Член 293

Самоуправните организации и заедници, општествените организации и органите на општината и Републиката, кога во областите од значење за општонародната одбрана вршат на територијата на Републиката научни и други истражувања заедно со странски физички и правни лица или за потребите на тие лица или во која и да е друга соработка со странски физички или правни лица во која даваат податоци од областа од значење за општонародната одбрана, се должни претходно да прибават одобрение од Републичкиот комитет за образование и физичка култура.

Организациите, заедниците и органите што се занимаваат со истражување во областа од значење за општонародната одбрана и сите други организации, заедници и органи што ги користат резултатите од таквите истражувања, не можат да им даваат податоци за тие резултати на странски физички или правни лица без претходно одобрение од Републичкиот комитет за образование и физичка култура.

Републичкиот комитет за образование и физичка култура одобрува од ставовите 1 и 2 на овој член ги издава по претходно мислење на Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Ако дополнително утврди дека тоа го бараат интересите на општонародната одбрана и на безбедноста на земјата, Републичкиот комитет за образование и физичка култура ќе донесе решение со кое ќе го укине, односно одземе издаденото одобрение.

Член 294

На просторот на кој се наоѓаат објекти наменети за потребите на општонародната одбрана не можат да се вршат истражувања без одобрение на Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Републичкиот секретаријат за народна одбрана, ако дополнително утврди дека тоа го бараат интересите на општонародната одбрана, ќе донесе решение со кое ќе го укине, односно одземе издаденото одобрение.

Член 295

Самоуправните организации и заедници и органите на општествено-политичките заедници што ќе ги овласти Сојузниот извршен совет за снимање од воздух на територијата на СФРЈ за потребите на премерот на земјиштето, истражување и просторно уредување и за други потреби на стопанството и науката и за развивање и умножување на аерофотоснимки кога такво снимање вршат на територијата на Републиката, должни се аерофотоснимките, пред употреба, а најдоцна во рок од осум дена од денот на снимањето, да ги достават на преглед до Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Републичкиот секретаријат за народна одбрана, во соработка со Републичкиот штаб за територијална одбрана, Републичката геодетска управа и надлежната команда на Југословенската народна армија врши преглед на аерофотоснимките и определува кои од тие снимки не можат да им се отстапуваат на други правни или физички лица.

Член 296

Заради заштитата на интересите на општонародната одбрана, самоуправните организации и заедници и поединци, кои вршат снимање на филмови и телевизиски продукции на територијата на Републиката во копродукција со странски физички и правни лица или за нивни потреби, се должни за снимањето на екстериерите претходно да прибават согласност од Републичкиот комитет за информации.

Странски физички и правни лица не можат да снимаат филмови и телевизиски продукции на територијата на Републиката без претходно одобрение на Републичкиот комитет за информации.

Согласноста, односно одобрувањето од ставовите 1 и 2 на овој член се издаваат по претходна согласност на Републичкиот комитет за култура.

Републичкиот комитет за информации при давањето на согласноста, односно одобрувањето од ставовите 1 и 2 на овој член, ако е во прашање снимање на екстериери, ќе прибави мислење од воениот старшина што ќе го определи сојузниот секретар за народна одбрана.

Член 297

Заради заштитата на интересите на општонародната одбрана, во органите на општината и Републиката, општествено-политичките и други општествени организации и во самоуправните организации и заедници се определуваат задачите и работите од посебно значење за општонародната одбрана што треба да се штитат со примена на посебни мерки за безбедност, критериумите за пополнување и на-

чинот на пополнување со работници што ги вршат тие задачи и работи.

Задачите и работите од посебно значење за општонародната одбрана, критериумите за пополнување и начинот на пополнување со работници што ги вршат тие задачи и работи и посебните мерки за безбедност заради заштита на тајноста на тие задачи и работи, ги утврдуваат:

- 1) Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија — за самоуправни организации и заедници и за органите на општината и Републиката и
- 2) Командантот на територијалната одбрана Републиката — за територијалната одбрана.

3. Органи за безбедност и воена полиција на територијалната одбрана

Член 298

Стручните работи на безбедноста на територијалната одбрана ги организираат и вршат органите за безбедност на територијалната одбрана, воената полиција и другите стручни воени органи, а определени стручни работи и органите на управата надлежни за внатрешни работи.

Органите за безбедноста на територијалната одбрана, во согласност со правата и должностите утврдени со закон и со прописи донесени врз основа на закон, прибираат податоци и известувања и преземаат потребни мерки заради откривање и спречување на дејностите на поединци, групи или организации насочени кон поткопување или уривање на општественото уредување утврдено со устав и кон загрозување на безбедноста на земјата, ако таквите дејности се вршат во територијалната одбрана или спрема територијалната одбрана, како и заради откривање и спречување на дејностите насочени кон загрозување на безбедноста и тајноста на плановите и подготовките на вооружените сили за одбрана на земјата.

Член 299

Органите за безбедност на територијалната одбрана во мир се организираат во Републичкиот и обласните штабови за територијална одбрана, а по потреба и во општинските штабови за територијална одбрана што ќе ги определи командантот на територијалната одбрана на Републиката и ги вршат работите од член 298 став 2 на овој закон во однос на штабовите, установите и единиците на територијалната одбрана кои дејствуваат, односно се активираат во мир.

Во другите штабови и единиците и установите на територијалната одбрана, органите за безбедност на територијалната одбрана се организираат според воената формација што ја утврдува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Органите за безбедност на територијалната одбрана од став 2 на овој член, работите од член 298 став 2 на овој закон ги вршат во војна, непосредна воена опасност и други вонредни околности.

Органите за безбедност на територијалната одбрана, во вршењето на работите од својот делокруг, ги применуваат методите и средствата пропишани за работа на органите за безбедност на вооружените сили.

Член 300

Воената полиција на територијалната одбрана се организира според воената формација што ја утврдува командантот на територијалната одбрана на Републиката.

Воената полиција на територијалната одбрана во војна, во непосредна воена опасност и други вонредни околности, во согласност со закон и прописите донесени врз основа на закон, врши определени работи на безбедноста за потребите на територијалната одбрана, заштитата на луѓето и имотот и редот и дисциплината во територијалната одбрана и работите во врска со откривање на кривични дела

и на сторителите за кои се надлежни воените судови при територијалната одбрана, а кои се гонат по службена должност.

Воената полиција на територијалната одбрана работите од својот делокруг ги врши во согласност со Правилото на Службата за воената полиција.

Член 301

Правата и должностите на овластените работници во органите на управата надлежни за внатрешни работи, пропишани со закон, во територијалната одбрана ги вршат овластените старешини на органите за безбедност и воената полиција на територијалната одбрана.

Командантот на територијалната одбрана на Републиката определува кои старешини се сметаат за овластени старешини во смисла на став 1 од овој член.

На овластените старешини од став 1 на овој член им се издава посебна службена легитимација според образецот пропишан за органите на безбедност на Југословенската народна армија и воената полиција.

Член 302

Припадниците на службата за обезбедување на објектите од посебно значење за одбрана на земјата кои во смисла на член 292 од овој закон ги определител Извршниот совет на Собранието на СР Македонија во врска со вршењето на работите на обезбедувањето на тие објекти, имаат право и должност на легитимирање, задржување, приведување и други права и должности на овластените старешини на воената полиција на територијалната одбрана.

Глава XVI

ПЛАНИРАЊЕ НА ОПШТОНАРОДНАТА ОДБРАНА

Член 303

Во плановите и програмите за работа и развој на самоуправните организации и заедници и во општествените планови на општината и Републиката, се планира и развојот на општонародната одбрана, во согласност со договорите и со самоуправните спогодби за основите на плановите, а според единствена методологија.

Со планирањето на развојот на општонародната одбрана од став 1 на овој член се обезбедува остварување на материјални и други претпоставки за извршување на задачи, мерки и постапки утврдени во плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности.

Член 304

Самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации, општините и Републиката, во согласност со единствените основи на плановите и подготвителните мерки за одбрана на земјата и со основите на подготвителните на стопанството и општествените дејности за функционирање во војна, ги подготвуваат и донесуваат во мир плановите за одбрана.

Со плановите за одбрана, организациите и заедниците од став 1 на овој член ги утврдуваат задачите, организацијата, силите, средствата, мерките и постапките за одбрана и за својата работа и другите одбранбени активности во војна и непосредна военa опасност.

Организациите и заедниците од став 1 на овој член подготвуваат и донесуваат и посебни планови за други вонредни околности со кои се утврдуваат задачите, организацијата, силите, средствата, мерките и постапките во случај ако со вооружена или друга активност на непријателот во мир, непосредно би била загрозувана безбедноста на земјата или нејзини одделни делови и општественото уредување утврдено со устав.

Плановите од ставовите 2 и 3 на овој член се изработуваат според единствена методологија.

Член 305

Со планот за одбрана на основната и друга организација на здружениот труд се утврдуваат особено: обемот и видот на производството, услугите, односно вршењето на дејности, обезбедувањето на сировини и репроматеријали, односно обезбедување на услови за вршење на дејноста; организацијата и систематизацијата и распоредот на луѓето и средствата во војна и непосредна военa опасност, задачите за извршување на мобилизацијата и за спроведување на мерките на приправност; организацијата и употребата на територијалната одбрана и цивилната заштита и постапки и мерки во војна и во непосредна военa опасност.

Основните и други организации на здружениот труд својот план за одбрана го усогласуваат со планот за одбрана на општината и со планот за одбрана на месната заедница на чие подрачје имаат седиште или ја остваруваат својата дејност, а основните и другите организации на здружениот труд, определени како организации од посебно значење за општонародната одбрана и со планот за одбрана на Републиката.

Основните организации на здружениот труд, односно работните организации кои се во состав на сложена организација на здружениот труд, својот план за одбрана се должни да го усогласат со планот за одбрана на работната организација, односно сложената организација на здружениот труд во чиј состав се наоѓаат.

Член 306

Работната организација која во својот состав има основни организации на здружениот труд и сложената организација на здружениот труд, изработуваат план за одбрана со кој се утврдува особено, остварувањето на задачите од заеднички интерес во областа на општонародната одбрана за здружените организации; единственост и усогласеност на технолошкиот процес во производството и услугите, односно вршењето на дејноста, снабдувањето со енергија, сировини и репроматеријали; планирање и распоред на работната сила; разместување; организацијата и употребата на територијалната одбрана и цивилната заштита и други работи и задачи од општонародната одбрана кои се од заеднички интерес за здружените организации.

Член 307

Со изработката на планот за одбрана и планот за други вонредни околности и со спроведувањето на подготовките за општонародна одбрана во организациите на здружениот труд раководи раководниот орган, а во самоуправните интересни заедници, односно во месните заедници претседателот на собранието на самоуправната интересна заедница, односно на месната заедница.

Член 308

Планот за одбрана и планот за други вонредни околности во организациите на здружениот труд го донесува работничкиот совет, односно на него соодветен орган на управување, а во самоуправните интересни заедници, односно месните заедници извршниот орган на собранието на самоуправната интересна заедница, односно на месната заедница.

Изработката, усогласувањето и донесувањето на планот за други вонредни околности ја насочува и координира комитетот за општонародна одбрана и општествена самозаштита.

Плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности од став 1 на овој член се донесуваат по постапка што ја пропишува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Член 309

Одредбите од член 304 до 308 на овој закон сообразно се применуваат и на содржината, изработката и донесувањето на плановите за одбрана и плановите за други вонредни околности на месните

заедници, самоуправните организации и заедници и работните заедници во организациите на здружениот труд и самоуправните интересни заедници.

Член 310

Општествено-политичките и други општествени организации и здруженијата на граѓаните, во согласност со уставот, законот, основите на плановите и на подготвителните мерки за одбрана на земјата, плановите за одбрана и одлуките на општината, односно на Републиката, ги утврдуваат своите планови за одбрана и плановите за други вонредни околности и во согласност со тие планови, ги спроведуваат сопствените подготовки и преземаат мерки за работа во војна, непосредна воена опасност и други вонредни околности.

Општествено-политичките и други општествени организации и здруженијата на граѓаните своите планови од став 1 на овој член ги усогласуваат меѓусебно и со соодветните планови на самоуправните организации и заедници

Член 311

Со планот за одбрана на општината, односно на Републиката се утврдуваат: условите во кои може да се најде општината, односно Републиката според можните видови на агресија врз нашата земја; организацијата и употребата на територијалната одбрана и цивилната заштита; организацијата и работата на службата за набљудување и известување; организацијата на врските за раководење и за спроведување мерки за криптозаштитата; организацијата и работата на општинските, односно републичките органи и организации, правосудните органи, стопанството и општествените дејности; спроведувањето на мобилизацијата и мерките на приправност и други мерки и задачи за функционирање во војна и не посредна воена опасност.

Член 312

Републичките органи на управата, секој во рамките на својот делокруг, можат да донесат методолошки упатства за изработка на плановите за одбрана во соодветните дејности, во соработка со Републичкиот завод за општествено планирање и Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Глава XVII

ФИНАНСИРАЊЕ НА ОПШТОНАРОДНАТА ОДБРАНА

Член 313

Самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации, општината и Републиката ги финансираат задачите и работите на општонародната одбрана што со закон се утврдени како нивни права и должности.

Во финансирањето на потребите на општонародната одбрана должни се да учествуваат и работните луѓе што вршат земјоделска, занаетчиска и друга дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните, работните луѓе кои со личен труд самостојно во вид на занимање вршат уметничка, културна, адвокатска или друга професионална дејност и граѓанско-правните лица.

Член 314

Средствата за финансирање на потребите на општонародната одбрана се утврдуваат со среднорочните планови за развој што ги донесуваат организациите и заедниците од член 313 став 1 на овој закон, во согласност со плановите за одбрана.

Во среднорочните планови за развој, во делот за општонародна одбрана се утврдуваат: правците на развојот на општонародната одбрана; висината на средствата за финансирање на општонародната одбрана; изворите и распределбата на средствата по намена.

Член 315

Организациите и заедниците од член 313 став 1 на овој закон можат со самоуправна спогодба или со општествен договор да ги здружуваат средствата заради извршување на определени задачи и работи на општонародна одбрана и создавање услови и можности за извршување на плановите, програмите на општонародната одбрана и за задоволување на други потреби што ги утврдиле како потреби од заеднички интерес во таа област.

Член 316

Како потреби од заеднички интерес за општонародната одбрана се сметаат:

— организирањето, опремувањето и оспособувањето на единиците и установите на територијалната одбрана и специјализираните единици на цивилната заштита;

— организирањето, опремувањето и оспособувањето на службата за набљудување и известување;

— организирањето, опремувањето и оспособувањето на врските за раководење во војна;

— изградбата на објекти за сместување на оружје и други материјално-технички средства за потребите на општонародната одбрана, како и нивно чување и одржување;

— обезбедувањето на резерви на основни индустриски, прехранбени и други производи и резерви и продукти од крв за потребите на одбраната во случај на војна;

— уредувањето на територијата за потребите на општонародната одбрана;

— изградбата на засолништа; и

— други потреби утврдени со закон, општествен договор или самоуправна спогодба.

Член 317

Средства за финансирање на потребите на општонародната одбрана се должни да издвојуваат, односно плаќаат:

— организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници, како и работните заедници што создаваат доход — од остварениот доход;

— самоуправните интересни заедници — од остварениот приход;

— работните заедници на органите на општествено-политичките заедници, општествено-политичките и други општествени организации и други работни заедници што не создаваат доход — од личниот доход;

— месните заедници — од редовните и други приходи; и

— работните луѓе што вршат земјоделска, занаетчиска и друга дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните, работните луѓе кои со личен труд самостојно, во вид на занимање вршат уметничка, културна, адвокатска и друга професионална дејност и граѓанско-правните лица — од личниот доход, односно остварениот приход.

Организациите, односно заедниците и работните луѓе и граѓанско-правните лица од став 1 на овој член, средствата за финансирање на потребите на општонародната одбрана ги издвојуваат во процент утврден со општествен договор.

Член 318

Потребите од областа на општонародната одбрана од надлежност на Републиката се финансираат од буџетот на Републиката.

Потребите од областа на општонародната одбрана од надлежност на општината се финансираат од буџетот на општината и од средствата што за оваа намена самоуправните организации и заедници ги издвојуваат по пат на општествено договарање и самоуправно спогодување.

Висината на средствата за финансирање на работите и задачите на општонародната одбрана од надлежност на општината, односно на Републиката,

се утврдуваат во среднорочните општествени планови во делот за развој на подготовките за општонационална одбрана, во соодветен процент од националниот доход остварен во општината, односно во Републиката.

Член 319

Самоуправните организации и заедници од издвоените средства за финансирање на општонационалната одбрана, првенствено ги финансираат сопствените подготовки за одбрана, утврдени со нивниот план за одбрана и со програмата за финансирање на тие подготовки.

Самоуправните организации и заедници, чиј обем на сопствените подготовки за одбрана е помал во однос на издвоените средства со програмите за развој, должни се остатокот од средствата да го уплатуваат во полза на средствата за финансирање на потребите на општонационалната одбрана кои се од заеднички интерес.

За работните единици на основните и други организации на здружениот труд кои се наоѓаат на подрачје на друга општина, надвор од седиштето на организацијата, процентот се определува со општествен договор, склучен на ниво на општината за оваа намена, во која работната единица има седиште.

Издвојувањето и уплатата на дел од средствата во смисла на став 3 на овој член го врши работната единица или организација во чиј состав е, во полза на средствата за финансирање на потребите на општонационалната одбрана кои се од заеднички интерес во општината каде што е седиштето на работната единица.

Управувањето, користењето и располагањето со средствата од ставовите 2, 3 и 4 на овој член се регулира со самоуправни спогодба, односно договор.

Член 320

Месната заедница ги финансира:

— организирањето, опремувањето и оспособувањето на своите единици на цивилната заштита;

— изградбата на рововски засолништа за потребите на населението; и

— обезбедувањето на комунални и други потреби на населението во војна, во непосредна воена опасност и други вооредни околности.

Месната заедница ги финансира и другите работи на општонационалната одбрана од своја надлежност.

Средствата за финансирање на потребите на општонационалната одбрана во месните заедници се обезбедуваат во висина од најмалку 2% од вкупно обезбедените средства за финансирање на потребите на општонационалната одбрана на општината во текот на годината.

Средствата за финансирање на потребите на општонационалната одбрана од став 1 на овој член, месната заедница ги обезбедува и со вклучување на самоуправни спогодби и општествени договори.

Член 321

Општината ги финансира:

— организирањето, опремувањето и оспособувањето на просторните единици и установите на територијалната одбрана што таа ги формира;

— организирањето, опремувањето и оспособувањето на општинските специјализирани единици на цивилната заштита;

— подготовките на општинските органи и организации за работа во војна;

— обезбедувањето на општинските резерви на основни индустриски, прехранбени и други производи за потребите на одбраната во случај на војна;

— изградбата на јавни и други засолништа за заштита на луѓето и материјалните и други добра;

— организирањето, опремувањето и оспособувањето на службата за набљудување и известување;

— опремувањето и обучувањето на единиците за врски за раководење и криптозаштитата за работа во војна;

— обучувањето на кадрите што работат на задачи и работи во областа на општонационалната одбрана во општинските органи и организации, како и на лицата распоредени според воената организација во овие органи;

— обучувањето на младината што не посетува училиште за средно насочено образование или друго средно училиште и населението за општонационална одбрана; и

— задачите и работите од областа на општонационалната одбрана што ги вршат самоуправните организации и заедници на нејзино барање, а кои се над планираните средства за таа намена на самоуправните организации и заедници.

Општината ги финансира и другите потреби на општонационалната одбрана од своја надлежност.

Член 322

Републиката ги финансира:

— организирањето, опремувањето и оспособувањето на маневарските единици на територијалната одбрана и установите на територијалната одбрана што таа ги формира;

— подготовките и опремувањето на републичките органи и организации за работа во војна;

— обезбедувањето на републичките резерви на основни индустриски, прехранбени и други производи за потребите на одбраната во случај на војна;

— уредувањето на територијата и изградбата на објекти од посебно значење за Републиката во областа на општонационалната одбрана;

— задачите и работите од областа на општонационалната одбрана што ги вршат самоуправните организации и заедници на нејзино барање, а кои се над планираните средства за таа намена на самоуправните организации и заедници;

— програмите на општествените организации и здруженија на граѓаните за извршување на задачите од посебен интерес за општонационалната одбрана;

— обучувањето на кадри што работат на задачите и работите во областа на општонационалната одбрана во републичките органи и организации, како и на лицата распоредени по воена организација во републичките органи и организации;

— опремувањето и обучувањето на единиците за врски за раководење и криптозаштитата за работа во војна;

— опремувањето, обучувањето и оспособувањето на службата за набљудување и известување на Републиката; и

— научно-истражувачките работи во врска со развојот на општонационалната одбрана.

Републиката ги финансира и другите потреби на општонационалната одбрана од своја надлежност.

Член 323

Кога надлежниот орган на општината, односно на Републиката заради извршувањето на определени одбранбени подготовки, ги определува задачите на самоуправните организации и заедници на општината, односно на Републиката, е должна да го финансира извршувањето на тие задачи, во делот што го надминува обемот на сопствените подготовки на тие организации и заедници во смисла на член 31 став 3 на овој закон, доколку извршувањето на тие задачи не може да се обезбеди на начин предвиден во членовите 315 и 319 став 2 на овој закон.

Доколку општината, односно Републиката им поставува задачи на самоуправните организации и заедници во врска со извршувањето на задачите и работите на општонационалната одбрана од своја надлежност, должна е да го финансира извршувањето на тие задачи и работи.

Член 324

Службата на општественото книговодство, во рамките на своите овластувања, врши контрола на издвојувањето и користењето на средствата за потребите на општонационалната одбрана.

Глава XVIII

ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Член 325

Заради обезбедување на извршувањето на подготовките за општонародна одбрана, републичките и општинските органи на управата, во рамките на своите надлежности, а во согласност со одредбите на овој закон, вршат инспекциски надзор врз спроведувањето на законите и другите прописи и општи акти.

Член 326

Инспекциски надзор во областа на општонародната одбрана вршат инспектори.

Инспектори во областа на општонародната одбрана можат да бидат работници во органите на управата што имаат висока стручна подготовка и најмалку четири години работно искуство во извршувањето на работите од областа на општонародната одбрана.

Функционерот кој раководи со органот на управата за народна одбрана може, по потреба, да овласти друг работник во тој орган, односно во друг орган или работник на организација на здружениот труд, односно на друга самоуправна организација и заедница, да врши определени работи на инспекциски надзор со сите овластувања на инспектор.

Член 327

Инспекторите во вршењето на инспекциски надзор својството на инспектор го докажуваат со легитимација.

Својството на работник кој е овластен да врши инспекција според став 3 на член 326 од овој закон, работникот го докажува со решение.

Републичкиот секретар за народна одбрана го пропишува образецот и ја издава легитимацијата на инспекторите за вршење на инспекциски надзор.

Член 328

Инспекторите во областа на општонародната одбрана остваруваат непосреден увид во работењето и постапувањето на самоуправните организации и заедници, на работните луѓе и граѓаните и граѓанско-правните лица во поглед на придржувањето кон законите, други прописи и општи акти од областа на општонародната одбрана и преземаат управни и други мерки за кои се овластени во: спроведувањето на законите и другите прописи од областа на општонародната одбрана; спроведувањето на подготовките за општонародната одбрана и изработка на плановите за одбрана и другите документи за организацијата и подготовките на општонародната одбрана; меѓусебната усогласеност на плановите за одбрана и усогласеноста со плановите за други вонредни околности; спроведувањето на мерките за самозаштитата на општонародната одбрана; планирањето и програмирањето на развојот на подготовките и финансирањето, односно издвојувањето и користењето на средствата за потребите на општонародната одбрана; остварувањето на правата и должностите на работните луѓе и граѓаните, самоуправните организации и заедници и давателите на материјалните и други средства; вршењето на одредени работи од воената обврска.

Член 329

Самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации и органите на општината кај кои се врши инспекциски надзор, на инспекторот што врши инспекциски надзор во областа на општонародната одбрана, се должни во рамките на неговите овластувања, да му овозможат преглед и контрола на прописите и општите акти, плановите, документите, објектите и уредите и да му дадат известување и податоци во врска со надзорот.

Член 330

Ако во вршењето инспекциски надзор инспекторот утврди дека е повреден закон, друг пропис или општ акт може:

— да запре од извршување прописи и општи акти на општинските органи на управата ако смета дека тие се во спротивност со Уставот, закон или друг пропис, односно со општествен договор или самоуправна спогодба и да му предложи на надлежниот орган да го поништи или укине извршувањето на тој пропис или општ акт;

— да нареди утврдените неправилности и недостатоци да се отстранат во определен рок;

— да нареди спроведување на мерки и извршување на работи и задачи што се предвидени со плановите за одбрана и прописите, односно запирање на спроведување мерки што не се во согласност со тие планови и прописи;

— да бара покренување на постапка поради прекршок, односно да поднесе пријава поради стопански престап или кривично дело;

— да укажува стручна помош на органите чии подготовки ги контролира и за утврдената состојба и наредените мерки да ги известува надлежните органи и

— да презема и други мерки односно работи за чие извршување е овластен со закон или друг пропис.

Член 331

За извршениот инспекциски надзор инспекторот составува записник во кој се внесува најдената состојба и предложените мерки.

Органите, организациите или заедниците од член 329 на овој закон во кои е извршена инспекција, должни се најдоцна во рок од 15 дена од денот на доставувањето на записникот, да го разгледаат записникот и за преземените мерки да го известат органот чиј инспектор вршел надзор.

Извршувањето на мерките или дејствата што произлегуваат од записникот од став 1 на овој член го наредува инспекторот со решение во кое се определува и рокот на извршувањето, доколку по мерките утврдени во записникот не е постапено

Член 332

Инспекциски надзор во врска со подготовките, донесувањето и ажурирањето на плановите за други вонредни околности вршат органите кои се овластени да вршат инспекциски надзор на плановите за одбрана на начин и постапка утврдени со овој закон.

Член 333

Инспекциски надзор во територијалната одбрана се врши во согласност со прописите што важат за вооружените сили.

Глава XIX

СУДОВИ НА ЧЕСТА

Член 334

Резервните помлади офицери, офицери и воени службеници, во согласност со Законот за службата во вооружените сили и овој закон, одговараат пред судовите на честа за престапи сторени надвор од воената служба, со кои му се нанесува штета на угледот или грубо се запоставува должноста на резервен воен старешина и тоа особено за:

— извршување на кривично дело од нечесни побуди за кои резервниот помлад офицер, офицер или воен службеник правосилно е осуден на казна што не повлекува загуба на чин, односно класа;

— истапување против нашиот социјалистички и самоуправен систем, против братството и рамноправноста на народите и народностите и единството на земјата, како и против политичките, стопанските и воените мерки на државните и други органи што може негативно да влијае врз општонародната одбрана;

— потешка повреда на работните обврски, односно друга повреда на работната дисциплина поради која е изречена дисциплинска мерка престанување на работен однос;

— потешка повреда на јавниот морал;

— бегство од земјата или останување во странство без дозвола од надлежните органи; и

— грубо занемарување на должностите и обврските на резервните помлади офицери, офицери и воени службеници, што се пропишани со закон.

Член 335

Судови на честа се првостепените судови на честа и Вишиот суд на честа.

Првостепените судови на честа се формираат за подрачјето на една или повеќе општини при општинскиот орган на управата за народна одбрана. Вишиот суд на честа, како второстепен суд се формира при Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Извршниот совет на Собранието на СР Македонија, ги утврдува подрачјата и седиштата на првостепените судови на честа.

Член 336

Првостепените судови на честа и Вишиот суд на честа се состојат од претседател, заменик на претседателот и најмалку 5 судии.

При судовите на честа постојат обвинител и заменик на обвинителот.

Член 337

Претседателот, заменикот на претседателот, судиите, обвинителот и неговите заменици во првостепените судови на честа ги именува и разрешува извршниот совет на Собранието на општината, а во Вишиот суд на честа Извршниот совет на Собранието на СР Македонија по предлог на општинската, односно Републичката конференција на Сојузот на резервните воени старешини.

Вишиот суд на честа има секретар што го именува и разрешува од должност републичкиот секретар за народна одбрана.

Функциите на претседателот, неговиот заменик, судиите, обвинителот и неговите заменици се почесни и траат две години.

Член 338

Судовите на честа-судат во совети.

Првостепениот суд на честа суди во совет составен од тројца судии.

Вишиот суд на честа, суди во совет составен од петмина судии.

Еден член на Советот мора да биде дипломиран правник.

Судовите на честа донесуваат одлуки во форма на решение.

Член 339

Органите на управата, штабовите за територијална одбрана, судовите и јавните обвинителства, органите на конференциите на Сојузот на резервните воени старешини и самоуправните организации и заедници, должни се да го известат функционерот што раководи со органот на управата за народна одбрана штом создаат дека резервниот воен старешина, со своето однесување му нанесува штета на угледот или грубо ја запоставува својата должност, заради поведување на постапка.

Член 340

За поведување на постапката и определување на лице за спроведување на извид, функционерот што раководи со органот на управата за народна одбрана, донесува решение.

Извидот се смета за итен и материјалот од спроведениот извид се доставува веднаш до функционерот што раководи со органот на управата за народна одбрана, кој донесол решение за поведување на постапка.

Член 341

Функционерот што раководи со органот на управата за народна одбрана врз основа на извидниот материјал, ќе ја запре постапката со решение ако оцени дека нема престап или одговорност на резервниот воен старешина или ако постојат други околности што ја исклучуваат одговорноста.

Доколку функционерот од став 1 на овој член смета дека се работи за престап и постојат докази за одговорност на сторителот, ќе достави барање до надлежниот обвинител за поднесување на обвинителен предлог пред судот на честа.

Обвинителот при првостепениот суд на честа е должен да изготви и поднесе обвинителен предлог во рок од 8 дена, сметано од денот на приемот на барањето.

Член 342

По приемот на обвинителниот предлог, претседателот на првостепениот суд на честа доколку утврди дека извидот не треба да се дополни, примерок од обвинителниот предлог доставува до обвинителот и определува ден за претрес.

Член 343

Во постапка пред судовите на честа соодветно се применуваат одредбите од Законот за службата во вооружените сили, Законот за кривичната постапка и овој закон.

Член 344

Средствата за работа на првостепениот суд на честа се обезбедуваат во буџетот на општината каде што се наоѓа седиштето на судот, во рамките на средствата на органот на управата за народна одбрана.

Органот на управата надлежен за работа на народната одбрана во седиштето на судот ги обезбедува просторните услови и техничките средства за работа, како и за извршување на административните работи на првостепениот суд на честа.

Општините договорно ги утврдуваат обврските за обезбедување средства за работа на заедничките првостепени судови на честа.

Средствата за работа на Вишиот суд на честа се обезбедуваат во буџетот на Републиката во рамките на средствата на Републичкиот секретаријат за народна одбрана.

Член 345

Надзор над работата на првостепените судови на честа врши Вишиот суд на честа.

Член 346

Поблиски прописи за работа на судовите на честа донесува републичкиот секретар за народна одбрана.

Глава XX

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ОРГАНИТЕ НА УПРАВАТА ЗА НАРОДНА ОДБРАНА И ПОСЕБНИ ПРАВА, ДОЛЖНОСТИ И ОДГОВОРНОСТИ НА РАБОТНИЦИТЕ ВО ОРГАНИТЕ НА УПРАВАТА ЗА НАРОДНА ОДБРАНА

1. Организација

Член 347

На организацијата на органите на управата за народна одбрана се применуваат одредбите од Законот за државната управа, доколку со овој закон не е поинаку определено.

На активните воени лица упатени на работа во органите на управата за народна одбрана, се применуваат одредбите од Законот за службата во вооружените сили и другите прописи што важат за припадниците на Југословенската народна армија, како и одредени одредби на општите акти на органите на управата за народна одбрана во кои тие се упатени.

Со актот за систематизација на работите и задачите во органите на управата за народна одбрана

се утврдуваат работни места кои се пополнуваат со активни воени лица.

Член 348

Функционерот кој раководи со општинскиот орган на управата за народна одбрана го именува и разрешува од должност Собранието на општината по претходна согласност на републичкиот секретар за народна одбрана.

2. Посебни права, должности и одговорности на работниците

Член 349

За засновање на работен однос и за остварување на правата, должностите и одговорностите на работниците во органите на управата за народна одбрана се применуваат одредбите од Законот за работните односи и Законот за државната управа, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Член 350

Работен однос во орган на управа за народна одбрана може да заснова секој државјанин на СФРЈ кој покрај општите услови пропишани со Законот за работните односи и Законот за државната управа ги исполнува и следниве посебни услови:

— да не е осудуван за кривично дело против социјалистичкото самоуправно општествено уредување и безбедноста на СФРЈ, службената должност и вооружените сили на СФРЈ, и

— ако е резервен воен старешина, да не е осудуван од судот на честа за резервни воени старешини.

Член 351

На лицето кое не е примено на работа во органот на управата за народна одбрана, а постапката за прием се вршела без јавен конкурс, односно јавен оглас, органот не е должен да му даде образложение од кои причини не е примено.

Член 352

На работникот во органот на управата за народна одбрана му престанува работниот однос во органот, ако престане да ги исполнува посебните услови утврдени со овој закон.

Член 353

Ако тоа го бараат посебните интереси на општонародната одбрана, републичкиот секретар за народна одбрана може привремено да им забрани патување во странство на работниците во органите на управата за народна одбрана.

Функционер кој раководи со органот на управата за народна одбрана може на работникот да му го прекине, односно одложи користењето на годишниот одмор, ако определени службени работи, што треба тој да ги изврши, не трпат одлагање или тие работи не може да ги изврши друг работник.

Со општиот акт на органот на управата за народна одбрана се утврдуваат причините за прекинување, односно одлагање на годишниот одмор и трошоците што му се признаваат на работникот заради прекинување, односно одлагање на користењето на годишниот одмор.

Член 354

Работниците во органите на управата за народна одбрана се должни при напуштањето на местото на живеење, да го известат функционерот кој раководи со органот за местото во кое ќе престојуваат и за промената на местото на престојување или патување во странство.

Член 355

Работникот на органот на управата за народна одбрана е должен да ја врши работата подолго од 42 часа во неделата, ако интересите на работата тоа го бараат.

Во случај од став 1 на овој член со самоуправен општ акт на органот на управата за народна одбрана се утврдуваат мерилата за определување на зголемена аконтација на личен доход на работниците што не се опфатени со актот од член 357 на овој закон.

Член 356

Како потешки повреди на работните обврски на работниците во органите на управата за народна одбрана, покрај утврдените со Законот за здружениот труд и Законот за работните односи се сметаат и:

1) поднесувањето на неточни извештаи со кои може да им се нанесат особено штетни последици на подготовките за општонародна одбрана;

2) однесувањето кое значително го намалува угледот на органот на управата за народна одбрана; и

3) однесувањето кое ги нарушува односите и соработката со воените и другите органи, а кое може да има особено штетни последици за извршувањето на задачите во подготовките за општонародна одбрана.

Член 357

На работниците, работниците со посебни овластувања и одговорности, раководните работници и функционерите во органите на управата за народна одбрана, поради природата и карактерот на работите и задачите што ги вршат, посебните должности и одговорности утврдени со овој закон, како и поради вршењето на работата подолго од 42 часа во неделата, во државни празници, работа ноќе, дежурства, вежби, обучување, смотри и проверка на подготовките за општонародна одбрана (посебни услови на работа), се утврдува зголемен личен доход за 20% во однос на личниот доход на работниците со ист степен на стручна подготовка во органите на управата.

Работните места на кои работниците, работниците со посебни овластувања и одговорности, раководните работници и функционерите од став 1 на овој член имаат право на зголемен личен доход ги утврдува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Член 358

На работниците, работниците со посебни овластувања и одговорности и раководните работници во органите на управата за народна одбрана, кои работат на задачите и работите од областа на криптозаштита и безбедноста во општонародната одбрана, стажот на осигурување им се смета во зголемено трасе од 16 месеци за 12 месеци ефективно поминати на тие должности, односно работни места.

Член 359

На работниците, работниците со посебни овластувања и одговорности и раководните работници кои ќе остварат право на старосна или инвалидска пензија, а имаат поминато најмалку 15 години ефективен работен стаж во органите на управата за народна одбрана пензискиот основ претставува просечен месечен личен доход остварен во последната година пред пензионирањето.

Член 360

На работниците, работниците со посебни овластувања и раководните работници во органот на управата за народна одбрана на кои ќе им престане работниот однос поради остварување на правото на пензија, им припаѓа отпремнина во висина на остварен личен доход за последните четири месеци доколку има поминато најмалку 15 години ефективен работен стаж во органите на управата за народна одбрана.

Член 361

Работник, работник со посебни овластувања и одговорности, односно раководен работник во органот на управата за народна одбрана кој во вршењето или во врска со вршењето на службената работа

ке го загуби животот, ќе се погребе на трошок на органот на управата за народна одбрана; во местото што ќе го определи неговото семејство.

Во случај од став 1 на овој член, на семејството на загинатиот работник, работник со посебни овластувања и одговорности, односно раководен работник му припаѓа еднократна парична помош во висина на личниот доход што работникот, работникот со посебни овластувања и одговорности, односно раководниот работник го остварил за последните 6 месеци.

Паричната помош од став 2 на овој член се исплатува од средствата на органот на управата за народна одбрана во кој работникот, работникот со посебни овластувања и одговорности, односно раководниот работник бил во работен однос.

Член 362

Одредбите од членовите 357 до 361 на овој закон не се применуваат на активните воени лица.

Глава XXI

ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Член 363

Одредбите на овој закон што се однесуваат на општина, соодветно се применуваат и на градска заедница како посебна општествено-политичка заедница.

Член 364

За посебни успеси и резултати постигнати во подготовките за општонародна одбрана на општествено-политичките заедници и нивните органи, општествено-политичките организации и општествените организации и нивните органи, самоуправните организации и заедници, како и на лица кои со својата работа и залагање придонеле за овие успеси и резултати, можат да им се доделуваат одликувања, награди, пофалби и други признанија.

Награди, пофалби и други признанија за посебни успеси постигнати во обучувањето за општонародна одбрана можат да им се доделуваат на единиците, штабовите и установите за територијална одбрана, на единиците и штабовите и другите органи за цивилна заштита, припадниците на територијалната одбрана и цивилната заштита и други лица кои во своето залагање се истакнале или придонеле во обучувањето за општонародна одбрана.

Видот на наградите, пофалбите и другите признанија и начинот на нивното доделување го утврдува Претседателството на СР Македонија.

Член 365

За поднесоците, прилозите и решенијата во врска со остварувањето на правата и должностите на работните луѓе и граѓаните според овој закон, не можат да се воведуваат ниту наплатуваат такси.

Глава XXII

КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 366

Со парична казна од 40.000 до 300.000 динари ќе се казни за прекршок основна и друга организација на здружениот труд, односно друга самоуправна организација и заедница или друго правно лице ако:

1) не обезбеди соодветни резерви на сировини, репроматеријали и материјално-технички и други средства и готови производи сразмерно на своите капацитети и човечки, материјални и други можности (член 30);

2) својот план за одбрана не го усогласи со планот за одбрана на општината на чие подрачје се наоѓаат нејзините работни единици (член 33 став 1);

3) во програмите за истражување и развој не вклучат истражување од значење за општонародната одбрана што одговараат на предметот на истражувањето (член 41 став 1);

4) на Републичкиот секретаријат за народна одбрана и на другите органи определени со закон не им достават податоци од своите програми за научно-истражувачки работи и развој и за своите достигнувања и сознанија од областа на истражувањето што се од значење за општонародната одбрана (член 41 ставови 2 и 3);

5) не дозволат поставување на сирени и други соодветни средства за потребите на центрите за известување и ако не овозможат приклучување на сирени на нисконапонска мрежа (член 177);

6) не ги објават известувањата на службата за набљудување и известување за сите видови опасности (член 178 став 1);

7) по барање на надлежниот орган на општината, односно на Републиката не обезбедат врски за потребите на раководењето (член 182 ставови 2 и 3);

8) не обезбедат средства за лична и колективна заштита на работните луѓе и општествената сопственост (членови 189 и 191 став 3);

9) не ги извршуваат пропишаните мерки за заштита и спасување (членови 196, 213, 214, 215, 217, 218, 222, 223, 224, 225 и 227);

10) засолништата и другите објекти не ги одржуваат во исправна состојба, ги користат или овозможуваат користење спротивно на пропишаните услови (членови 209 и 211);

11) јавно објават тајни податоци на општонародната одбрана утврдени со закон и со други прописи и општи акти (член 288 став 2); и

12) не издвојуваат средства за финансирање на потребите за општонародната одбрана (член 317).

За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 30.000 до 60.000 динари и одговорното лице во основната и друга организација на здружениот труд, односно во друга самоуправна организација и заедница или во друго правно лице.

Член 367

Со парична казна од 10.000 до 200.000 динари ќе се казни за прекршок основна и друга организација на здружениот труд, односно друга самоуправна организација и заедница или друго правно лице ако:

1) не преземе мерки и постапки за заштита на материјалните и други добра од воени дејства (член 37);

2) на службата за набљудување и известување не ѝ обезбеди приоритет во користење на системите за врски (член 171);

3) по барање на штабовите за цивилна заштита не стави на располагање резерви на храна и други материјални средства за згрижување на загрозуени и настрадани граѓани (член 213 став 3);

4) не води евиденција на припадниците на цивилната заштита (член 244 став 1);

5) во програмите од другите наставни предмети не вгради содржини од посебно значење за општонародната одбрана (член 262 став 4);

6) не ги информираат работните луѓе и граѓаните за активностите, мерките и постапките за самозаштита што се преземаат во општонародната одбрана (член 288 став 1);

7) издвоените средства за финансирање на општонародната одбрана наменски не се користат со гласно со планот за одбрана и програмата за финансирање (член 319); и

8) на инспекторот не му овозможат преглед и контрола на прописите и општите акти, плановите, документите, објектите и уредите и ако не му дадат известувања и податоци во врска со надзорот (член 329);

За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 8.000 до 40.000 динари и одговорното лице во основната и друга организација на здружениот труд, односно во друга самоуправни организација и заедница или во друго правно лице.

Член 368

Со парична казна од 15.000 до 60.000 динари ќе се казни за прекршок одговорното лице во органот на општините, односно на Републиката или во друг државен орган ако:

1) сообразно со природата и карактерот на дејноста на органот не ги врши или неуредно ги врши подготовките за одбрана и за работа на органот во војна или ако не ги извршува другите работи на општонародната одбрана од делокруг на органот (членови 78, 80, 92 и 96);

2) не обезбеди извршување на пропишаните мерки за заштита и спасување (членови 198 став 1, 213, 214, 215, 217, 218, 219 став 2 и 227);

3) засолништата и другите заштитни објекти не ги одржува во исправна состојба, ги користи или овозможи користење спротивно на пропишаните услови (членови 209 и 211);

4) за откриените неексплодирани убојни средства веднаш не го извести надлежниот орган на управата (член 221 став 8); и

5) од делокругот на органот објави тајни податоци на општонародната одбрана утврдени со закон и со други прописи и општи акти (член 288 став 2).

Член 369

Со парична казна од 10.000 до 60.000 динари или со казна затвор до шесет дена ќе се казни за прекршок поединец ако:

1) не набави минимум определени средства за опроведување на мерките за заштита и спасување и одредени резерви на храна и други средства неопходни за животот и здравјето утврдени од надлежен орган (член 20);

2) не го прими, чува и одржува оружјето, опремата и средствата на општонародната одбрана што му се доверени (член 21);

3) не се јави на покана на надлежен орган, односно самоуправни организација и заедница и не ги изврши другите обврски наведени во поканата (член 22 став 1);

4) за податоците и појавите што се од значење на општонародната одбрана и општествената самозаштита, за кои сознае или ги забележи, веднаш не го извести надлежниот орган (член 23);

5) на објектите на кои има право на сопственост не дозволи поставување на сирени и други соодветни средства на центрите за известување (член 177 став 1);

6) не учествува во изградбата на рововски засолништа и засолни (член 198 став 1);

7) како корисник на засолниште не го користи засолништето во согласност со пропишаните услови (член 211);

8) не ги пријави настанатите промени во врска со извршувањето на евакуацијата (член 212 став 2);

9) како корисник или сопственик на стан или зграда, односно возач на сообраќајно средство не обезбеди средства за затемнување и не го изврши затемнувањето (член 214 став 2);

10) за откриените неексплодирани убојни средства веднаш не го извести надлежниот орган (член 221 став 8);

11) како сопственик на добиток не врши заштита и спасување на животните и производите од животинско потекло (член 223); и

12) не ги чува тајните податоци на општонародната одбрана и не ги извршува пропишаните и наредените мерки за заштита на тие податоци (член 287 став 1).

Глава XXIII

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 370

Поблиските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат, односно усогласат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

По донесувањето на поблиски прописи предвидени со овој закон, ќе се применуваат важечките прописи доколку не се во спротивност со овој закон.

Член 371

Самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации, своите самоуправни општи акти се должни да ги усогласат со одредбите на овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 372

Со влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за народна одбрана („Службен весник на СРМ“ број 11/76).

312.

Уставниот суд на Македонија, врз основа на член 20 од Законот за основите на постапката пред Уставниот суд на Македонија и за правното дејство на неговите одлуки, на седницата одржана на 2 март 1988 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВААТ член 58 став 2 и член 59 од Одлуката за превоз на патници и стока во патниот сообраќај на подрачјето на град Скопје, донесена од Собранието на град Скопје на седницата одржана на 10 февруари 1987 година („Службен гласник на град Скопје“ бр. 7/87).

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на СРМ“ и во „Службен гласник на град Скопје“.

3. Уставниот суд на Македонија, со решение У. бр. 147/87 од 23 ноември 1987 година, поведе постапка за оценување законитоста на одредбите од актот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со членот 63 став 3 од Законот за превозот во патниот сообраќај („Службен весник на СРМ“ бр. 35/85 и 9/86).

4. На седницата Судот утврди дека според член 58 став 2 од Одлуката местото за такси станиците го определува Градскиот комитет за комунално-станбени работи и сообраќај, а согласно член 59 за отворање нови или укинување на постојните такси станици организациите на здружениот труд односно други општествено-правно лице или граѓаните — превозници се должни да прибават согласност од Градскиот комитет за комунално-станбени работи и сообраќај, кој може да наложи и отворање на нови, укинување или преместување на постојни такси станици ако тоа е од интерес за подобра организација на автотакси превозот и безбедност на сообраќајот.

Согласно член 63 став 3 од Законот за превозот во патниот сообраќај такси станиците ги определува општината, а за град Скопје Собранието на град Скопје во рамките на своите права и должности.

Исто така, Судот утврди дека овие одредби од Законот престанале да важат со влегување во сила на Законот за вршење на стопански дејности со самостоен личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните („Службен весник на СРМ“ бр. 30/87). Согласно член 114 од овој закон поблиски прописи за автотакси превозот на патници и стока ќе донесе општината, а според член 179 став 1 органите што се овластени да донесат поблиски прописи за спроведување на одредбите од овој закон се долж-

ни тие прописи да ги донесат во рок од 6 месеци од денот на влегување во сила на овој закон односно до 25 јануари 1988 година. До донесувањето на прописите од став 1 на овој член ќе се применуваат поблиските прописи што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон, ако не се во спротивност со овој закон.

Со оглед на тоа што според членот 114 од Законот за вршењето на стопански дејности со самостоен личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните поблиски прописи за автотакси превозот донесува општината, Судот смета дека повеќе не постои непосредно законско овластување на Собранието на град Скопје и на неговите органи да го уредуваат прашањето за автотакси превозот, па во тие рамки и овластувањето да ги определуваат такси-станциите. Според мислењето на Судот, друго е прашањето дали, врз основа на членот 199 став 2 од Уставот на СР Македонија, општините во град Скопје, донесувањето на поблиски прописи за автотакси превозот, а во тие рамки и определувањето на автотакси станиците, ќе го доверат на градот Скопје.

Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

У. бр. 147/87
2 март 1988 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Македонија,
д-р Фиданчо Стоев, с. р.

313.

Уставниот суд на Македонија, врз основа на член 20 од Законот за основите на постапката пред Уставниот суд на Македонија и за правното дејство на неговите одлуки, на седницата одржана на 2 март 1988 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВААТ членовите 5 и 6 од Самоуправната спогодба за заеднички мерила за распоредување на работниците на Работната организација Центар за предучилишно и основно образование и воспитание „Гоце Делчев“ во Делчево, склучена на 30 декември 1985 година, во делот што се однесува на распоредување на работниците во рамките на Основните организации на здружениот труд.

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на СРМ“ и во означената работна организација на начин предвиден за објавување на самоуправниите општи акти.

3. Уставниот суд на Македонија со решение У. бр. 195/86 од 28 октомври 1987 година, поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на одредбата од спогодбата означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што се постави прашањето за нивната согласност со член 16 став 2 од Уставот на СР Македонија односно спротивноста на член 177 став 2 и 4 и член 181 став 1 од Законот за здружениот труд.

4. На седницата Судот утврди дека во член 5 од Спогодбата е предвидено комисијата за работни односи на Центарот да го врши пополнувањето на слободни работни места и да одлучува со кој работник ќе се пополни одделно работно место, не само во рамките на Центарот туку и во основните организации на здружениот труд, а во член 6 е предвидено дека незадоволните работници имаат право на приговор до Советот на Центарот.

5. Според член 16 став 2 од Уставот на СР Македонија Основната организација на здружен труд е основен облик на здружениот труд во кој работниците непосредно и рамноправно ги остваруваат своите општествено-економски и други самоуправни права и одлучуваат за други прашања на својата општествено-економска положба.

Според член 177 став 2 од Законот за здружениот труд за време на траењето на работниот однос, работникот може, во согласност со самоуправниот општ акт да биде распореден во основната организација во која работел на секоја работа односно работна задача која и одговара на неговата стручна подготовка, односно работна способност стекната со работа.

Согласно, пак, член 177 став 4 врз основа на утврдените потреби на работи во согласност со критериумите предвидени во тој акт е дадена можност на работниците со самоуправни спогодба за здружување во работна односно во сложена организација на здружениот труд да ги утврдат условите под кои работникот може да се распореди од една во друга основна организација во рамките на иста работна или сложена организација на здружениот труд на работи односно работни задачи што и одговараат на неговата стручна подготовка односно работна способност стекната со работа Според член 181 став 1 од означениот закон основните права, обврски и одговорности што ги имаат во основната организација и во сите други облици на здружување на трудот и средствата, работниците ги остваруваат во основната организација, ако со самоуправни спогодба, во согласност со закон, не е определено поинаку.

Од изнесеното произлегува дека одлучувањето за прераспоредување на работниците од една во друга основна организација на здружениот труд може да биде уредено на ниво на означениот Центар и за тоа да одлучува заедничкиот орган на Центарот. Меѓутоа распоредувањето на работниците на работи и работни задачи во ООЗТ е исклучиво право на работниците во секоја основна организација на здружен труд.

Со оглед на тоа што во член 5 од Самоуправната спогодба е предвидено Комисијата за работни односи на ниво на Центарот да врши распоредување на работниците од едно на друго работно место и во рамките на Основната организација на здружениот труд, Судот утврди дека членовите 5 и 6 од оспорената спогодба не се во согласност со член 16 став 2 од Уставот на СР Македонија и се во спротивност со член 177 став 2 и 4 и член 181 став 1 од Законот за здружениот труд.

Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

У. бр. 195/87
2 март 1988 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Македонија,
д-р Фиданчо Стоев, с. р.

314.

Уставниот суд на Македонија, врз основа на член 20 од Законот за основите на постапката пред Уставниот суд на Македонија и за правното дејство на неговите одлуки, на седницата одржана на 9 март 1988 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за воведување на придонес од доходот на организациите на здружениот труд за унапредување на водостопанството, донесена од Собранието на Општинската самоуправни интересна заедница за водостопанство во Битола на 10 јануари 1986 година.

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на СРМ“ и во означената самоуправни интересна заедница на начин предвиден со самоуправниите општи акти.

3. Генералниот директор на Службата за општествено книговодство во СР Македонија — Централна Скопје, поведе постапка за оценување уставноста и

законитоста на оспорената одлука, затоа што општинската самоуправна интересна заедница за водостопанство со Законот за водите не е овластена да ја утврдува висината на водниот придонес.

4. Судот на седницата утврди дека со оспорената одлука се воведува придонес од 1,5% од доходот на организациите на здружениот труд заради решавање на проблемите околу унапредувањето на водостопанството во општина Битола. Средствата што ќе се приберат врз основа на оваа одлука се употребуваат според финансиската програма за унапредување на земјоделството и водостопанството која ја донесува Собранието на општината Битола и се уплатуваат на сметка на оваа програма. Обврзници на придонесот се основните и работните организации и работните заедници, а основа за пресметување на придонесот претставува основната која служи за пресметување на данокот од доходот.

5. Според член 54 од Уставот на СР Македонија, работните луѓе непосредно или преку своите самоуправни организации и заедници основаат самоуправни интересни заедници заради задоволување на своите лични и заеднички потреби и интереси и заради усогласување на трудот во областа за која основаат интересна заедница. Заради задоволување на своите потреби и интереси во самоуправните интересни заедници, работните луѓе од своите лични доходи и од доходот на основните организации им плаќаат придонес на овие заедници.

Според член 145 од Законот за водите („Службен весник на СРМ“ бр. 6/81 и 37/87), за остварување на долгорочните, среднорочните и годишните планови и програми за основно уредување на режимот на водите, за работите што се од општествен интерес при употребата и користењето на водите, за заштита од штетните дејствија на водите, како и за обезбедување на солидарност и рамномерност во градењето, реконструкцијата и одржувањето на водостопански објекти и постројки во сите средини, особено во неразвиените, ридско-планинските и пограничните подрачја, средства се обезбедуваат, покрај другото и од придонес за унапредување на водостопанството (воден придонес).

Согласно член 150 став 1 и 2 од Законот висината на водниот придонес, како и на другите придонеси, ја утврдува Републиката самоуправна интересна заедница за водостопанство, а согласност дава Собранието на СР Македонија.

Републиката самоуправна интересна заедница за водостопанство со своја одлука ја утврдило висината и на водниот придонес („Службен весник на СРМ“ бр. 3/83 и 1/86), на која одлука е дадена согласност од Собранието на СР Македонија.

Со оглед на изнесеното, Судот утврди дека општинската самоуправна интересна заедница за водостопанство не е овластена, да воведува посебен придонес за унапредување на водостопанството кој ќе се плаќа од доходот на организациите на здружениот труд, ниту да ја утврдува неговата висина, поради што Судот утврди дека оспорената одлука не е во согласност со означените уставни и законски одредби.

Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

У. бр. 227/87
9 март 1988 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Македонија,
д-р Фиданчо Стоев, с. р.

315.

Уставниот суд на Македонија, врз основа на член 20 од Законот за основите на постапката пред Уставниот суд на Македонија и за правното дејство на неговите одлуки, на седницата одржана на 16 март 1988 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА член 22 од Правилникот за формирање и користење на средствата за заедничка потрошувачка на работниците во Производно-прометната работна организација „Зем-промет“ во Скопје, донесен од работниците со референдум одржан на 17 февруари 1986 година.

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на СРМ“ и во означената работна организација на начин предвиден за објавување на самоуправните општи акти.

3. Основниот суд на здружен труд во Скопје поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на актот означен во точка 1 на оваа одлука, затоа што работниот стаж има доминантно влијание во однос на другите критериуми.

4. На седницата Судот утврди дека во член 22 од Правилникот е предвидено за секоја година работен стаж, работникот да добива по 1 бод, односно најмногу 40 бода, а во член 17 е утврдено за основот станбени услови да може да се добиваат најмногу 20 бода.

5. Согласно член 42 и 42-а од Законот за станбени односи („Службен весник на СРМ“ бр. 36/72, 14/83 и 27/86) самоуправно право е на работниците во основната организација, со самоуправен општ акт, да ги утврдат основите и мерилата за распределба на станови, при што, покрај другите основи, можат да го предвидат и основот работен стаж. Притоа, Судот смета дека при утврдување на мерилата по овој основ, согласно начелата на заемност и солидарност, тој не може да има доминантно влијание во однос на станбената состојба.

Со оглед на тоа што основот работен стаж во оспорениот член од Правилникот има доминантно влијание во однос на станбената состојба, Судот утврди дека оспорениот член не е во согласност со уставното начело на заемност и солидарност изразено во Оддел 2 став 3 алинеја 6 од Уставот на СР Македонија.

Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

У. бр. 13/88
16 март 1988 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Македонија,
д-р Фиданчо Стоев, с. р.

316.

Уставниот суд на Македонија, врз основа на член 15 став 1 и член 20 од Законот за основите на постапката пред Уставниот суд на Македонија и за правното дејство на неговите одлуки, на седницата одржана на 16 март 1988 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за воведување придонес за улично и јавно осветление бр. 01-2201, донесена од Собранието на општина Кавадарци на седницата од 20 мај 1987 година.

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на СРМ“ и во „Службен гласник на општина Кавадарци“.

3. Уставниот суд на Македонија, со решение У. бр. 211/87, од 20 јануари 1988 година, поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука, затоа

што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот и законот.

4. На седницата Судот утврди дека во членовите 2 и 3 од оспорената одлука предвидено е воведување на придонес за улично и јавно осветлување, определени се обврзници на придонесот и утврдена е висината на придонесот за улично и јавно осветление од корисниците на електрична енергија во определен износ за домаќинствата, занаетчиите и од организациите на здружениот труд. Согласно член 5 од Одлуката со овие средства ќе се обезбедува улично осветление ќе се одржува и проширува постојната мрежа во рамките на собраните средства по изготвени годишни програми.

5. Системот, изворите и видовите даноци, такси и други давачки, согласно член 86 став 1 од Уставот на СР Македонија се утврдуваат со закон, а општините и Републиката, според став 2 на истиот член, самостојно ја утврдуваат висината на даноците, таксите и другите давачки што според законот се нивни приходи и располагаат со нив.

Според член 188 од Уставот обемот на средствата за општи општествени потреби се утврдува и распоредува со буџетот на општината, а според став 2 на истиот член, пак, со средствата за општи општествени потреби што се создаваат во општината, покрај другото, се обезбедуваат и дополнителни средства за финансирање на определени комунални дејности.

Во Законот за даноци на граѓаните („Службен весник на СРМ“ бр. 12/87) и во другите закони, не е предвидена можност општината да може да воведува придонес за улично и јавно осветление како јавна давачка.

Во конкретниот случај, според мислењето на Судот, не е можна примената на член 303 став 1 од Уставот на СР Македонија, според кој во областите што не се уредуваат само со закон општините да можат во рамките на своите права и должности, самостојно да донесуваат прописи заради уредување на прашања и односи од интерес за општината, затоа што според член 301 став 1 точка 2 од Уставот на СР Македонија, со закон се уредуваат придонесите, даноците, таксите и другите давачки, поради што Судот утврди дека оспорената одлука не е во согласност со означените уставни и законски одредби.

Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

У. бр. 211/87
16 март 1988 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Македонија,
д-р Фиданчо Стоев, с. р.

Огласен дел

СУДСКИ ОГЛАСИ

ОПШТИНСКИ СУД СКОПЈЕ I — СКОПЈЕ

Пред Општинскиот суд Скопје I — Скопје покрената е постапка за поништување на меница 00406713 по предлог на предлагачот Заедница за осигурување имот и лица „Кроација“ — Загреб, Пословна Дарувар, плоштад „Маршал Тито“ бр. 1/1, во износ од 660.000 динари, на 2. IX. 1985 година издадена од трасантот „Центро“ ООЗТ — Малопродажба — Скопје, авалирана во Стопанска банка — Основна банка — Скопје, со рок на стасаност на 31. X. 1985 година, во корист на ТРО „Центро“ ООЗТ Големопродажба — Скопје.

Горенаведената меница е изгубена, па се моли секој оној кај кого се наоѓа или нешто знае за истата да се јави во судот во рок од 60 дена смета на денот на објавувањето на огласот. Во спротивно, по истекот на одреденото време, постапката

за амортизација на меницата ќе продолжи и судот ќе донесе решение за поништување на истата.

Од Општинскиот суд Скопје I — Скопје, Р. бр. 36/88. (93)

Пред Општинскиот суд Скопје I — Скопје покрената е постапка за амортизација на девет чекови по предлог на предлагачот Николов Зоранчо од Скопје, ул. „Пеклјане“ бр. 16 — Скопје, издадени по тековна сметка бр. 4673/75 од Љубљанска банка — Основна банка — Скопје. Чековите се од бр. 2176301 до 309. Загубените чекови се потпишани од сопственикот.

Се моли секој оној кај кого се наоѓаат или нешто знае за чековите да се јави во судот во рок од 50 дена смета на денот на објавувањето на огласот. Во спротивно, по истекот на одреденото време, постапката за амортизација на чекови ќе продолжи и судот ќе донесе решение за поништување на истите.

Од Општинскиот суд Скопје I — Скопје, Р. бр. 47/88. (99)

Пред Општинскиот суд Скопје I — Скопје се води спор за право на сопственост на семејна станбена зграда и право на користење на земјиште помеѓу тужителот Сулејмановски Елмаз од Скопје, ул. „Партизански одреди“ бр. 10—8 од с. Долно Нерези, и тужениот Абдиев Сефер од Скопје, со непознато место на живеење. Вредност на спорот 860.000 динари.

Во смисла на член 84 од ЗПП на тужениот му е поставен за привремен застапник адвокатот Никола Цубалевски од Скопје кој ќе го застапува тужениот се додека истиот или негов полномошник не се појават пред судот.

Од Општинскиот суд Скопје I — Скопје, XII П. бр. 892/88. (100)

ОПШТИНСКИ СУД СКОПЈЕ II — СКОПЈЕ

Пред овој суд е заведен спор за развод на брак по тужбата на тужителката Шукран Адеми од Скопје против Фикрет Адеми, со непозната адреса.

Се повикува тужениот Фикрет Адеми од Скопје, сега со непозната адреса, да се јави во овој суд во рок од 30 дена по објавувањето на овој оглас или во истиот рок да ја достави својата сегашна адреса на живеење.

Доколку тужениот не се јави во дадениот рок, ќе му биде одреден привремен застапник кој ќе ги застапува неговите интереси пред судот.

Од Општинскиот суд Скопје II — Скопје, П. бр. 402/88. (106)

ОПШТИНСКИ СУД ВО ГОСТИВАР

Општинскиот суд во Гостивар го повикува лице то Сејфули Хабибе од Гостивар да се јави во овој суд во рок од 15 дена од денот на објавувањето на овој оглас во „Службен весник на СРМ“.

Истовремено судот ги повикува сите лица кои знаат за нејзиниот живот да му соопштат на овој суд. Доколку лицето не се јави на огласот по истекот на рокот од 15 дена, судот ќе утврди дека ова лице е умрено.

Од Општинскиот суд во Гостивар, Р. бр. 31/88.

ОПШТИНСКИ СУД ВО ДЕБАР

Пред овој суд е заведен спор за издршка по тужбата на Демировска Фагима, за себе, и како законски застапник на малолетните деца Ремзија, Рамизе, Бујаре, Закина и Мегрима, сите Демировски од Дебар, против тужениот Демировски Шабан, на привремена работа во СР Германија, со непозната адреса на живеење.

Се повикува тужениот Демировски Шабан да се јави во овој суд во рок од 30 дена по објавувањето на овој оглас или во истиот рок да ја достави својата точна адреса на живеење.

Доколку тужениот не се јави во рок од 30 дена, ќе биде застапуван од привремен старател.

Од Општинскиот суд во Дебар, П. бр. 69/88.

ОПШТИНСКИ СУД ВО КАВАДАРЦИ

Пред Општинскиот суд во Кавадарци се води спор за развод на брак по тужбата на тужителот Сефер Јосиф од Росоман, на привремена работа во Западна Германија, со полномошник Нако Поп Ангелов, адвокат од Кавадарци, против тужената Салиха Јосифова, родена Јусиф, на привремена работа во Западна Германија во градот Келн, со непозната адреса. Вредност на спорот 4.000 динари.

Се повикува тужената Салиха Јосифова, да се јави во рок од 30 дена од објавувањето на огласот во судот и да достави точна адреса или да определи полномошник кој ќе ја застапува во овој спор. Во спротивно, на истата ќе ѝ биде поставен за привремен застапник адвокатот Томе Спанцов од Кавадарци, ул. „Пано Мударов“ бб, кој ќе се грижи за нејзините права и интереси до окончувањето на спорот.

Од Општинскиот суд во Кавадарци, П. бр. 940/85

ОПШТИНСКИ СУД ВО ТЕТОВО

Пред овој суд се води вонпроцесна постапка по предлог на предлагачката Шанин Хасије од с. Непроштено, за докажување на смртта на лицето Јаји Ајрије од с. Теарце.

Се повикува лицето Јаји Ајрије од с. Теарце или секој кој знае за нејзиниот живот да се јави во рок од 15 дена од објавувањето на огласот во „Службен весник на СРМ“ во Општинскиот суд во Тетово.

Доколку во тој рок не се јави никој, судот ќе ја утврди смртта на лицето Јаји Ајрије преку привремен старател.

Од Општинскиот суд во Тетово, Р. бр. 725/87.

Пред овој суд се води вонпроцесна постапка по предлогот на предлагачот Османи Кемал од Тетово, за докажување на смртта на неговиот татко Османи Јахја од Тетово.

Се повикува лицето Јахја Османи од Тетово, или секој друг кој знае за неговиот живот да се јави во рок од 15 дена од објавувањето на огласот во „Службен весник на СРМ“ во Општинскиот суд во Тетово.

Доколку во тој рок не се јави никој, судот ќе ја утврди смртта на Османи Јахја преку привремен старател.

Од Општинскиот суд во Тетово, Р. бр. 728/87.

Пред овој суд се води вонпроцесна постапка по предлог на предлагачот Бафтијари Фатиме од Тетово за докажување на смртта на лицето Бафтијари Шефки од Тетово.

Се повикува лицето Бафтијари Шефки од Тетово или секој друг што знае за неговата смрт да се јави во Општинскиот суд во Тетово во рок од 15 дена по објавувањето на огласот во „Службен весник на СРМ“.

Доколку во тој рок не се јави никој, судот ќе ја утврди смртта на лицето Бафтијари Шефки од Тетово, преку привремен старател.

Од Општинскиот суд во Тетово, Р. бр. 8/88. (101)

Пред овој суд се води вонпроцесна постапка по предлог на предлагачот Беџети Муса од с. Теарце за докажување на смртта на лицето Беџети Ариффе од с. Теарце.

Се повикува лицето Беџети Ариффе од с. Теарце или секој друг што знае за нејзиниот живот да се јави во Општинскиот суд во Тетово во рок од 15 дена по објавувањето на огласот во „Службен весник на СРМ“.

Доколку во тој рок не се јави никој, судот ќе ја утврди смртта на лицето Беџети Ариффе преку привремен старател.

Од Општинскиот суд во Тетово, Р. бр. 144/88. (102)

Пред овој суд се води вонпроцесна постапка по предлог на предлагачот Абдиу Цемил од с. Д. Палчиште за докажување на смртта на лицето Сулејмани Сулејман од с. Д. Палчиште.

Се повикува лицето Сулејмани Сулејман од с. Д. Палчиште или секој друг што знае за неговиот живот да се јави во Општинскиот суд во Тетово во рок од 15 дена по објавувањето на огласот во „Службен весник на СРМ“.

Доколку во тој рок не се јави никој, судот ќе ја утврди смртта на лицето Сулејмани Сулејман од с. Д. Палчиште преку привремен старател.

Од Општинскиот суд во Тетово, Р. бр. 112/88. (103)

Пред овој суд се води вонпроцесна постапка по предлог на предлагачот Кемал Али од с. Боговиње, за докажување на смртта на лицето Мустафи Есат од с. Боговиње.

Се повикува лицето Мустафи Есат од с. Боговиње или секој друг што знае за неговиот живот да се јави во Општинскиот суд во Тетово во рок од 15 дена по објавувањето на огласот во „Службен весник на СРМ“.

Доколку во тој рок не се јави никој, судот ќе ја утврди смртта на лицето Мустафи Есат од с. Боговиње преку привремен старател.

Од Општинскиот суд во Тетово, Р. бр. 75/88. (104)

Пред овој суд се води вонпроцесна постапка по предлог на предлагачот Адеми Фердес од с. Желино за докажување на смртта на лицето Адеми Илми од с. Желино.

Се повикува лицето Адеми Илми од с. Желино или секој друг што знае за неговиот живот да се јави во Општинскиот суд во Тетово во рок од 15 дена по објавувањето на огласот во „Службен весник на СРМ“.

Доколку во тој рок не се јави никој, судот ќе ја утврди смртта на лицето Адеми Илми од с. Желино преку привремен старател.

Од Општинскиот суд во Тетово, Р. бр. 43/88 (105)

ЛИКВИДАЦИЈА

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека со решението Рл. бр. 3/88 од 13. IV. 1988 година ја спроведува постапката за редовна ликвидација на ликвидациониот должник Земјоделската задруга „Рудник“ — с. Лојане, Кумановско. За ликвидационен управител се определува Апостолов Димитар, Куманово, ул. „Ангел Мицковски“ бр. 26.

Се повикуваат доверителите во рок од 30 дена од денот на објавувањето на огласот за редовна ликвидација во „Службен лист на СФРЈ“ да ги пријават своите побарувања до ликвидациониот совет со поднесок во два примероци со докази.

Се повикуваат должниците своите долгови да ги измират без одлагање. Се закажува рочиште за испитување на побарувањата за 15 VI 1988 година во 10,30 часот, во овој суд, соба бр. 60.

Од Окружниот стопански суд во Скопје (128)

Врз основа на Одлуката бр. 02-780 од 16. 05. 1988 година на Собирот на работните луѓе при РО „ЕМ“ ООЗТ „ЕЛЕКТРО-КИЧЕВО“ — Кичево и чл. 84 од Законот за изградба на инвестициони објекти се:

распишува

КОНКУРС

за избор на подобен изведувач за изведување на објектот ХЕ „БЕЛИЦА“ — КИЧЕВО

I. Предмет на конкурсот:

Избор на подобни изведувачи за комплетно изведување на градежни, градежно-занаетчиски работи и монтажни работи на ХЕ „БЕЛИЦА“ — Кичево.

II. Ориентациона вредност на работите:

Ориентационата вредност на работите изнесува 500.000 000 динари.

III. Рок за изведување на работите:

Се предвидува изградбата на објектот да почне на 1. VII. 1988 година, а завршувањето на работите е 31. X. 1988 година.

IV. Рок за доставување на документација:

Рок за доставување на документација за подобност е 15 дена од денот на објавувањето на конкурсот во „Службен весник на СРМ“.

V. Понудата за подобност треба да содржи:

1. назив и точна адреса на понудувачот,
2. решение за упис во судски регистар,
3. податоци за стручни кадри кои ќе бидат ангажирани на објектот,
4. податоци за техничката опременост на изведувачот,
5. референц листа на понудувачот,
6. финансиска состојба на понудувачите по завршната сметка за 1987 година,
7. изјава за прифаќање на рокот за изведување,
8. изјава за прифаќање на фиксни цени на работите.

Некомплетните понуди нема да бидат земени во разгледување.

VI. Информации и разгледување на документацијата:

Инвестиционо-техничката документација може да се разгледа секој работен ден од 8 до 14 часот во просториите на РО „ЕМ“ ООЗТ „ЕЛЕКТРО-КИЧЕВО“ — Кичево, ул. „Методија Стефановски“ бр. 1, а информации може да се добијат на телефон 095 32-189.

VII. Избор на подобни изведувачи:

Изборот на подобни изведувачи ќе се изврши на ден 10. VI. 1988 година во 10 часот во просториите на РО „ЕМ“ ООЗТ „ЕЛЕКТРО-КИЧЕВО“ во Кичево.

СОДРЖИНА

	Страна
311. Закон за општонародна одбрана (Пречистен текст) — — — — —	361
312. Одлука на Уставниот суд на Македонија, У. бр. 147/87 од 2 март 1988 година —	403
313. Одлука на Уставниот суд на Македонија, У. бр. 195/87 од 2 март 1988 година —	404
314. Одлука на Уставниот суд на Македонија, У. бр. 227/87 од 9 март 1988 година —	404
315. Одлука на Уставниот суд на Македонија, У. бр. 13/88 од 16 март 1988 година —	405
316. Одлука на Уставниот суд на Македонија, У. бр. 211/87 од 16 март 1988 година —	405